THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St.
Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFREDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630,
U.S.A.
WEDNESDAY, MAY 14, 1969

NATIONAL LIBRARY
MAY 30 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

LATVIJA AMERIKĀ

Nr. 38. TREŠDIENA, 1969. GADA 14. MAIJS 19. GADS

Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFREDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Pirms kongresa

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS VALDES SĒDE ŅUJORKĀ

Pēdējā sēdē pirms delegātu kongresa Amerikas latviešu apvienības valde 4. maijā Ņujorkā sadalīja Klīvlendas dziesmu svētku atlikumu, ievērojot svētku rīcības komitejas izteikto ierosinājumu. No piesūtītā atlikuma 16.000 dolaru apmērā 35% vai 5600 dol. atvēlēja ASV latviešu koru apvienībai, 25% vai 4000 dol. Klīvlendas latviešu organizācijām, bet uz rīcības komitejas lūguma pamata šo summu pagaidām paturēja ALAs rīcībā. Pa 10% vai 1600 dol. nodeva ALAs rīcībā dziesmu svētku fonda kapitāla papildināšanai un tautas deju kopu darbības veicināšanai, 5% vai 800 dol. ALAs valdei izdevumu segšanai, bet 15% vai 2400 dol. Kultūras fondam. Kopā ar saziedotajiem 11.000 dol. Kultūras fonda rīcībā tagad ir 13.400 dol., bet šai summai jāpieskaita Kanadas devums.

Veco ļaužu mītnes iegādes organizācija Celsme divu nedēļu laikā savākusi nepilnus 10.000 dol. Ģimenes dienā ALAs valdes pr-dis prof. P. Lejiņš aicināja šīs mītnes vajadzībai ziedot līdzekļus, kā tas līdz šim bijis katru gadu ALAs aprūpes biroja izkārtojumā. ALAs padomnieks L. Reiters no Bostonas ziņoja, ka Amerikas latviešu tautiskās savienības Latvijas 50 gadu jubilejas līdzekļu vākšana ar kartīšu pārdošanu devusi 22,08 dol. atlikumu: izdevumi par iespiešanu, honorāriem, izsūtīšanu un pārdošanas atlaidēm bijuši 261.40 dol., ienākumi par pārdotajām kartītēm 289 dol. Latvijas 50 gadu fondā līdz 31. martam bija ienākuši 104.851,85 dol., bet dažādās akcijās izdoti 79.503,64 dol.; atlikums kasē 26.621,98 dol.

Priekšsēdis prof. P. Lejiņš informēja, ka Stokholmā 30. aprīlī Tautas balvas laureātam Mārtiņam Zīvertam pasniegts čeks par 500 dol. Viņš izteica nožēlu, ka šīs balvas pasniegšana tik ļoti ieilgusi, norādot, ka Brīvās pasaules latviešu apvienības kasē nav bijis pietiekamu līdzekļu, jo Eiropas un Kanadas apvienības nav laikā nokārtojušas savus maksājumus.

Revīzijas komisijas pr-dis A. Lejiņš ziņoja, ka izdarītajā revīzijā konstatēts, ka Latvijas 50 gadu ceļojošās izstādes kopīgie izdevumi ir 19.384,81 dol., bet budžetā bijuši paredzēti tikai 12.000 dol. Bojāti eksponāti bijuši par 175 dol., bet šī summa vēl varētu mainīties. ALAs valde pieņēma zināšanai, ka izstādes norēķinos trūkst attaisnojošo dokumentu par apmēram 1700 dol.,lūdzot revīzijas komisiju sameklēt iztrūkstošos rēķinus līdz kongresam, ja tas iespējams. Valde pieņēma šo revīzijas komisijas ziņojumu kā apstiprinātu izstādes norēķinu pārskatu nodošanai kongresam. Par izstādes transportu samaksājusi Klīvlenda 1100, Milvoki un Vašingtona pa 1000, Mineapole 750 un Ņujorka 500 dol., soloties atlikušos 500 dol. nokārtot vēlāk, bet Čikaga samaksājusi tikai 309,79 dol. Bez parastā piešķīruma izstādes rīkošanai bija atvēlēti arī aizdevumi. ALAs valde atzina, ka aizdevumi uzskatāmi par izdevumiem ja izstādes rīcības komitejai nav iespējas tos atmaksāt.

Valde pieņēma nākošā darbības gada budžeta projektu 51.500 dol. apmērā.

Daudz laika aizņēma kongresa darba sekas pārrunas. Amerikas latviešu palīdzības fonds rīko draudzības vakaru sestdienā pēc sēdes. Apstiprināja paneļdiskusijas dalībniekus, kuros bez U. Gravas būs J. Bičolis, V. Melngailis un V. Klīve Izraudzīja četru komisiju vadītājus, kuri darbību uzsāks jau pirms kongresa atklāšanas. Par finanču komisijas vadītājiem valde apstiprināja A. Lejiņu un A. Ritumu, par kultūras — Dr. P. Norvili un J. Blumbergu, par administrācijas U. Gravu, bet par informācijas komisijas vadītāju A. Puķīti. Inž. A. Jekste izteicis vēlēšanos kongresa laikā izrādīt pagājušā gadā uzņemto Klīvlendas dziesmu svētku filmu, par kuru maksājusi ALA no jubilejas gada līdzekļiem.

Ar Dr. V. Mužnieka starpniecību pie Rietummičiganas universitātes Kalamazū arī šogad paredzēti latviešu valodas kursi, bet ar nākošo gadu par šiem kursiem dos arī t. s. „kredītus". ALAs valde ieskatījās, ka tas ir liels panākums un aicināja Dr. Mužnieku par to ziņot kongresā delegātu informēšanai un atbalsta jautājuma izlemšanai.

Ģenerālsekretārs B. Albats ziņoja, ka 30. marta sēdes paziņojumus izsūtījis visiem preses pārstāvjiem, bet „Latvija Amerikā" pārstāvim V. Irbem nosūtīti divi paziņojumi. V. Irbe sēdē paskaidroja, ka nav saņēmis nevienu no abiem, pielaižot iespēju, ka tie ceļā varētu būt pazuduši. Šai sakarā „Latvija Amerikā" Ņujorkas redaktors izteica nožēlu par aicinājuma nesaņemšanu un cerību, ka turpmāk šādi gadījumi vairs neradīsies, jo valdes paskaidrojumi rāda, ka prese ALAs sēdēs tomēr aicināta. „Laika" redaktors K. Rabācs norādīja, ka laikrakstā publicētas tikai tās ziņas, kuras pārrunātas 30. marta sēdē.

Valde apstiprināja par Kultūras fonda un biroja pārstāvjiem tēlotājmākslas nozarē valdes locekli prof. J. Šliņu un referentus O. Grundi, A Krūkliņu no ASV un J. Zuntaku no Kanadas. Tēlotājmākslas izstāde notiks no 16. — 18. maijam Mc.Alpin viesnīcas telpās Ņujorkā, un to atklās Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes pr-dis J. Niedra. 68 mākslinieki pieteikuši 154 darbus, kurus žūrijas komisija iepriekš izvērtēs.

Par jauniem biedriem apvienībā uzņēma korporācijas Lettgallia Ņujorkas kopu, studentu organizāciju Dzintars un Vašingtonas latviešu jaunatnes pulciņu.

—be

APBALVOJUMS LATVIJAS UN LATVIEŠU DRAUGAM

Kā jau mūsu laikraksta iepriekšējā numurā ziņots, Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēdis Jānis Niedra apmeklēja Otavu, lai pasniegtu Latvijas 50 gadu medaļu „Pro Merito" turienes cittautu latviešu centienu sekmētājiem, kuri dažādu iemeslu dēļ to nebija varējuši saņemt Toronto. Uzņēmumā J. Niedra (pa kreisi) nodod medaļu un goda diplomu kādreizējam Kanadas ministru prezidentam Džonam Dīfenbēkeram, kas nevairījās Latvijas jautājumu pacelt arī Apvienotajās nācijās.

Foto: Canadian Press

Vai Trudo ar bērnu naudu apturēs inflāciju?

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO OTAVAS

Kanadas lielākā laikraksta lasītāju vēstuļu nodaļā kāds zobgalis pagājušajā nedēļā asprātīgās rindās izteica to, kas gadu pēc Trudo valdīšanas ir uz sirds daudziem pilsoņiem. Atceroties nesen piešķirtos pabalstus kreisajiem radikāļiem, minētais lasītājs rakstīja: „Esmu dziļi vīlies Trudo. Trudo valdība nekur neder. Kur es varu pieprasīt Kanadas padomes naudas balvu šīs patiesības pierādīšanai visiem, kas to vēl nav atskārtuši?" Paturot „nopietnu seju" laikraksta redakcija vēstulei pievienojusi Kanadas padomes adresi Otavā.

Pēc Trudo vietnieka — transporta ministra Pola Heljera atteikšanās no amata ministru prezidents apmainījis trīs kabineta ministru posteņus ar jaunām sejām. Šie pārkārtojumi valdībā nekādā ziņā nav radikāli, jo tie skar otrās šķiras resorus. Par pārkārtojumiem nav arī jābrīnās, jo agri vai vēlu Trudo tik un tā būs sācis atbrīvoties no ministriem, kuŗus partijas vienotības interesēs tas pēc principa „lai kaza paliktu dzīva un vilks būtu paēdis" ietilpināja kabinetā, stājoties valdības priekšgalā.

Parlamentā runā, ka vēl līdz šīs parlamenta sesijas beigām Trudo valdībā notikšot vēl daudz svarīgāki pārkārtojumi. Runā par iespējamu ārlietu ministra M. Šārpa un aizsardzības ministra Kadjē demisijām. Šārps, runājot kādas žīdu sinagogas banketā, gan katēgoriski noraidīja šādu pieņēmumu, bet aizsardzības ministrs aizdomīgi klusē.

Parlaments jau vairākas nedēļas joprojām debatē par Trudo valdības krimināltiesību pārkārtojumu likumprojektu. Lielākā opozicija likumprojektam nāk no kredītistu līdera Koeta puses, kas nosoda homoseksuālitātes un abortu legālizācijas pieļaušanu. Opozicijas līderis Stenfilds kādā runā uzsvēra, ka pārkārtojumus krimināltiesību likumos nav prasījuši Kanadas pilsoņi, bet tos par katru cenu parlamentā grib īstenot pati valdība. Sociālistu līderis Dagless savukārt norādīja, ka valdība kavējas ar daudz svarīgāku problēmu atrisināšanu, ignorējot neatliekamus aktuālus jautājumus, piemēram, dzīves dārdzības straujo celšanos, tāpat kavējas ar likumdošanu dzīvokļu krizes novēršanai; citiem vārdiem — nespēj vai nevēlas saskatīt tās aktuālās problēmas, kuŗu kārtošana neatliekama. Pat liberāļu parlamentāriešu apspriedē 16 paša Trudo partijas deputāti norādījuši, ka valdība dzīvokļu krizes problēmā visu laiku mīņājusies uz vietas.

Trudo ar statistiskiem argumentiem gan taisnojas, ka par dzīvokļu krizi neesot jāceļ liela brēka, jo viss notiekot pēc plāna: katru gadu izbūvējot 200.000 jaunu dzīvokļu. To, ka caurmēra pilsonis, kas pelna 5000—6000 dol. gadā, pašas valdības noteikto kvalifikācijas normu dēļ par savas mājas iegūšanu nevar sapņot, to ministru prezidents Trudo vienkārši ignorē. Te vēl jānorāda, ka minēto 200.000 jaunceļamo vienību skaitā ietelp lielās dārgās dzīvokļu celtnes, kuŗās caurmēra īre mēnesī pārsniedz 150 un pat vairāk dolaru.

Cik nesekmīga bijusi valdības politika inflācijas apkaŗošanā, to norāda citi statistiski dati. Dzīves dārdzības koeficients no 123,3 punktiem martā jau aprīlī uzkāpis uz 124,6 punktiem. Tas ir lielākais dzīves dārdzības pieaugums viena mēneša laikā kopš 1956. gada. Tas praktiski nozīmē, ka jau tā augstās cenas cēlušās pārtikai, rūpniecības ražojumiem un dažāda veida pakalpojumiem. Algu paaugstinājumi reizē ar to zaudē savu nozīmi un ir tīrā acu apmānīšana, jo algu pielikumi nekad netiek līdz arvien straujāk augošajai dzīves dārdzībai.

Lielākas algu prasības ar streikiem cenšas panākt lidmašīnu mechaniķi, elektriķi un citas profesijas, kas, savu arodbiedrību uzmudinātas, iedomājas šādā veidā tikt līdz dzīves dārdzības augšanai, bet patiesībā lej eļļu uz inflācijas vairošanās liesmām. Par cenu un algu kontroli, kas ņenoliedzami varētu būt iespaidīgs solis inflācijas ierobežošanā, Trudo valdība nedomā. Tai pašā laikā laikrakstu saimnieciskās dzīves lappuses ir pilnas ar lielu un mazu saimniecisku uzņēmumu dižošanos ar peļņas vairošanos. Nebūsim pārsteigti, ja valdība, maldoties inflacijas mežā, nākošajā gadā izeju atra-

(Nobeigums 8. lpp.)

Jaunas sejas un idejas

IETEIKUMI UN JAUNIE KANDIDĀTI AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS VALDEI

Vērojams, ka par ALAs kongresu Filadelfijā no 16.—18. maijam radusies neparasti liela interese. Gan slēgtās gan atklātās sēdēs runā par dažādiem priekšlikumiem un ieteikumiem, par to runā arī atsevišķos pulciņos. Vidējā paaudze atklāti aicinājusi ALAs valdi paveikt vairāk darba, bet vecākā paaudze savus ieteikumus presē nepublicē. Tādēļ nav iespējams visus ieteikumus paredzēt, nav arī iespējams iepriekš minēt visu vārdus, kas vēlas kandidēt uz ALAs valdes amatiem, bet tādu ir vairāk nekā paredzēto vicepriekšsēžu skaits.

Diezgan droši var paredzēt, ka vairs nekandidēs divi ilggadēji ALAs valdes locekļi. Savu nodomu nekandidēt ALAs valdes sēdē paziņoja kultūras biroja vadītājs Dr. P. Norvilis, kas šai amatā darbojies 10 gadu. Uz valdes amatu nekandidēs arī DV pārstāvis A. Puķīte, bet iespējams, ka viņu nominē revīzijas komisijai. Neminot vārdā, jauni kandidāti ALAs valdes amatiem varētu rasties no līdzšinējās revīzijas komisijas sastāva, kandidēt varētu arī kāds labi pazīstams kultūras darbinieks no Ņujorkas apkārtnes, kāds ievērojams Ņujorkas DV darbinieks un kāds vidienes apgabala sabiedrisks darbinieks. No vidējās paaudzes kandidēs kāds Bostonas pārstāvis, viens no Vašingtonas apkārtnes un, iespējams, arī kāds vidienes pārstāvis. Konkrētus vārdus minēt nav nozīmes, jo kandidā-

(Nobeigums 5. lpp.)

Pēteris Aigars

Starp iespējamo un neiespējamo

Visvarenākās rietumu lielvalsts prezidents lielā vaļsirdībā teicis: „Laiks ir pienācis atkausēt mūsu novecojušos uzskatus par Rietumu un Austrumu pretišķībām, tai pašā laikā arvien paturot vērā lielās ideoloģiskās pretišķības." Citiem vārdiem, allaž kareivīgais prezidents ir atzinis lielvalstu iespēju robežas un nevēlas tās pārkāpt kā zīmējoties uz Eiropu, tā uz Tālajiem austrumiem. NATO 20 gadu jubilejas svinībās Londonā bijušais Norvēģijas ārlietu ministrs Halvards Lange savukārt apliecināja, ka citas izejas nav, ka rietumvalstīm jāuztic ASV vest sarunas ar Pad. savienību, divpusīgas sarunas, reizē ar to atzīstot, ka Maskava ir tiesīga runāt visu Varšavas pakta valstu vārdā. Notikumi Čechoslovakijā pierādījuši, ka Pad. savienība nekad nepiekritīs sarunām strp abu bloku atsevišķām valstīm. Šī formuła liekas reālpolitiska, bet tajā tveŗas viens liels „bet": akceptēt Kremli par visas Austrumeiropas pilnvarnieku nozīmē de facto atzīt līdzšinējās demarkācijas līnijas par oficiālām robežām, kuŗas vairs nav pārkārtojamas. Vai satelītu valstis par šādu Rietumu nostāju būs gandarītas, ļoti jāšaubās.

Pirmā no rietumu valstīm šo formulu noraidījusi Francija, liekas, labi zinādama, ka Pad. savienībai nav vajadzīga vienošanās ar Rietumiem, ja tā simtprocentīgi nesaskan ar Kremļa ārpolitiskajiem mērķiem. Padomju imperijai vairāk nekā draugi vajadzīgi ārējie ienaidnieki, łai mazinātu iekšpolītisko spriegumu. Starp šiem ārējiem pretiniekiem izvirzīts kāds anonims lielums „rietumu imperiālisti", bet līdzās nezināmajam ienaidniekam sevišķi uzsvērti Rietumvācijas revanšisti un sarkanās Ķīnas sociālimperiālisti.

Tāda ir vispārējā aina, kuŗā jādzīvo visiem, kas vēlas īstenot savu nāciju polītiku vai cīnīties pret padomju imperiālismu. Cik zināms, lai mazinātu poļu aizdomas, Rietumvācija klusībā par Vācijas galīgo austrumrobežu atzinusi Oderas Neisas līniju. Tikai Kremlim nepietiek ar klusu kapitulāciju, tas vēlas šo kapitulāciju publiski apliecinātu, ko savukārt neviena Rietumvācijas valdība nedrīkst darīt, jo tas nozīmētu atdot kaut ko ļoti vērtīgu, negūstot pretim itin nekā. Kremlis nav nodomājis, vismaz tuvākajā laikā nav gaidāma abu Vācijas daļu apvienošana. Cietā Maskavas ārpolītika ir nepieciešama padomju patriotisma cementēšanai, jo citādi, ideoloģiskajiem pamatiem plaisājot, visa imperijas celtne var sagrūt. Nav gluži tā, ka padomju valdībai un partijai nebūtu savas grūti risināmas iekšpolītiskas problēmas. To ir gana, kaut oficiālie izdevumi par tām klusē. Piemēram, jaunā padomju inteliģence, uzzinājusi par sarkanarmijas upuŗiem, okupējot Čechoslovakiju, ir jautājusi un vēl arvien jautā: „Ko mēs tur meklējam Vai mums zemes trūkst? Lai taču čechi ceļ sociālismu pēc sava prāta, kā mēs ceļam pēc sava." Okupēt kādu zemi, izrādās, ir vieglāk nekā atsaukt okupācijas kaŗaspēku. Katra vara izraisa pretvaru.

Kāds stāvoklis tad pēc visa ir Baltijas republikās? Protams, Rīgā, Tallinā un Viļņā šaubas par Rietumu īstajiem nolūkiem un sašutums par Čechoslovakijas okupāciju ir lielāks nekā Maskavā un Ļeningradā. Visgrūtākais stāvoklis vēł arvien izrādās Latvijā, kur krievu strādnieku pieplūdums jaundibinātajām rūpniecībām Ogrē un Olaines rajonā, kas drīzumā saplūdīs ar Rīgu, ir milzīgs. Otrkārt, lai mazinātu nacionālo apziņu un ar to saistīto pretestību, ievadīta labi izplānota kampaņa pret pirmo Latvijas prezidentu Jāni Čaksti. Viņš, lūk, esot parakstījis nāves spriedumu Valmieras komjauniešu grupai, kuŗu kaŗa tiesa tiesāja 1919. gada decembrī, piespriežot vienpadsmit komjauniešu pagrīdniekiem nāves sodu. Jānis Čakste, pirmkārt, tolaik vēl nebija valsts prezidents, tikai Tautas padomes priekšsēdis, un, otrkārt, 1919. gadā Latvija atradās kaŗa stāvoklī ar Pad. Krieviju, tādēļ šos komjauniešus kā nacionālās valsts apdraudētājus sodīja pēc kaŗa łaika likumiem. Pret Čaksti vērsti pat raidījumi Rīgas televīzijā. Acīm redzot, Latvijas demokratiskās iekārtas pievilkšanas spēks ir pārāk liels vēl arvien, kaut kopš tā laika pagājuši vairāk nekā 50 gadi. Individuālā brīvība un demokratiska valsts iekārta ir tie ideāli, pēc kuŗiem tiecas arī latviešu jaunā paaudze Latvijā. Ja tas būtu sociālisms, arī tam nepieciešama demokratija un vārda brīvība.

Ir cits jautājums, vai mēs viņu centienus saprotam, vai gribam arvien uzklausīt viņu izmisīgos saucienus: Nepametiet mūs vienus! Tieši nacionālos impulsus, rietumu humānisma apgarotus nacionālisma iztirzājumus, viņi gaida no mums. Viņi gaida no mums arī atbildi, kādēļ Latvijas zelts Anglijā konfiscēts un kādēļ daļa no šī zelta netieši nonākusi Pad. savienības rīcībā. Pār visām lietām viņi vēlas zināt, kādēļ tikai 1953. gadā Baltijas valstu zelts, ja otrs pasaules kaŗš bija beidzies jau 1945. gadā, Anglijā nokļuva ienaidnieka īpašumu pārvaldes pārziņā. Vienalga, kur kuŗais no latviešiem šodien dzīvo un lai kāds būtu viņa pasaules uzskats, nacionālais mantojums ir sargāms un nav izkaisāms kā pelavas vējā.

Šie ir sarežģīti jautājumi, bet tie nav vienīgie. Viņi vēlas zināt no mums, ja sevi atzīstam par latviešiem, kāda, pēc mūsu domām, būs nākošā Latvijas valsts iekārta, par kuŗu mēs cīnāmies. Viņi vēlas zināt, vai spējam saprasties ar tuvākajiem un tālākajiem kaimiņiem, vai mūsu rokas un nodomi ir tikpat tīri, kā mūsu labi gludinātie krekli, kad ejam satikties ar saviem rietumu draugiem.

Tie ir tikai daži jautājumi. Pieņemsim, ka tie nav visi. Pad. savienībai ir daudzas iekšējas problēmas, šo problēmu atrisināšana vai neatrisināšana var novest padomju jaunatni līdz pacietības robežai, un tagad apcietinātais Krāslavas kolchoza „Jaunā gvarde" bijušais vadītājs Jakimovičs norādījis, ka 50% padomju pilsoņu ir jaunāki par 30 gadiem. Neviens

(Nobeigums 5. lpp.)

Mūsu lasītāju un līdzstrādnieku

IEVĒRĪBAI

Sakarā ar pārgrozībām Toronto pasta sistēmā nedaudz mainījušās mūsu adreses, ko lūdzam turpmākajos sūtījumos redakcijai un laikraksta birojam ievērot.

REDAKCIJAS ADRESE, kurp sūtāmi vienīgi manuskripti, ir:

125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada.

BIROJA ADRESE, kurp sūtāmi sludinājumi, maksājumi un laikraksta abonementa lietas, ir:

491 College St., Toronto 174, Ont., Canada.

Liesmu protests arī pie Brīvības pieminekļa Rīgā

ZIŅAS NO RĪGAS, ĶIJEVAS UN SIMFEROPOLES

No Rīgas pienākusi vēsts, ka 13. aprīlī Brīvības pieminekļa pakājē mēģinājis sadedzināties žīdu students Iļja Rips, lai protestētu pret žīdu diskrimināciju Pad. savienībā. Liesmas apslāpētas, students piekauts un ievietots čekas cietumā.

Par šo gadījumu Rīgas žīdu studenti nākošajā dienā nāca klajā ar uzsaukumu, kuŗa teksts šāds: „Mēs, Rīgas pilsētas žīdu studenti, griežamies pie Izraēlas, ASV, Anglijas un visas pasaules studentiem ar aicinājumu mums palīdzēt. Vakar, 1969. gada 13. aprīlī, mūsu biedrs — Latvijas universitātes fizikas un matemātikas fakultātes students Iļja Rips — aizdedzināja sevi pie Rīgas Brīvības pieminekļa pakājes. Uz krūtīm Iļjam bija protesta plakāts pret mūsu tautas diskrimināciju un pret to, ka mums nedod iespēju izceļot uz Izraēlu. Liesmu pārņemts un nespēdams sāpju dēļ palikt uz vietas, Iļja skrēja pa galveno ielu (domāts Brīvības bulvāris) saukdams: „Laidiet mani uz Izraēlu!". Viņa ceļu aizkrustoja jūrnieki, kas pašnāvnieku nogāza zemē, ar kājām apslāpēja liesmas un viņu zvēriski piekāva. Piesteidzās arī milicija, kas sadauzīto un apdegušo jaunekli aizveda. Arvien vēl nav zināms, kur viņš atrodas, bet, cik domājams, KGB cietumā. Iļja Rips izteicis simttūkstošu Pad. savienības žīdu prasību. Palīdziet mums! Klusēšana ir noziegums! Protestējiet! — Rīgas pilsētas žīdu studenti."

Tiktāl uzsaukums.

*

Līdz tuvāku un sīkāku ziņu iegūšanai, par šo gadījumu jāapmierinās ar dažiem citiem konstatējumiem un piezīmēm. Pirmkārt, nule kļuvuši zināmi vēl citi protesta gadījumi Pad. savienībā, kad pašnāvnieki mēģinājuši vērst pasaules uzmanību uz turienes verdzību un šausmām.

1966. gada pavasarī Ļubļanskas laukumā Maskavā sevi aizdedzināja N. Didiks.

1967. gada vasarā Ļeņina mauzolejā Maskavā sevi ar granātu saplosīja N. Krisenkovs.

1968. gada 5. decembrī — padomju konstitūcijas dienā — Kijevā sevi aizdedzināja 50 gadu vecais ukraiņu skolotājs no Dņepropetrovskas apgabala Vasilijs Makucha, kas kādreiz bija Staļina koncentrācijas nometņu iemītnieks. Kad apkārtējie ļaudis steidzās Makucham palīgā, viņš sauca: „Lai dzīvo brīvā Ukraina!". No apdeguma brūcēm Makucha miris Oktobra slimnīcā Kijevā.

Atcerēsimies arī, ka pēc Prāgas studenta Palacha upurnāves un citiem līdzīgiem gadījumiem Čechoslovakijā ar uzsaukumu padomju pilsoņiem nāca klajā tagad apcietinātais Latvijas polis Jans Jakimovičs. Viņš rakstīja: „Mēs visi nesam atbildību par šo (Palacha) traģēdiju un citu mūsu čechoslovaku brāļu traģēdijām. Vai tiešām arī turpmāk mēs klusēdami noraudzīsimies, kā bojā aiziet mūsu brāļi?"

Bet vēl labāk tas pats (gan negribēti!) pateikts komūnistu mācību grāmatā „Politisko zināšanu pamati" (Rīgā, 1963. g.) 366. lappusē: „Imperiālisma kauna pilnās koloniālisma sistēmas sabrukums ir pasaulvēsturisks fakts, un nav tāda spēka, kas spētu apturēt šo lielo atbrīvošanās procesu. Tautas paruna skan: Papīrā uguni nenoslēpsi."

★

Vēl dažas piezīmes: Gandrīz visās komūnistu nelaimēs Pad. savienībā, Čechoslovakijā un Polijā boļševiku varasvīri pēdējā laikā mēdz vainot žīdus, jo sevišķi cionistus. Maskava arvien biežāk lieto kādreizējās cara valdības sen pārbaudīto metodi — ar antisemītismu mēģina apslāpēt revolūcionāro kustību vai vismaz novērst uzmanību no tās.

Ievērojot šo acīm redzamo tendenci un jo sevišķi 13. aprīļa notikumu pie Brīvības pieminekļa Rīgā, gluži anachroniska un pat muļķīga šķiet Simona Vīzentāla Vīnes biroja sadarbība ar komūnistiskajiem „informācijas" piespēlētājiem no Rīgas un Maskavas. Kaut melīgie apvainojumi, piemēram, pret plkv. Lobi, sabrukuši paši no sevis, tomēr jāatzīmē, ka uz pēdējo notikumu fona šāda veida „informācija" kļuvusi vairāk nekā ērmīga (lietojot iespējami vissaudzīgāko vārdu!). Jācer, ka Vīzentāls šo grotesko situāciju būs aptvēris arī pats!

*

Simferopolē 28. aprīlī divu gadu ieslodzījuma sods piespriests meliorācijas inženierim Gameram Bajevam. Viņš bija apsūdzēts par to, ka aktīvi iestājās par Krimas tatāru prasību atgriezties dzimtajā zemē, no kuras tos savā laikā izsūtīja Staļins. Bajevs tiesā turējās ļoti drosmīgi un deklarēja, ka domā arī turpmāk cīnīties par savu tautiešu tiesībām. Prāva sākotnēji bija paredzēta 23. aprīlī, bet tatāru demonstrāciju dēļ pie tiesas nama to atlika. Simferopolē notikuši daudzi aresti.

4. un 5. maijā Taškentā paredzēta prāva pret desmit citiem Krimas tatāru pārstāvjiem. Arī viņu tiesāšana vairākkārt atlikta.

☆

Par visiem šiem notikumiem un vēl daudziem citiem latviešus okupētajā Latvijā informē Brīvā Latviešu Balss savos raidījumos. Šķiet, ka šī atkal ir reize, lai teiktu: ne komūnistiskās melu vācelēs, ne „draudzīgie" kritizētāji šai pusē nespēj ticami apgalvot, ka šādi raidījumi latviešiem nav vajadzīgi un ka tie viņus neinteresē!

V. Šk.

LATVIJA

39. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 14. MAIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vincēls, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 25 Grandville Ave., Toronto 9, Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesī $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Vai Maskavā skolotāju Brūku tiesās otrreiz?

LAIKRAKSTĀ „SUNDAY TELEGRAPH" NORĀDĪTS UZ IESPĒJAM, KĀ IETEKMĒT PADOMJU RĪCĪBU

Tā ir sagadīšanās, bet varētu likties, ka Latvijas poļa Jana Jakimoviča apcietināšana un tiesāšana Rīgā, kuŗai visai lielu uzmanību pašreiz veltī rietumu prese, likusi britiem atcerēties arī skolotāja Džeralda Brūka likteni. Britu radio un prese sniedz arvien uztraucošākas „baumas" par šo britu skolotāju, kuŗš jau 4 gadus smok Pad. savienības spaidu darbu nometnē. Tagad viņam draudot jauns tiesas process par „pretpadomju darbību" ieslodzījuma vietā. Par to draud 15 gadu spaidu darbos.

Britu prese norāda, ka katrā padomju spaidu darbu nometnē pastāv sevišķa nodaļa jaunu apsūdzību izstrādāšanai pret ieslodzītajiem, kuŗu soda laiks tuvojas beigām. Skaidri saskatāms kļūst Maskavas nolūks par katru cenu panākt padomju spiegu Krogeru atbrīvošanu no britu cietuma resp. viņu apmaiņu pret Brūku, kaut apmaiņas objekti nekādā ziņā nav līdzvērtīgi: Bruks ir naīvs nelaimīga gadījuma upuris, bet Krogeri — pirmklasīgi profesionāli spiegi! Tā kā Brūka veselības stāvoklis jau tagad ir ļoti slikts, britu prese izsaka pārliecību, ka viņš nekādā ziņā nespēs izturēt nākošos 15 gadus padomju vergu nometņu režīmā.

Kaut britu valdība un prese pašreiz ir pārāk aizņemta ar visādām jaunām sensācionālām ziņām, lai pievērstu lielāku uzmanību nelaimīgā Anglijas pilsoņa Brūka liktenim, tomēr laikraksts „Sunday Telegraph" 27. aprīļa izdevumā publicēja plašāku rakstu „Mēs varam kaut ko darīt, lai palīdzētu Brūkam". Raksts ieturēts visai asā, sarkastiskā tonī. Autors ironizē, ka aizvadītajos 4 gados kopš Brūka notiesāšanas nekas nav darīts viņa labā, jo Anglija bauda „miermīlīgās koeksistences skaistumu ar liberālizēto Pad. savienību". Britu valdība izrādījusi visus šos gadus apbrīnojamu gļēvumu un cietsirdību Brūka jautājumā. Anglijas pilsonim Brūkam aizliegts pat tikties ar savas valsts konsulu, kaut Britanijas valdība esot svinīgi parakstījusi līgumu par konsulāru attieksmju nodibināšanu ar Pad. sav. zinot, ka šim līgumam nav pat izlietotā papīra vērtības. Pēc padomju nelikumīgās un nežēlīgās apiešanās ar Anglijas pilsoni britu premjērs vēl lietojis vārdus, ka Kosigins esot „daļa no britu dzīves veida". Anglijas valdības nostājas rezultātā rodoties iespaids, it kā Brūks tiešām būtu izdarījis kādu noziegumu, kaut patiesībā tikai ievedis Pad. savienībā rakstus, kuŗos kritizēts padomju režīms, bet to atļaujot Cilvēka tiesību deklarācijas 19. paragrafs, kuŗu parakstījusi kā Anglija, tā arī Pad. savienība. (Drošsirdīga, bet naīva atsaukšanās uz šo „novecojušo" dokumentu! — Ref.) Raksta autors jautā, kāda būtu Anglijas reakcija, ja kādu britu pilsoni notiesātu, piemēram, Dienvidafrikā par kāda vietēja likuma pārkāpšanu. (Tā ir pavisam cita lieta: kā var salīdzināt „totālitārā režīma" zemi Dienvidafriku ar Anglijā bieži tik ļoti apbrīnoto Pad. savienību! — Ref.)

Raksta autors kritizē arī konservātīvo partijas locekļu nostāju Brūka jautājumā. Viņš aizrāda uz šīs partijas galēji labā spārna deputāta sēra Osborna neseno radio interviju. (Osborns ir „britu-krievu parlamentāriešu grupas" priekšsēdis. — Ref.) Raksta autors ironizā, ka, pēc sēra Osborna domām, atklātībā nedrīkst teikt nevienu vārdu par Brūka lietu, lai neuztrauktu Pad. savienību, kuŗai esot pilnas tiesības „apspiest visu, kas apdraud tās drošību". Rakstītājs ironiski piebilst, ka šie vārdi, droši vien, attiecoties tiklab uz Dubčeku Čechoslovakijā, kā arī uz Brūku. Sērs Osborns pat izteicis šaubas, vai Brūks vainojams vienīgi „nepārdomātā rīcībā", jo lietojis izteicienu: „Mēs nevaram būt pārliecināti par to. Mums nav pietiekami daudz pierādījumu... Es šaubos, vai Džeralds Brūks bija tikai lektors... Pretējā gadījumā es varu saprast padomju redzes viedokli..."

Minētā raksta autors prasa, lai Anglijas valdība jau tagad Pad. savienībai un britu sabiedriskajai domai skaidri deklarē Anglijas pretrīcību gadījumā, ja padomju varasvīri tiešām ievadītu jaunu apsūdzību pret Brūku. Nepietiekot ar Anglijas ārlietu ministra Stjuarta ļoti nenoteiktajām frazēm par šādas padomju rīcības „nopietnām sekām". Autors aizrāda, ka Anglijas rīcībā ir divi spēcīgi ieroči, kuŗus tā var lietot pret Pad. savienību. Pirmais ir tirdzniecība. Anglijas un Pad. savienības tirdzniecības bilance ir britiem neizdevīga, bet ļoti izdevīga Maskavai: 1968. gadā krievi izveduši uz Angliju preces par 54 milj. mārciņu. Ideoloģiski motīvi negātīvi ietekmējuši Anglijas eksportu uz Spāniju, Dienvidafriku un citām valstīm. Kādēļ gan nelietot šos motīvus arī tirdzniecībā ar Pad. savienību? Šis ierocis izrādījies ļoti iedarbīgs jau pagātnē: 1933. gada 12. martā sešī britu „Metropolitan-Vickers" darbinieki, kuŗi strādājuši Pad. savienībā, apvainoti spiegošanā un 18. aprīlī divi no tiem notiesāti. Anglijas valdība toreiz nekavējoties īstenojusi savus iepriekš paziņotos draudus un aizliegusi krievu preču importu. Un — 1. jūlijā britu pilsoņi atbrīvoti... Otrs ierocis, kuŗu autors ieteic lietot pret Pad. savienību, ir t.s. „kultūras apmaiņas" pārtraukšana, kuŗa arī esot izdevīgāka krieviem nekā britiem, jo padomju studenti Anglijā papildinoties galvenokārt techniskajos priekšmetos (un nodarbojas ar propagandu, „garāmejot" arī mazliet ar spiegošanu saimnieciskajā un zinātniskajā sfairā! — Ref.), turpretim britu studenti Pad. savienībā mācoties tikai krievu valodu. Arī še autors aizrāda uz kādu piemēru nesenā pagātnē. 1963. gadā Maskavā par spiegošanu arestēts kāds amerikāņu profesors. Prezidents Kenedijs nekavējoties paziņojis padomju valdībai, ka anullēs „kultūras apmaiņas" līgumu un spers arī citus stingrus soļus. Pēc 14 dienām padomju iestādes amerikāņu profesoru atbrīvoja un paskaidroja, ka to dara sakarā ar prezidenta Kenedija personīgo interesēšanos par šo jautājumu. (Še gan jāievēro, ka Anglijas pašreizējam premjēram nav ne ēnas no prezidenta Kenedija lielās autoritātes starptautiskos jautājumos, bez tam Britanija

(Nobeigums 6. lpp.)

LASĪTĀJU VĒSTULES

BALTAIS ZIEDS ĢIMENES DIENAI

Ar šo balto mīlestības-labestības ziedu Ģimenes dienā gribētos sveicināt mūsu vecos tēvus un mātes, bet arī spēka gados esošos vecākus, kuŗiem ir laime šo dienu pavadīt kopā ar bērnu pulciņu.

Atcerēsimies ikviens savus vecākus, lai tie būtu kur būdami — svešajās zemēs, moku ceļā pakrituši, vajāti un mocīti, palikuši dzimtenē vai atdusas kādā kapu kalniņā tēvu tēvu zemītē... „Nu eji tu caur visu pasauli, / Bet nerodi vairs to zemīti. / Nekur vairs zvaigznes nespīd tā, / Kā tavas bērnības lodziņā." (Aspazija).

Skaisti būtu, ja šo mīlestības simbolu — Balto puķi — varētu Ģimenes dienā piespraust pie krūtīm, ielikt šo ziediņu aploksnē un aizsūtīt pa pastu vai pasniegt personīgi tām rokām, kuŗas mūs kopušas un audzinājušas, kaisot zelta graudus mūsu dvēselēs.

Ir daudz un dažādu iespēju, kā likt sirdīm runāt! Ziedojumi, kuŗi Baltās puķes akcijā ienāktu (tas varētu būt dzīvs zieds, no dvēseles materiāla pagatavots, kas nekad nenovīst!), būtu svētīgs cildenuma apliecinājums, kas atšķirtos no citiem ziedojumu veidiem, jo nāktu mūsu veco ļaužu aprūpes fondā pie ikvienas draudzes un organizācijas, pie kuŗām mūsu vecie ļaudis pieder. Tas patiešām būtu upuris, kas nāk no sirds un iet pie sirds.

Ir jau daudz par veco ļaužu vajadzībām spriests, runāts un rakstīts, bet pirmo palīdzīgo roku sniegušas draudzes un palīdzības organizācijas, kuŗas vislabāk zina, cik degošs ir šis jautājums jau šodien, bet ar katru gadu tas kļūs vēl akūtāks. Kaut vienreiz gadā — Ģimenes dienā — veco un vientuļo ļaužu palīdzības fondos uzkrātos arvien vairāk un vairāk līdzekļu!

Atgriežoties pie Baltās puķes, gribu pasvītrot, ka tā palīdzēja apkaŗot toreiz pēc pirmā pasaules kaŗa — visniknāko tautas ienaidnieku tuberkulozi. Tagad to ir uzvarējusi medicīna, tādēļ tuberkulozes apkaŗošanas darbam Baltā puķe ir noziedējis zieds. Tādēļ — kaut jaunā plaukumā tas, mīlestības un pateicības apgarots, uzziedētu vecajiem ļaudīm visās pasaules malās.

Elza Klaustiņa, Milvokos

Redakcijas piezīme: Augšējā vēstule mūs sasniedza par vēlu, lai to publicētu vēl pirms Ģimenes dienas, bet — aicinājums ir tikpat aktuāls arī tagad.

★

UZ LASVEGU!

Mēs esam pazemīgie jaunieši Pēteris Mukts un Imants Škobe un vēlamies mūsu avīzes lasītājiem darīt lielu prieku.

Mēs pieņemam, ka ikviens būtu laimīgs šovasar pavadīt atvaļinājumu Lasvegā (Las Vegas), priecājoties pie kāršu spēļu galdiem, bet, kā liktenis katram lēmis, mēs visi nevaram turp tikt. Tādēļ, būdami rūpīgi labvēļi, mēs uzņemamies braukt Jūsu uzdevumā baudīt mūsu laimi.

Tā kā esam pēdējā laikā bijuši laimīgi, esam pārliecināti, ka laime pie mums paliks arī „zirga spēlēs". Mēs nopietni visiem ieteicam paļauties uz mūsu apgalvojumu un ieguldīt kādas kapeikas mūsu pasākumā. Ne tikai sirdsapziņa kļūs tīra, ka esat radījuši prieku krietniem jauniešiem, bet ieguldītāji arī saņems zināmus procentus no ienākumiem, ja mūsu pusē laime turēsies, Dievam to dodot!

Lūdzam šīs domas piekritējus adresēt vēstules: 51 Laws St., Toronto 161. Mēs brauksim augustā, lai varam piedalīties arī Divreizdivi nometnē šīs vasaras beigās. Tūlīt pēc atgriešanās ziņosim par mūsu vasaras gaitām.

Lūdzam pārdomāt: vai Coca Colas pudelei jeb alus glāzītei ir lielāka vērtība nekā mūsu kopīgajam priekam? Pateicamies jau tagad atsaucīgajiem un apsolāmies rīkoties ar Jūsu līdzekļiem tikpat uzmanīgi it kā tie būtu mūsu pašu. Mīļš, mīļš paldies!

P. S. Mūsu priekšlikums nav ierobežots avīzes lasītājiem vien. Visi līdzjūtīgie ir laipni lūgti piedalīties.

Jūsu padevīgie kalpi

Imants Škobe un Pēteris Mukts, Toronto

SANDRA LAZDIŅA

Sirds jaunajās gaitās

STĀSTS

(1. turpinājums)

Ir tikai daži astronauti, kas var pastaigāties pa debesu izplatījumu, un tikai daži astronauti izkāps uz mēness vai citas planētas. Bet medicīna nule atradusi iespēju, kā ikviens cilvēks varēs staigāt pa zemes virsu ar jaunu sirdi. Nāve atkal par dažiem soļiem var atkāpties savos kaulu kambaŗos. Un vai uzvarēt nāvi, kaut arī daļēji, nav dižāks sasniegums, nekā iekaŗot dažus soļus kosmā?

Šai medicīnas uzvaras mirdzumā no jauna apžilbušajam Šēneram acis lepnumā un sajūsmā sāka spulgot kā debesīs zvaigznes, pa kuŗām daži cilvēki gribēja bradāt savām kājām.

Baudījis īsu brīdi reibīgā panākuma saldumu, Šēners pēkšņi atģidās, ka bija aizmirsis ēnu, kas visai tumša rēgojās aiz uzvaras spozmes. Viņš reibumā bija aizmirsis, ka aiz katra spožuma velkas ēna, ka aiz katras uzvaras paliek gulot līķi, reizēm veselas kaudzes. Baismīgā sieva Nāve pirms atkāpšanās dažus soļus vienmēr dabū papildināt savos kambaŗos kaulu kalnus.

Uzvaras gandarījums un prieks izplēnēja Šēnera acis tikpat ātri, kā bija iegailējies, un viņš saduga. Nejaukā ēna kā maitu putna spārni pārsedza spulgojumu un knaibīja viņa nervus kā sadiste.

∴

Pētījumi un mēģinājumi sirds slimībās bija attīstījušies tik tālu, ka sekmīgi drošiem rezultātiem varēja nu pārdēstīt cilvēkā jaunu sirdi. Citiem vārdiem neglābjami slimu sirdi varēja izņemt ārā un aizsviest projām, un tās vietā iemontēt cilvēkā citu, veselu sirdi, ko izņēma no miroņa.

Citā kontinentā, tālajā Afrikā, kāds drosmīgs chirurgs bija gājis celmlauža grūto ceļu — bija veicis pirmos mēģinājumus, kas uzbudināja visu pasauli. Tūdaļ viņam radās arī sekotāji visās pasaules malās, bet gaidītos panākumus tomēr nesasniedza. Jaunie celmlauži vēl nebija atraduši līdzekļus, kā piespiest cilvēka ķermeni būt viesmīlīgam un bez pretošanās uzņemt jauno ienācēju savā mājā par pastāvīgu iedzīvotāju. Ķermenis svešiniekus negribēja, tas labāk pats gāja bojā.

Bet nu arī šie šķēršļi bija pārvarēti. Sirdis ņēma ārā no tikko mirušiem, ielika tās krūtīs tiem, kam drīz bija jāmirst, un tie nu dzīvoja.

Apreiba ārsti, apreiba visi tie miljoni pasaulē, kam bija slimas sirdis. Pie viņu dzīves debesīm iezalgojās cerība kā mirdzīga zvaigzne — zvaigzne, kuŗu nekad nemīdīs astronautu zābaki.

Apreiba arī Šēners, jaunais un daudz solītājām dotībām apdāvinātais chirurgs. Viņš vēl tā īsti gan neapjauda, vai viņu reibināja iespēja glābt cilvēkus, kas bija jau apzīmogoti ieiešanai veļu valstībā, vai tikai vēl nesen gluži neiedomājamais jaunatklājums kā tāds. Bet apreibis viņš bija un jūsmīgi gatavojās jaunajām operācijām.

Arī viņa tēvs bija ārsts un chirurgs, bet nu jau vecs. Piesardzība dziedināšanā bija tēva pamata princips, un dziednieka ētika vecā Šēnera praksē stāvēja uz augsta pjedestāla. Risku viņš sev neatļāva nekādā veidā un nekādā gadījumā. Te nu nāca jaunie atklājumi siržu lietās, un viņa dēls pievienojās apreibušo pulkam. Bet vecais Šēners, kā palaikam vecākās paaudzes pārstāvis, turējās pie skepses.

„Heinc," viņš sacīja dēlam, „man šķiet, ka tu esi zaudējis aukstu un skaidru saprātu. Vai tu tomēr negribētu atvēsināt savu sajūsmu un visu vēl pamatīgi pārdomāt, pirms stājies pie šīm operācijām? Es, piemēram, nekad pie tām nepiedalīšos. Nekad!"

Jaunais Šēners izbrīnā palūkojās uz tēvu

„Vai tu, tēv, tagad runā kā ārsts vai kā cilvēks?"

„Ir kā viens, ir kā otrs."

Jaunais brītiņu domāja, vērīgi aplūkodams tēvu.

„Nu, jā," viņš tad sacīja, „es tevi tomēr saprotu, tēv! Tu esi vecs. Varbūt es, kad sasniegšu tavus gadus, arī vairs nejutīšu savu roku pietiekami drošu, lai uzticētu tai jaunus griezumus vitālos organos. Bet tagad... Ja arī jauniem nebūs ticības savām spējām un drosme sekot jaunatklājumiem, kādā attīstības pakāpē tad šodien atrastos medicīna, chirurģija? Mans Dievs, tu taču neesi pret progresu, tēv?"

Arī vecais chirurgs vēl brīdi pārlika, pirms atbildēja savam dēlam, jaunajam progresa entuziastam, kaut arī viņš bija jau dziļi jo dziļi domājis par jaunajām sirdslietām. Rezultātā par savas nostājas pareizību viņš bija pārliecināts. Beidzot viņš sacīja:

„Nē, mīļais Heinc, nav gluži tā, kā tu domā! Vecs esmu, tas tiesa, bet mana roka vēl nedreb. Es to valdu pilnīgi droši, jo arī mans gars, ticība rokai ir vēl gadu neiedragāta. Manā ilgajā prakses laikā daudzi jaunatklājumi ir nākuši, progress ir staigājis platiem soļiem, un es tiem esmu sekojis. Bet ētika, dziedniecības ētika šī progresa pēdās nemin. Tā stāv uz vietas un paliek tāda pati kā pirms tūkstoš gadiem. Un viņai tā arī būtu jāpaliek mūžīgi. Nu, lūk! Šī ētika nekādā ziņā neļauj ārstam stāvēt pie grūta slimnieka gultas un nepacietībā gaidīt to mirkli, kad viņš nomirs, lai, cik steidzīgi vien iespējams, to uzšķērstu un paķertu viņa sirdi."

Jaunajam atbilde jau bija uz mēles, lai aizstāvētu savu viedokli:

„Kālab tev jādomā, ka tā tas notiks? Mēs, visi jaunie, tāpat atzīstam ētiskos principus un pret tiem nebūt negrēkosim. Mēs paņemsim sirdi no miruša cilvēka, kas nav glābjams, lai ar to iedotu dzīvību kādam citam, kuŗu vienīgi tādā veidā var izglābt. Tātad, mēs strādāsim dzīvības interesēs, jaunos ceļus iedami. Kur tu šeit saskati noziegšanos pret ētiku? Kālab tu uzsver, ka mums nepacietīgi būs jāgaida nedziedināmā pacienta nāve? Mēs neesam nenobrieduši un neatbildīgi zēni. Tāda nepacietīga gaidīšana nebūs vajadzīga, jo diezgan precīzi taču var aplēst, kad cilvēks izpūtīs savu pēdējo elpu. Pēc tam vienā mierā bez kādas īpašas steigas un ķeršanas varēs izņemt sirdi, jo laika būs pietiekami. Taču arī tas ir aplēsts, matēmatiski precīzi."

„Nu tu, dēls, nemaz vairs nerunā kā piedzīvojis profesionālis, bet tikai kā students vai jaunizcepts ārsts, kas tikko pacēlis galvu no grāmatas! Vai tad tava prakse nav tev pietiekami mācījusi, ka dzīvība neklausa matēmatiskām aplēsēm, nekādā ziņā ne precīzām? Jaunā operācija ir komplicēta un sagatavošanās tai ir komplicēta, jo divi ķermeņi jāatveŗ, divas sirdis jāizņem un viena atkal jāievieto ar augstāko uzmanību un precizitāti, un viss atkarīgs no laika. Lai cik rūpīgi būs lēsts, dzīvība ies pati savu precīzi neaplēšamo un neuzminamo ceļu. Tādēļ jūs vienmēr, rūpēs drebēdami, stāvēsit pie mirēja gultas, gaidot kaut ātrāk, tik ātrāk stātos viņa elpas vilcieni. Līdz šim ārsta ētiskais pienākums bija līdz pašām beigām visiem iespējamiem līdzekļiem aizkavēt nāves iestāšanos. Pats esmu devis injekcijas gandrīz jau beigtam ķermenim, jo dziednieka ētika prasa līdz absolūti pēdējam mirklim palīdzēt dzīvībai tās cīņā.

(Turpinājums sekos)

Linkolnieši priecājas par Šaumaņa gleznām

Daugavas Vanagu apvienība Linkolnā, kuru kopš 1964. gada vada R. Matulis, katru gadu rīko pa gleznu izstādei. Tā arī šogad 26. un 27. aprīlī latviešu draudzes namā notika mākslinieka Kārļa Šaumaņa (1931. gadā beidzis Latvijas mākslas akadēmiju Rīgā) izstāde. Pats mākslinieks ar dzīvesbiedri atveda un iepazīstināja linkolniešus ar 31 no saviem darbiem.

Izstādei bija liela piekrišana ar tuvu pie 200 apmeklētājiem. Un kā gan ne, jo no visām gleznām raudzījās pretī dzimtenes mīlestība, dzīves skaistums latviešu lauku sētā un visu gadalaiku noskaņas tēvzemē. Pārdotas tika vairākas gleznas, un linkolniešu mājas ar to kļuvušas bagātākas.

Vēl ir tautieši, kas meklē savas dzimtenes atspulgu, kas grib saglabāt latviskumu un priecāties par mākslu, kuŗa izaugusi no mūsu tautas tradicijām. Žēl, ka jaunie mākslinieki, iespaidoti no modē esošā abstraktisma, zaudē pamazām savu latviskumu!

Paldies māksliniekam, DV apvienībai un vanadžu priekšniecei B. Glagavai, kas bija sirsnīga mājasmāte abās izstādes dienās, prata ieinteresēt skates apmeklētājus un veicināja tās labo izdošanos.

A. S.

Gleznotāja Kārļa Šaumaņa darbu izstādē Linkolnā: no kreisās – mākslinieks ar dzīvesbiedri, vietējās vanadžu kopas priekšniece B. Glagava un DV apvienības Linkolnas priekšsēdis R. Matulis.

Foto: Dreimanis

Miris Eižens Leščevskis

Hanzas pilsētā Libekā 28. aprīlī miris Latvijas nacionālās operas baletmeistars Eižens Leščevskis. Ziņa par viņa nāvi vietējā latviešu kolonijā izplatījās tādā ātrumā, kāds šai pilsētā pēc prof. Jāzepa Vītola aiziešanas mūžībā vairs nebija piedzīvots. Kādreiz Libeka bija liels un ievērojams latviešu kultūras centrs, un ir tikai dabīgi, ka arī Libekā vēl atlikušie tautieši prot cienīt savus māksliniekus un kultūras darbiniekus, tādēļ sēras bija lielas.

Eižens Leščevskis bija dzimis 1902. gada 20. novembrī Rīgā. Zēna gados viņš vēlējās kļūt amatnieks, bet 1917. gadā Voroņežā notika izšķirīgais pagrieziens: kāda krieva pierunāts, viņš pievērsās deju mākslai. Leščevskis dejoja latviešu tautiskajā pulciņā, bet pēc atgriešanās Rīgā sāka apmeklēt kādu privātu baletskolu. Trīs gadus vēlāk no Pad. savienības Rīgā ieradās slavenā dejotāja Feodorovna, kuŗa jau pēc pirmās tikšanās par šo dejotāju, kā viņš pats teica, bija sajūsmināta. Sākās smagi darba gadi, kuros nācās pamatīgi strādāt. Lai papildinātos un redzētu citu tautu baletnieku veikumus, Leščevskis šai laikā studēja baleta mākslu Prāgā, Vīnē un Stokholmā, sevišķi interesējoties par rēvijām un kabarē priekšnesumiem.

1929. gadā viņš no saviem studiju braucieniem atgriezās Rīgā, bet jau gadu vēlāk kā beļģu ielūgts viesis deva divus baleta vakarus Briselē un Antverpenē, 1931. gadā uzstājās Berlīnē, bet 1934. gadā Budapeštā, Helsinkos un Stokholmā.

Par Leščevska sniegumiem Latvijas nacionālajā operā veltīgi daudz vārdu tērēt, jo tos labi atcerēsies visi, kas interesējās par mākslas dzīvi. Jāatceras tikai „Baņuta", „Staburadze" un citi iestudējumi. Par labāko darbu pats Leščevskis atzina Jāņu ugunis „Baņutā", kuŗām viņš bija devis choreografiju un piemērotu skatuves formu. Runājot par neatkarīgās Latvijas laiku, vēl tikai jāpiebilst, ka Leščevskis daudzām operām iestudējis dejas, bet vēl vairāk darbojies par baletmeistaru operetēs, vienmēr apliecinot savu bagāto un dzīvo fantaziju. Viņa darbā visvairāk bija pārstāvēts tā laika modernais stils un viegls ritms. Sevišķi atmiņā palicis „Pēdējais valsis", kuŗu viņš aranžēja un choreografēja.

Ka Eižens Leščevskis bija ievērojams baleta mākslinieks, apliecina kaut vai tas, ka Latvijas okupanti 1948. gadā aicināja viņu atgriezties dzimtenē, izteicot visvilinošākos piedāvājumus, bet viņš to strikti noraidīja. Pēc kaŗa beigām Rīgā uzvesti vairāki Leščevska choreografēti darbi, bet viņa pamatotās honorāra prasības noraidīja. Alfreda Kalniņa „Staburadze" (oriģinālā Staburags) bija viens piemērs, kuŗu uzveda Valsts akadēmiskajā operas un baleta teātrī, kā pārdēvēta Nacionālā opera Rīgā. Libreta autori šim darbam bija Leščevskis un J. Čanga, viņa skolnieks. Eižens Leščevskis izšķīrās labāk dzīvot Libekā no nelielas pensijas, ar kuŗu pietika tikai dzīvokļa īres samaksai un uzturam, nekā Rīgā kļūt par okupantu kalpu. Lai šo faktu nepiemirstam, domājot par vienu otru citu mākslinieku!

Runājot par Leščevska lielo popularitāti, lai še pieminēts šāds gadījums: Uzzinājis ka Leščevskis dzīvo Libekā, Berlīnes pilsētas operas mūzikas direktors prof. Leo Blechs viņam 1952. gada 21. martā rakstīja: „Es ļoti labi atceros mūsu sadarbību, atceros Jūsu izcilo darbību un Jūsu priekšzīmīgos sniegumus." Kāds vācu kritiķis Leščevski savā laikā vērtēja šādiem vārdiem. „Pārliecinošas komiķa spējas, izteiksmīga mimika, cēlas kustības, izcila iestudējamā darba izpratne, — viss tas pierāda, ka Leščevskis ir izteikts mākslinieks. Sevišķi viegls un daudzkrāsains ir viņa talants komiskajās lomās. Viņa Sančo Pansa, viņa dzērājs „Uzvarošajā mīlestībā', visi šie piemēri liecina par pārliecinošām mākslinieka spējām. To pierāda arī viņa uzstāšanās citās lomās, piemēram, ‚Esmeraldā' u. c." Ievērojot Leščevska nopelnus, Libekas pilsētas teātris un opera viņu 1953. gadā aicināja par baletmeistaru. Vienu gadu viņš šos pienākumus arī veica.

Arī trimdā Eižens Leščevskis devis daudzus baleta vakarus, ne tikai Vācijā, bet arī citās valstīs. Tā, piemēram, viņš kopā ar Tatjānu Vestenu 1950. gada maijā un jūnijā uzstājās Anglijā, pie klavierēm esot Anna Mednei. Programmā bija „Melancholiskais valsis," divdeja no „Lakstīgalas un rozes", „Vīnes valsis", „Ungāru rapsodija", „Jūrnieki", „Veclaicīgs romāns" — Visi Leščevska choreografijā.

1958. gada decembrī sākās mākslinieka grūtais ceļš. Viņš smagi saslima ar sirdi. Paša līdzekļu nepietika ārstēšanās vajadzībām. Talkā nāca tagad jau arī mirušais Mariss Vētra, kuŗš, Toronto dzīvodams, 1961. gadā iekustināja Leščevska „glābšanas akciju". Pateicoties tai, Leščevskim bija iespējams vairākkārt uzturēties atzītās vācu kūrvietās, jau tai pašā gadā, piemēram, 7 nedēļas Bad-Nauheimā, tikpat ilgi arī 1962. gadā un vēlāk. Šai grūtajā laikā Leščevskim daudz palīdzēja tagad tāpat jau mirušais kādreizējais Nacionālās operas inspektors Otto Krolls. Par spīti visam, Leščevska veselības stāvoklis tomēr arvien vairāk pasliktinājās. Nelīdzēja medikamenti, nelīdzēja arī vairs dziedināšanās izslavētās kūrvietās, — tagad Eižena Leščevska mums vairs nav.

Turpmāk, ejot uz Latvijas konservātorijas rektora prof. Jāzepa Vītola atdusas vietu Libekas forverka kapos, lai nepaejam garām Eižena Leščevska kapa vietai.

Kārlis Štamers

Līnas Karlsones koncerts Toronto

Toronto latviešu koncertapvienības sezonas nobeiguma koncertā 1. maijā dzirdējām sen pazīstamu viešņu — lirisko soprānu Līnu Karlsoni no Montreālas, ar Editi Timermani pie klavierēm.

Mākslinieces programmā bija četru autoru dziesmas. Jānis Mediņš bija pārstāvēts ar mazāk pazīstamiem darbiem „Bārenītes dziesma", „Aka", „Violetie virši", „Uz augšu" un „Ilgu laiva"; Arnolds Šturms ar „Mēness kokle", „Mirklis ārpus laika" un „Sudrabainais avots", bet Longīns Apkalns ar „Šai pašā vietā", „Vasara" un „Tava gaita". Koncerta nobeigumā bija vecmeistara Jāzepa Vītola „Kam lai dziedu", Aiju dziesmiņa", „Jūras meita un saules vainadziņš", „Aizver actiņas un smaidi", „Tik sen", „Mazā cilvēka vakara lūgšana" un „Smejošie ūdeņi".

Daļu no dziesmām torontieši dzirdēja pirmo reizi. Interesanti bija iepazīties ar Longīna Apkalna darbiem. Viņa dizesmu nošu raksts ir ļoti sarežģīts un uzliek sevišķi atbildīgu darbu pianistam. Dziesmu kopīgā izskaņa ir savdabīga, bet nepārsteidz. Apkalns, vismaz koncertā dziedātajās dziesmās, liek dominēt klavierēm. Gandrīz liekas, ka viņa darbi būtu baudāmi arī tad, ja dziedāšana izpaliktu. Dziedājums ir it kā melodeklamācija, kuŗā dziedātājs noskaņu mūzikai — klavierēm — piebiedrojas ar atsevišķu vārdu vai teikumu. Protams, lai Apkalna dziesmas īsti saprastu, tās būtu jāklausās ar nošu rakstu un tekstu acu priekšā, vismaz dziesmas būtu jāklausās vairākas reizes. Visas trīs dziesmas, šķiet, rakstītas zemai balsij Dziedājums L. Karlsonei grūtības nesagādāja, bet viņas liriskā balss un augstā soprāna tembrs nedeva Apkalna dziesmām iecerēto izskaņu.

Pirmo reizi nācās arī dzirdēt Arnolda Šturma pēc Klāras Zāles tekstiem rakstītās dziesmas. Nepieskaŗoties šo dziesmu sīkākam izvērtējumam, jāatzīst, ka Šturms respektē dziedātāju un balss aparāta uzbūvi, tādēļ tās dziedātājam pa spēkam. Mākslinieces dziesmu interpretācija bija slavējama.

Vislabāk Līna Karlsone parādīja sevi Jāzepa Vītola smalkajās un grūtajās dziesmās. Sevišķa atzinība dziedonei izsakāma par „Aiju dziesmiņu", „Kam lai dziedu" un izpildījuma ziņā grūto „Tik sen". Reti tās dzirdētas tik pārliecinošā priekšnesumā.

Mākslinieces patīkami tembrētā liriskā soprāna stiprākā daļa ir jauki izsvērtie un skanīgie piano dziedājumi. Forte dziedājumos tonis varētu būt vairāk apvaldīts, lai nekļūtu paskarbs un nezaudētu dabīgo nokrāsu.

Izcili labā dikcija deva iespēju saprast tekstu bez liekas piespiešanās, un sirsnīgais dziesmu tulkojums saistīja klausītājus no sākuma līdz beigām. Piedevām māksliniece nodziedāja Barisona „Lauku meitene" un Berino „Zvaigžņu lietus"

Edīte Timermane smalkjūtīgi un piekļāvīgi veica savu programmas daļu. Aplausu un ziedu netrūka abām māksliniecēm.

Ž. Zentiņš

DIVU KOŖU KONCERTS

Bostonas Līgas koris, 26. aprīlī ierodoties Mančestrā un koncertējot Leģiona zālē, varēja priecāties par klausītāju sirsnīgo atsaucību un nerimtīgajiem aplausiem. Koris diriģenta Jāņa Austruma vadībā sniedza bagātīgu programmu, kuŗā pacilāti izskanēja Jāņa Mediņa „Tev mūžam dzīvot, Latvija" un J. Cīruļa A. Kalnāja, A. Kalniņa, H. Pavasara, E. Melngaiļa un A. Žilinska dziesmas.

Koncerta tālākajā daļā viesiem pievienojās vietējais Rotas koris, abiem kopīgi nodziedot E. Melngaiļa „Svešā zemē", Lokatiesi mežu gali" un A. Feila „Kas man bija nedzīvoti". Abus koŗus sekmīgi vadīja Rotas koŗa pastāvīgā diriģenta V. Aldiņa aizstājējs — viņa dēls diriģents Mārtiņš Aldiņš, kas bija viņa pirmā ievērojamākā debija. Vienu diriģenta J. Austruma vadībā abi koŗi nodziedāja J. Norviļa „Kalna bērēji", V. Ozoliņa „Dzērves un ērglis" un A. Feila „Div' pļaviņas es nopļāvu". Diriģenta J. Austruma aicinājumā un vadībā pēc jau sniegtās piedevas dziesmu pūru novainagoja ar „Pūt vējiņi", klausītājiem dziedot līdz. Lielās atsaucības dēļ vairākas dziesmas bija jāatkārto.

Kā dziedātājus, tā diriģentus apveltīja ar ziediem, kuŗus pasniedza Rotas koŗa pr-ks V. Bērvalds, Līgas koŗa pr-ks Fr. Hervarts un Konektikutas latviešu biedrības vārdā J. Apinis.

Pēc koncerta bija saviesīgs vakars, kuŗā spēlēja J. Bērziņa deju kapella.

B. P.

KULTŪRAS CHRONIKA

Latvijas PEN kluba valdes vēlēšanās par priekšsēdi no jauna ievēlēts Mārtiņš Zīverts; priekšsēža biedrs — Jānis Rudzītis, sekretāre Milda Salnā, kasiere Veronika Strēlerte un biedrzinis Andrejs Eglītis. Šāgada starptautiskajā PEN klubu kongresā Mentonā, Francijā, no latviešu puses piedalīsies V. Strēlerte un M. Ausala. Cik liela nozīme ir baltiešu PEN kluba centriem, labi izprotams no padomju literātūras enciklopēdijas 5. sējuma, kuŗā minēts, ka padomju rakstniekiem neesot iespējams piedalīties starptautiskajā PEN klubā, kamēr baltiešu centri nebūšot likvidēti.

Sniedze Grante

ATGRIEŽOTIES

Sekundēs, lēni tikšķot,
minūtes, stundas un mūžus noskaita,
gaŗus un īsus ceļus
jūdzēm mēro.

Kad manu stundu pēdējo
sekundes steidzīgas skaitīs?
Kad soli gurušu likšu
uz pēdējās jūdzes?

Šodien es eju pie Tevis.
Eju uz mājām.
Priecīgi pametu noietās jūdzes zaļajās ceļmalās.
Priecīgi skatos, kā saule tuvojas rietam.

Eju pie Tevis.
Eju uz mājām.

(100. turpinājums)

— Stipri sasitāties? — vīrietis līdzjūtīgi jautāja. — Ielu kaisītāji bijuši pavirši. Nodokļus mēs maksājam, bet labuma nekāda. Es arī šorīt gandrīz nokritu. Sāp?

— Mazliet. Nav tik traki, — Ilga centās smaidīt. Negaidītais palīgs bija izskatīgs vīrietis, viņa to bija jau agrāk ievērojusi. — Paldies. Tālāk jau es pati . . .

— Jums mētelis netīrs. Atļausit? — Svešais, atbildi nenogaidījis, ar cimdu pāris reižu iesita pa Ilgas novārtīto mēteli.

— Paldies. Būs labi.

Viņa iekāpa autobusā un apzināti apsēdās solā, kur jau bija kāda sieviete, kaut arī dziļāk autobusā vairāki soli bija tukši un viņa būtu varējusi iekārtoties tā, lai sēdētu kopā ar jauno paziņu. Citā reizē viņa šo iespēju būtu izmantojusi, bet šoreiz gribējās miera. Trūka spēka un patikas runāt. Sasistā galva sāpēja daudz stiprāk nekā viņa atzinās.

Darba vietā Ilga krietnu brīdi pavadīja dāmu istabā, pie pakauša spiežot samitrinātu dvieli. Darba laikam sākoties, viņa iegāja birojā un sāka strādāt, bet jau pēc nedaudzām minūtēm atgriezās darbinieku atpūtas telpā. Tur viņa atlaidās uz dīvāna un par jaunu pielika pakausim mitro drānu. Galva tagad sāpēja pavisam neciešami. un viņa aizvēra acis.

Darba biedres Ilgu atrada kafijas pārtraukuma laikā. Sākumā tās domāja, ka Ilga tikai aizmigusi, bet tad ievēroja tās smago elpu un nedabiski piesārtušo seju. Viņas mēģināja Ilgu modināt, bet kad tas neizdevās, steidzās ziņot priekšniecībai. Pēc īsa brīža Ilgu ātrās palīdzības automobilī, sirēnai nejauki kaucot, aizveda uz slimnīcu. Pie samaņas nenākusi, viņa pēc stundas nomira. Vēlāk izdarītajā sekcijā noskaidrojās, ka, krītot un sasitoties, radies asins izplūdums smadzenēs un ka nelaimīgo nebūtu glābusi arī laikā izdarīta operācija.

Par nāves gadījumu paziņoja Mārim un Kārlim Krapēm, jo pirms gadiem, kad Ilga sāka pie Birka strādāt, viņa bez vīra par saviem tuvākajiem radiniekiem bija uzdevusi arī abus padēlus. Tie pa tālruni no Toronto pilnvaroja Birka firmas vadību sarunāt apbedīšanas biroju un izkārtot pārējo, bet paši ieradās tikai bēŗu dienas rītā.

No stacijas viņi devās tieši uz apbedīšanas biroju. Tā vadītājs brāļus ieveda pie mirušās, pats godbijīgi palikdams durvīs. Māris ar Kārli brīdi pastāvēja pie vaļējā šķirsta, tad, labi nezinādami, kā tagad īsti izturēties, lēni pagriezās pret biroja vadītāju. Tas samulsumu brāļu sejās iztulkoja pa savam prātam:

— Izskatās sveša, vai ne? Bet jums, džentlmeņi, jāsaprot — mūsu rīcībā nebija nevienas ģīmetnes. Matu sakārtojums tāpēc, varbūt, neparasts . . . Kaut arī mēs darījām, ko spējām. Mūsu firma ir slavena tieši ar savu pietāti un individuālās personības cieņas neaizkaramības ievērošanu. Es ceru, ka kungi būs apmierināti un ka drīkstēsim arī turpmāk jums pakalpot, ko lai Dievs novērš un par ko ceru, ka tas būs ļoti tālā, tālā nākotnē.

No apbedīšanas biroja brāļi devās uz policijas iecirkni, kur pēc ilgākas tielēšanās dabūja atļauju ieiet mirušās dzīvoklī. Līdz šim tas bija aizzīmogots, un policija nebija ļāvusi no mājas iznest pat iezārkošanai nepieciešamās drēbes. Ilga šķirstā gulēja tai pašā tērpā, kuŗu valkāja negadījuma dienā.

Bērēs ieradās nedaudzi. Lielais grenetiešu vairums pat lāga nezināja, ka Ilga Grieze mirusi. Kārlis Krape piezvanīja Brunim Leidem, bet sieviete, kuŗa atbildēja tālrunī, paziņoja, ka Dr. Leide pašreiz nav runājams un lai zvanītājs atstāj savu tālruņa numuru un vārdu.

— Ej šķērsām, — Kārlis īgni iekāra klausuli dakšiņā. — Tā bija no answering service, — viņš piebilda, kad izbrīnījies viņā paskatījās brālis.

Kalnupji vēlāk paskaidroja:

— Leides aizbrauca svētkus pavadīt kopā ar Birņiem. Tur pašreiz viesojoties arī Rudīte ar savu vīru un mazo. Bet viņi nav mājās. Viņi visi taisījās uz veselu nedēļu uz Banfu.

Ceļā uz kapsētu Kārlis un Māris Krapes sēdēja apbedīšanas biroja melnajā kadilakā. Pēdējā mirklī viņiem piebiedrojās pavecs, tukls vīrietis.

— Drīkst? — viņš jautāja, bet, atbildi nenogaidījis, iebīdīja savu masīvo augumu sēdeklī. — Man šodien mašīna nav līdz — traks laiks, un darba vieta man tepat netālu. Atnācu kājām. Es no latviešu biedrības. Priekšnieks lūdza viņu pārstāvēt. Jūs, droši vien, ievērojāt mūsu vainagu — tas ar lenti. Galu galā, viņas trešais vīrs — Grieze — bija mūsu dibinātājs un priekšsēdis. Un otrs vīrs — kasieris. Tā sakot, ciešas saites ar visu organizāciju. Bet pavadīt gan varēja ierasties vairāk, lai arī putenis. Vai mēs pie puteņiem neesam pieradūši? Ko jūs tagad darīsit ar viņas māju? Runā, ka esot pilnīgi izmaksāta.

Brāļi saskatījās.

— Nezin', — Kārlis beidzot atbildēja.

— Droši vien, pārdosit, — biedrības vīrs prātoja. — Rajons o. k., dabūsit labu cenu. Atceros, kad Turtuliņš sāka celt, viņš visu darīja pamatīgi, ne tā kā vietējie uzņēmēji: kad tik gatavs un krāsu pāri. Tur viss ir nostrādāts uz ef ef. To neviens nesamaksās. Kā jums Toronto iet pa biedrībām? Droši vien, tas pats, kas visur. Plēšas un zākājas, bet liela tikai tad, kad nomiris. Tad gan. Tad, izrādās, bijis īsts pīlārs un neatvietojama personība, un aizgājēja iztrūkums radīs neaizpildāmu robu vietējā sabiedriskajā dzīvē. Robu? Lai man viens parāda, kur kāds robs jau otrā dienā nav aizpildīts! Priekšnieks gribēja, lai es pie kapa sakot pāris vārdu, bet vai tādā putenī tam kāda jēga? Tikpat neviens neklausīsies, ko? Un nav jau te arī gandrīz neviena, uz ko runāt.

— Skaidrs, nerunājiet, — Māris atbildēja. — Jo ātrāk tiksim galā, jo labāk. Uzmodināt viņu tikpat neviens vairs neuzmodinās, runā vai nerunā.

(Nobeigums sekos)

Divi vanadžu sarikojumi vienā dienā

Montrealas latviešiem 3. maijā bija dota laba izdevība vērot un pat apbrīnot vietējās DV nodaļas vanadžu kopas nesavtīgo darbu un pārliecināties ko var paveikt neliela grupa, ja tai netrūkst gribas un degsmes.

Vecāko gadagājumu māmuļas un tēvus vanadzes bija aicinājušas par tradiciju kļuvušajā Ģimenes dienas pēcpusdienā, lai pie skaisti klātiem galdiem aizvadītu dažas sirsnīgas stundas. Rakstniece Biruta Senkēviča no Toronto runāja par tematu „Mātes sirds un tēva prāts", ar izjustiem vārdiem aizkustinot visus pēcpusdienas dalībniekus. Viņa norādīja, ka latviešu tautas gara mantās tikpat kā nav atrodams jēdziens „vecāki", bet vienmēr „tēvs māmiņa". Katram no viņiem piekrita sava noteikta vieta ģimenes un pat visas dzimtas dzīvē. Šāds apzīmējums ir arī sirsnīgāks un daudz ciešāks nekā vispārējais „vecāki". Pēc runas viešņa vēl lasīja savus mātei un tēvam veltītos dzejoļus. Kā viesis no Toronto bija ieradies arī montrealiešu uzticīgais draugs — ventiņš Krišs Ķepals (R. Noritis), kas humoristiskā pačalojumā „Viss pasaulē mainās" apcerēja mūsdienu nebūšanas, krietni izsmīdinot klausītājus. Pēc tam visi pēcpusdienas dalībnieki kopīgi vēl padziedāja tautas dziesmas un ritināja atmiņu kamolu.

Tās pašas dienas vakarā, tikai plašākās telpās — Viktorijas halles Ozolu zālē, vanadzes bija izkārtojušas otru sarīkojumu, kuŗā vēlreiz bija izdevība dzirdēt Birutu Senkēviču. Šoreiz viņa runāja par tematu „Latviskā stāja etnografiskā skatījumā", kuŗā galvenais mudinājums bija: „Paliksim latvieši!" Referente asi, bet pamatoti pārmeta latviešu sabiedrībai vienaldzību, kūtrumu, ielīšanu savā alā, latviešu laikrakstu nelasīšanu (it sevišķi montrealiešiem!) grāmatu neiegādāšanos un aplamo pieeju jautājumiem attieksmē uz bērniem un latviešu valodu. Viešņa tomēr ne tikai šaustīja ar morāļu rīkstēm, bet arī norādīja ceļu un veidu tam, kas būtu darāms, lai visu nokavēto atkal grieztu par labu, lai vēlākajā dzīvē, varbūt, nebūtu jādzird pārmetumi no pašu bērniem par neaudzināšanu latviskā garā un latviešu valodas neiemācīšanu. B. Senkēviča plašāk pakavējās arī pie vakarēšanu rīkošanas un norādīja, cik daudz tās dotu, kā arī to, ka citas vanadžu kopas šo vērtīgo sadzīves pasākumu jau praktizē. Vēlāk arī Montrealas vanadzes vienojās rudenī uzsākt vakarēšanas. Referāta beigu daļā viešņa pakavējās pie latviskajiem Jāņiem, iztirzājot to nozīmi un tradicijas, kā arī dodot norādījumus, kā Jāņi svinami, lai tie patiešām būtu latviski. Priekšlasījuma laikā B. Senkēviča iestarpināja arī kopdziedājumus, aicinot klausītājus skandināt piemērotas tautas dziesmas.

Sirsnīgi aplausi un skaista ziedu velte bija pateicība Toronto viešņai par viņas devumu.

Saviesīgā daļa, protams, bija veltīta deju priekiem, bet vanadzes bija atkal apliecinājušas labu izdomu, ne vien skaisti klājot galdus, bet ceļot tajos arī latviešu sendienu ēdienus un dzērienus, kuŗus parasti vairs līdzīgos sarīkojumos neredzam. Tādēļ labi saprotams, ka piekrišana bija liela, gardumu krājumam īsā laikā apsīkstot. Sevišķi laimīgie laimēja arī jaukas lietas izlozē, bet vislaimīgākā bija kāda māte ar meitu, abām kļūstot laimētājām.

—ms

SLUDINĀJUMS:

Pagājušā gada Ceriņu karaliene Andra Ulmane. Kuŗa jauniete viņu šogad nomainīs? DV Kičeneras-Voterlū nodaļas vanadžu kopas rīkotā Ceriņu balle ar vīru kora Viesturs uzstāšanos ievadījumā notiks 31. maijā plkst. 7 vakarā Hungarian Home Club telpās pie Kičeneras-Vellingtonas lidlauka. Sarīkojuma vieta sasniedzama, braucot pa 401. lielceļu līdz 24. ceļam, tajā nogriežoties ziemeļu virzienā. Iebraucot Hespellerā, pie satiksmes ugunīm jānogriežas pa kreisi un jābrauc pa 24. ceļu apm. 2 jūdzes līdz pirmajam ceļam, kur pie krustojuma ir ceļa zīmes rāda „W—W Airport". Nogriežoties pa šo ceļu, pēc apm. 1 jūdzes labajā pusē liels nams ar uzrakstu „Hungarian Home Club".

Toronto un Hamiltonas latviešu gaidu vadītājas 4. maijā bija izbraukušas uz šīs vasaras nometnei „Spēkavots" izraudzīto vietu, kur jau uzslēja pirmo karoga mastu: no kreisās — jendas priekšniece G. Upīte, latviešu gaidu priekšniece M. Vilka un vadītājas V. Zobena, A. Treimane un I. Kalniņa. Foto: M. Budrēvica

Skaista ir jaunība

TORONTO JAUNATNES PULCIŅA STABURAGS RĪKOTAIS KONCERTS

Jānožēlo, ka tik daudzi tautieši palaida garām izdevību 4. maijā Latviešu namā Toronto noklausīties jaunatnes pulciņa Staburaga rīkoto koncertu, jo viņi patiešām zaudēja daudz: jaunatne deva vienreizēju iespēju visiem, kas interesējas par jauniešu darbu un to, ko viņi dara savos vaļas brīžos, vērot un spriest par darba rezultātiem, kā arī priecāties par dziesmām un mūziku.

Šim koncertam Staburaga valde bija sagādājusi trīs dažāda rakstura vienības — Hamiltonas meiteņu vokālo ansambli Dzintars, Toronto koklētāju ansambli Alsunga un populārās mūzikas trio „Mēs no Toronto". Un katrs savā veidā sajūsmināja klausītājus.

Dzintaru var dēvēt par mazu korīti — 14 jaunas meitenes ar daiļskanīgām balsīm. Viņas dzied tautas dziesmas, vienā veidā izceldamās visu citu mūsu dziedātāju vienību vidū — ar dzidrumu, kuŗu balsīm dod tikai dzīves pavasaris. Dzintars bez bažām var stāties līdzās piedzīvojušu dziedātāju koriem, jo meiteņu balsis ir labi nostādītas, diriģentes saskaņotas un katra dziesma kārtīgi sagatavota. Par to jāpateicas ansambļa diriģentei un apmācītājai Almai Skudrai-Kārkliņai, reizē apbrīnojot viņas pašaizliedzību, ar kādu tā nododa mūsu dziesmu kopšanai. Pēdējos gados viņa jau izaudzinājusi vienu meiteņu kvintetu, joprojām vada lielu kori un tagad „izvedusi tautā" arī Dzintaru, kas, liekas, jau ir pietiekami sagatavots pat patstāvīgam koncertam.

Hamiltonas meitenes nodziedāja 10 tautas dziesmu, 6 no tām pašas diriģentes sabalsojumā, divas Graubiņa un pa vienai Melngaiļa un Bērzkalna. Visas skanēja labi, un ja bija jānoteic viena, kuŗa izcēlās vairāk, tas nebūtu iespējams, būtu jāmin vismaz divas — „Andžiņš" un „Trejas tautas sajājušas".

Klausoties Alsungas koklētāju sniegumu, likās, ka atskanēja gadsimti... Septiņas koklētājas cītīgi kopj to mūsu senču stīgu mūzikas veidu, kuŗa kopā ar mūsu tautu pārdzīvojusi gan priecīgus, gan bēdīgus laikmetus, kuŗa pavadījusi daudzas paaudzes no kristībām līdz pēdējās dusas vietai. Tieši svešumā latviskā kokļu mūzika piedzīvojusi visskaistāko atdzimšanu. Runājot tieši par Alsungu, jāpiezīmē, ka tās vadītājas Ilzes Smites lietpratība un — atkal jaunība un pārējo koklētāju spējas no šiem senlaicīgajiem instrumentiem izvilināt melodijas, kuŗas sasaista klausītājus ar neredzamām saitēm. Alsunga atskaņoja 11 latviešu tautas deju un dziesmu, sevišķi izceļoties Bruno Skultes „Kāzu dejā".

Slavinot mūsu kokļu mūzikas atdzimšanu, rodas niķīga doma, kas vedina pastrīdēties pašam ar sevi... Jātaisa: cik labi, ka kokļu mūzika atdzimusi savā pirmatnējā veidā un ka to trimdā atjaunojuši cilvēki, kas pieturas pie sentēvu pareizības, pēc kuŗas paraugiem darinātas mūsdienu koklētāju kokles. Bet Latvijas neatkarības pēdējos gados bija radušies mūziķi, kas modernizēja šos instrumentus un, dabīgi, radīja strīdu starp tradiciju aizstāvjiem un progresa veicinātājiem. Tagad senlaicīgā paveida koklētāju ansambļi jau nostabilizējušies, to vietu tiem vairs nevar atņemt. Negribot apcerēt modernizēto kokļu īpatības vai to-un, dabīgi, radīja strīdus starp trasītiņām piebilst: varbūt pienācis laiks izveidot arī kādu modernizēto kokļu spēlētāju kopu? Tomēr zinot, cik krasa nostāja ir mūsu etnografiskās pareizības dažādo paveidu sargiem, labāk par šādiem jautājumiem neprātot un atgriezties pie Staburaga sarīkojuma.

Koncerta pēdējā daļā uzstājās trio „Mēs no Toronto" — Ilze Malceniece, Namejs Batraks un Egils Fogels. Publikas reakciju uz viņu sniegumu bija dimdoši aplausi un spriedumi „Kas par balsım!" vai „Kas par drosmi!" Jau ar pašu pirmo dziesmu šie jaunieši parādīja kaut ko tādu, ko citi latviešu populārās mūzikas ansambļi nebija iedrošinājušies — pirmo modernizēto tautas dziesmu, pie tam skaisto, lirisko „Ziedi, ziedi, rudzu vārpa". Kas gan nav lasījis angļu valodā publicētajā periodikā „par un pret" strīdiņus par Bītļu un citu populārās mūzikas grupu jauninājumiem, kuŗi netaupa ne indiešu sakrālo mūziku, nedz Ludvigu van Bēthovenu? Ja arī šī koncerta klausītāju vidū kāds, varbūt, domāja, ka šim aranžējumam tomēr vajadzētu būt „etnografiski pareizam", tas beigās tačū pievienojās aplausu brāzmai. Nav jau noliedzams, ka tauta arī bez populāras mūzikas nevar iztikt, tādēļ esam vienmēr priecājušies, kad Toronto vai citur atkal radusies kāda jauna šādu dziesmu veicinātāju grupa, bet tagad, salīdzinot savā mājvietā pirmo koncertu sniegušo trio ar agrāk dzirdētajiem ansambļiem, tūlīt redzams, ka „Mēs no Toronto" meklē oriģinālitāti. Trio dzied arī pazīstamas dziesmas, bet tomēr veido savu personīgu repertuāru, kas nav iespiests kādā no veikalos pērkamajām grāmatām. Šo jauniešu dziesmas neskandina arī ap dzīru galdiem. Trio izveidojis pats savas dziesmas, un jāsaka, ka tās izdevušās labi. Sevišķu atzinību iemantoja kupleja par Jāņa Gailīša piedzīvojumiem dažādās zemēs, līdz pat Austrālijai. Tāpat dziesmas „Daugava" un „Jaunība".

Rakstu gribas pabeigt ar uzslavu Staburaga valdei. Mums veidojas sadiedriski darbinieki, kuŗi nedomā, ka māksliniekiem būtu jāsniedz priekšnesumi tikai tādēļ, lai kāda biedrība parādītu savu esamību. Staburaga valde bija izkārtojusi visu, pat pabeidzot ar cienastu programmas sniedzējiem.

— S —

LŪGUMS MŪSU LASĪTĀJIEM TORONTO

Tā kā Toronto pilsēta ar 1. maiju iedalīta jaunos pasta iecirkņos, mainot līdzšinējos iecirkņu numurus (skaitļus aiz pilsētas vārda), laipni lūdzam visus mūsu laikraksta abonentus Toronto paziņot jaunos pasta iecirkņu numurus, rakstot mūsu birojam: Latvija Amerikā ekspedīcijai, 491 College St., Toronto 174, Ont. Ievērojot pasta nekārtīgo un gauso darbību, jārēķinās, ka laikraksta piegāde vēl vairāk kavēsies, ja abonentu adresē nebūs minētie jaunie pasta iecirkņu numuri.

Redakcija

Trompēte vēl nav nolikta plauktā

Torontiešiem, kuŗi palaikam tikušies ar brīvmākslinieku Vili Griķi, nācās nupat piedzīvot pārsteigumu, jo jauneklīgais un darba prieka pārpilnais mākslinieks 11. maijā nosvinēja 60. dzimšanas dienu. To „ielīgoja" akadēmiskās vienības Līdums locekļi, ierodoties pie sava vecdrauga iepriekšējā vakarā, lai būtu paši klāt „liktenīgajā brīdī".

Vilis Griķis bērnību un skolas gadus aizvadījis pie pašas Baltijas jūras — starp niedrām apaugušo Babītes ezeru un Lielupi, Salas pagastā. Apmeklējot skolu Majoros un Dubultos, viņš stundu starpbrīžos meklēja dzintaru, kas mirdzēja rudens vētru krastā izmesto brūno aļģu čumuros. „Nezinu, vai vainīga kāpu priežu šalkoņa un mūžīgā jūras krākšana, bet jau agrā bērnībā mani saistīja skaņu māksla," saka jubilārs. Latvijas valsts konservātorijas trompētes klasi viņš pabeidza 1935. gadā, iegūstot brīvmākslinieka gradu. Aktīva mūziķa gaitas bija uzsāktas jau studiju gados, spēlējot Dailes teātŗa orķestrī. Gūtā pieredze 6. Rīgas kājnieku pulka orķestrī obligātā kaŗadienesta laikā deva drosmi uzņemties aizsargu aviācijas pulka orķestra diriģenta pienākumus. Šis darbs bija interesants sevišķi tādēļ, ka reizi nedēļā bija jāsniedz programma Rīgas radiofonā. Vasaras koncertu sezonas laikā jaunais mākslinieks rūdījās, spēlējot Rīgas simfoniskajā orķestrī, kuŗa vadība bieži bija slavenu diriģentu rokās. Pēdējos gados pirms bēgļu gaitu uzsākšanas V. Griķis spēlēja lielajā Rīgas radiofona simfoniskajā orķestrī.

Bēgļu gaitas Griķa ģimenei izvērtās gandrīz traģiskas, jo gaisa lieluzbrukuma laikā Polijā ģimeni izšķīra. V. Griķis ar dēlu Andri nokļuva Vācijā, bet dzīvesbiedre Zenta ar meitu Andu Dānijā. Laimīgā kārtā nedēļu pirms kaŗa beigām ģimenei izdevās apvienoties Dānijā. Dāņu karaļa zemē, dzīvojot bēgļu nometnē, sākās atkal rosīga mūzikas dzīve latviešu sabiedrībā. Arī V. Griķim izdevās atsākt profesionāla mūziķa gaitas, spēlējot simfoniskajā orķestrī.

Bēgļu gaitu tālākais ceļš tomēr veda uz Argentīnu, Buenosairesu, kur sākumā gadījuma darba ienākumi deva iespēju sagādāt līdzekļus ikdienai. Visai drīz V. Griķim tomēr izdevās kļūt par pirmo trompētistu slavenajā Politeama teātŗa simfoniskajā orķestrī. Lai uzlabotu materiālo stāvokli, V. Griķis sāka strādāt arī blakus darbu kādā klavieŗu fabrikā, kur pilnībā

Vilis Griķis

iepazinās ar šī instrumenta mechanisma uzbūvi. Reizē viņš sāka piepelnīties ar klavieŗu skaņošanu, tomēr nepiemirstot arī vietējo latviešu sabiedrisko dzīvi, kuŗā iesaistījās ar visu ģimeni. Argentīnā V. Griķis nodibināja arī jaunatnes mūzikas ansambli 12 dalībnieku sastāvā, kas ļoti aktīvi darbojās latviešu sarīkojumos.

Pārceļoties uz dzīvi Kanadā, V. Griķim lieliski noderēja Argentīnā gūtās zināšanas klavieŗu būves nozarē un prakse klavieŗu skaņošanā. Viņu pieņēma darbā Toronto lielākā — Hāna klavieŗu firma, kuŗā jubilārs laika tecējumā uzstrādājies līdzeksperta postenim. V Griķa ziņā ir slavenību koncertiem nodoto flīģeļu pārzināšana. Koncerta laikā viņam jābūt tuvumā, lai eventuālas kļūmes gadījumā to novērstu. Šis darbas viņam devis ne vien iespēju dzirdēt gandrīz visus slavenāko mākslinieku koncertus Toronto, bet arī iepazīties ar pašām slavenībām personīgi. Tā brīvmākslinieks V. Griķis ar pārcelšanos no Argentīnas uz Kanadu ir ļoti apmierināts. Vēl jo vairāk tādēļ, ka Kanada devusi arī iespēju viņa dēlam un meitai sekmīgi pabeigt universitāti un uzsākt savu dzīvi.

Savas Toronto izveidotās deju kapellas vadību V. Griķis laika trūkuma dēļ uzdevis, bet viņa trompēte vēl nav nolikta plauktā: palaikam trompētists Vilis Griķis spēlē kanadiešu ansambļos.

Ž. Zentiņš

TORONTO ZIŅAS

● Latviešu preses biedrības Kanadas kopas valde 8. maija sēdē Latviešu namā pārrunāja šai gadā organizētos sarīkojumus, atzīstot par labi izdevušamies abus pirmos, bet nožēlojot, ka pēdējais — literārā „melnā" pēcpusdiena — neatbilda Preses biedrības standartam un profesionālajam līmenim, slikti sagatavotajiem un banālajiem iestarpinājumiem paliekot uz pavisam zemas kvalitātes un klausītāju daļas vērtējumā kļūstot piedauzīgiem, kā rezultātā kopiespaidā zaudēja arī literāri vērtīgā daļa. Valde atzina, ka nopietnos literāros sarīkojumos šādiem „priekšnesumiem" nav vietas, tāpat kā lasījumiem angļu valodā, jo Latviešu preses biedrības uzdevums ir kopt latviešu valodu. Pārrunu rezultātā valde vienojās turpmāk rūpīgāk raudzīties, lai šādi „pārsteigumi" vairs neatkārtotos. Sakarā ar kopas 20 gadu pastāvēšanu Preses balli šogad rīkos Casa Loma telpās Toronto, kas pavairos telpu īres un citus izdevumus, tādēļ nolēma ieejas maksu ballē noteikt 6 dol. iepriekšpārdošanā līdz 1. novembrim, bet 7 dol. pēc šī datuma. Pati Preses balle notiks 8. novembrī, bet dienu vēlāk Latviešu namā kopas jubilejas akts ar sekojošu rakstnieku cēlienu, kuŗa eventuālos dalībniekus vēl neapsprieda. To darīs pēc preses darbinieku kongresa Ņujorkas latviešu draudzes lauku īpašumā Katskilos jūnija beigu daļā, jo kongresa laikā būs iespēja tikties ar daudziem rakstniekiem. Atskatu par kopas darbu 20 gados gatavo V. Upeslācis. Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komiteja lūgusi kopu ieteikt autorus, kuŗi būtu aicināmi piedalīties dziesmu svētku ietvaros rīkotajam rakstnieku cēlienam. Valde šai sakarā vienojās par vairākiem ierosinājumiem, kuŗus nodos dziesmu svētku rīcības komitejai izlemšanai. Tā kā tai pašā laikā Losandželosā notiks ASV rietumpiekrastes dziesmu svētki, kopas valde savā ieteikumā nenminēja nevienu rietumkrasta autoru, lai tie varētu piedalīties savas piekrastes literātu sarīkojumā.

● TLTA ģimnazijas drāmatiskais pulciņš savai šāgada teātŗa izrādei izvēlējies Rūdolfa Blaumaņa lugu „No saldenās pudeles", vienreiz nedēļā sanākot mēģinājumos jau kopš marta sākuma.

● Telpas vasarai Saulainē pieprasāmas līdz 1. jūnijam pārvaldes pr-kam A. Lucam (2 Everingham Court, Willowdale, Ont., tālr. 225—7369). Nomas likmes tādas pašas kā pagājušajā gadā. Saulaines pārvaldē pašreiz darbojas pr-ks A. Lucs, sekretārs E. Puķīte, kasieris J. Skrastiņš, G. Kārkliņš, R. Salna un no dāmu komitejas B. Tiltiņa un M. Sproģe, bet apkopējs ir R. Rukšāns. Saulaines tālruņa numurs tagad ir 112—705—424-1118. — Līgo vakars Saulainē notiks 21. jūnijā.

● Sv. Jāņa draudzes koŗa koncerts, apvienots ar Vasarsvētku dievkalpojumu, notiks 25. maijā plkst. 2 pēcpusdienā draudzes baznīcā. Koris J. Baruša vadībā dziedās izvilkumus no Mendelsona orātorijas „Elija", solisti būs Silvija Ancāne un Alberts Vītols, bet ērģeļpavadījumu spēlēs komponists Imants Sakss.

● TLTA organizētā skolotāju praktiskā semināra šīs sezonas pēdējā sanāksme notika 6. maijā Latviešu namā. Pavisam notikušas 6 dubultlekcijas ar pārrunām semināra pārziņa L. Vīka vadībā, kā arī viens apmeklējums TLB sestdienas skolā, lai iepazītos ar tās paidagoģisku darbu. Semināra lekcijas apmeklējuši caurmērā ap 20 dalībnieku, galvenokārt jaunās un vecākās paaudzes interesenti, kuŗi jau strādā par skolotājiem. Šāgada lekcijās iztirzātos tematus pavairos īpašā brošūrā un piesūtīs visām Kanadas latviešu skolām. Vairāki pieprasījumi pēc šiem konspektiem saņemti arī no ASV. Semināra darbību atkal atsāks 16. septembrī.

● Toronto latviešu filatelistu kluba šīs sezonas pēdējā sanāksme notika 4. maijā P. Rudlapa dzīvoklī, piedaloties 14 dalībniekiem. Galvenās pārrunas bija par filatelijas un numizmatikas izstādes organizēšanu Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku ietvaros nākošajā gadā. Šo izstādi ierosinājusi Latviešu filatelistu apvienības valde, kuŗas priekšsēdis ir O. Vīndedzis Montreālā. Par filatelistu pārstāvjiem dziesmu svētku rīcības komitejā izraudzīja kluba valdes pr-sēdi M. Zichmani un Ž. Grundmani, bet izstādes techniskajā komisijā — J. Roni, A. Dzintaru, P. Rudlapu, E. Alberingu un Ernu Alberingu. Šīs komitejas uzdevums būs veikt tiešos organizēšanas darbus un apzināt izstādāmos eksponātus. Filatelisti cer, ka šai dziesmu svētku izstādei panāks īpaša pasta zīmoga izdošanu, bet paši izdos īpašas aploksnes. Kluba regulārās sanāksmes atkal atsāks rudenī, bet dziesmu svētku izstādes organizēšanas komiteja nepieciešamo priekšdarbu veikšanai darbosies arī vasarā.

● Toronto DV nodaļas rīkotajā referāta vakarā 4. maijā DV namā daiļdārznieks A. Gailītis runāja par tematu „Krāšņuma dārzu ierīkošana un kopšana". Klausītāju bija pamaz. Referents pēc priekšlasījuma atbildēja arī uz jautājumiem.

● Baltijas sieviešu padome Kanadā 3. maijā Park Plaza viesnīcā bija rīkojusi dāmu pēcpusdienu ar kopīgām pusdienām un paneļdiskusijām par tematu „Paaudžu maiņa un starpība". Sarīkojumā piedalījās ap 60 aicinātu dalībnieču, bet diskusiju paneli vadīja Toronto universitātes lektore Č. Grante. No latvietēm panelī piedalījās doktorande Irene Briede, no igaunietēm — valodniece Silvija Pēka un no lietuvietēm socioloģe Sofija Butkēviča. Diskusijās piedalījās arī citas vecās un jaunās paaudzes pārstāves, galvenokārt paužot domu, ka paaudžu starpība vienmēr bijusi jūtama, tikai pašreizējā laikmetā un apstākļos tā izpaužas spilgtāk un savdabīgāk. Sarīkojumu atklāja un vadīja padomes prezidija pr-de Irene Maikeldžona, bet nobeiguma un pateicības vārdus teica vicepr-de Laura Krasta.

Dižskauti sacentās šaušanā

Pabeidot ziemas sezonu šaušanas sportā, Kanadas latviešu dižskauti 27. aprīlī pulcējās Toronto, lai Scarborough Boys' Club šautuvē rādītu savu prasmi šaušanā ar mazkalibra šautenī un sacenstos kopu mērogā. Ceļojošo kausu šīm sacensībām, kuŗu izcīnīs divas reizes gadā, dāvinājis Toronto latviešu mednieku un makšernieku kluba pr-ks Dr. P. Bārdiņš, bet praktiskas balvas 2. un 3. vietai Nacionālās sardzes pr-ks K. Šūns un Latviešu virsnieku apvienības Kanadā pr-ks V. Krūmiņš. Sacensības risinājās pēc C. L. L. noteikumiem šaujot 20 jardu distancē no diviem stāvokļiem.

Piedaloties 10 dižskautu kopiem, spraigā sacensība risinājās no plkst. 1 — 5 pēcpusdienā, kad noskaidrojās, ka 1. vietu ieguvis Tērvetes (19.) vienības Bebru kops ar 191 no iespējamiem 200 punktiem, 2. vietā izvirzījās Rīgas (72.) vienības Lūšu kops ar 186,5 punktiem, 3. vietā Rīgas vienības Zušu kops ar 186 punktiem, 4. vietā Ventspils (10.) vienības kops ar 185.5 punktiem, 5. vietā Rīgas vienības Sikspārņu kops ar 183,5 punktiem, 6. vietā Rīgas vienību Žurku kops ar 182 punktiem, 7. vietā Jelgavas (5.) vienības Bebru kops ar 177,5 punktiem, 8. vietā Rīgas vienības Sesku kops ar 173 punktiem, 9. vietā Aiviekstes (39.) vienības Krupju kops ar 163 punktiem un 10. vietā Jelgavas vienības Ūdru kops ar 153 punktiem.

Par individuāli veiksmīgākajiem sacensoņiem izvirzījās pieci Toronto vienību dižskauti — Jānis Stārasts (Rīga) ar 195, Imants Jansons (Rīga) ar 194, Andris Šmits (Rīga) ar 193, Eriks Deklavs (Tērvete) ar 191 un Normunds Goba (Rīga) ar 190 punktiem.

Sacensību galvenais tiesnesis bija A. Aldermanis, viņa palīgi S. Leimanis, P. Plaudis un J. Jerva, bet ugunslīnijas tiesnesis — jaunizraudzītais Jelgavas (5.) skautu vienības dižskautu pulciņa vadītājs Imants Ķipis.

Ceļojošā kausa šāgada izcīņas otra sacensība notiks skautu un gaidu vasaras nometnes „Spēkavots" laikā.

L. G.

Pārrunās veco ļaužu aprūpes problēmas

Ontario nodibinātā sakaru grupa problēmām, kas saistītas ar etnisko grupu veco ļaužu aprūpi, aicina visus etnisko grupu un organizāciju pārstāvjus, kā arī citus interesentus 24. maijā piedalīties paneļdiskusijā, noskaidrojot angliski nerunātāju un kultūrāli atšķirīgo Kanadas iedzīvotāju vēlmes un nepieciešamības šai aktuālajā jautājumā. Diskusijas 24. maijā notiks pl. 10 no rīta Ranimīdes (Runnymede) pamatskolas auditorijā (357 Runnymede Rd., ziemeļos no Bloor St.) Ontario sociālo un ģimenes lietu ministrijas veco ļaužu biroja konsultanta Roberta Krēma (Kreem) vadībā. Panelistu kopā darbosies Kanadiešu etniskās preses apvienības priekšsēdis Dr. J. Kiršbaums, Toronto izglītības valdes labklājības darbiniece psīchiatre N. Bojovica, kuŗas resorā ietelp tieši gādība par palīdzību jaunkanadiešiem, Hamiltonas vācu veco pilsoņu kluba priekšnieks E. Kuča un ukraiņu veco ļaužu mītnes pārstāve E. Pasternaka. Ievadvārdus teiks Ontario Inter-Group Committee on Aging, kuŗas iniciātīvā notiek minētās diskusijas, priekšsēdis V. Mauko. Runās arī Ontario veco ļaužu problēmu un mītņu nozares direktors L. Kraufords.

Tā kā diskusijas notiek no darba brīvajā sestdienā, būtu vēlams arī latviešu interesentiem kuplākā skaitā piedalīties, noskaidrojot iespējas mūsu veco pilsoņu efektīvākai aprūpei ar provinces sociāllietu ekspertiem.

TORONTO DV SPORTA KLUBA GADA SAPULCE

notiks 23. maijā, plkst. 19.30 DV namā, 125 Broadview Ave. Sapulce būs pilntiesīga pie katra ieradušos biedru skaita plkst. 20 vak.

DV sporta kluba valde

AS

Šāgada lekcijās iztirzātos
tus pavairos īpašā brošūrā
iesūtīs visām Kanadas lat-
skolām. Vairāki pieprasīju-
ēc šiem konspektiem saņem-
ī no ASV. Semināra darbību
atsāks 16. septembrī.

Toronto latviešu filatelistu klu-
is sezonas pēdējā sanāksme
ā 4. maijā P. Rudlapa dzīvok-
piedaloties 14 dalībniekiem.
ņās pārrunas bija par filate-
un numizmatikas izstādes or-
ēšanu Kanadas latviešu 5.
nu svētku ietvaros nākoša-
gadā. Šo izstādi ierosinājusi
ešu filatelistu apvienības val-
uŗas priekšsēdis ir O. Vīnde-
Montreālā. Par filatelistu pār-
iem dziesmu svētku rīcības
ejā izraudzīja kluba valdes
di M. Zichmani un Ž. Grund-
bet izstādes techniskajā ko-
ā — J. Roni, A. Dzintaru, P.
pu, E. Alberingu un Ernu
ingu. Šīs komitejas uzdevums
eikt tiešos organizēšanas dar-
n apzināt izstādāmos ekspo-
. Filatelisti cer, ka šai dzies-
vētku izstādei panāks īpaša
zīmoga izdošanu, bet paši
īpašas aploksnes. Kluba rē-
ās sanāksmes atkal atsāks
i, bet dziesmu svētku izstā-
rganizēšanas komiteja nepie-
no priekšdarbu veikšanai
šies arī vasarā.

oronto DV nodaļas rīkotajā
ta vakarā 4. maijā DV namā
rznieks A. Gailītis runāja
matu „Krāšņuma dārzu ierī-
ā un kopšana". Klausītāju bi-
maz. Referents pēc priekšla-
a atbildēja arī uz jautāju-

Baltijas sieviešu padome
dā 3. maijā Park Plaza
cā bija rīkojusi dāmu pēc-
enu ar kopīgām pusdienām
aneļdiskusijām par tematu
džu maiņa un starpība".
ojumā piedalījās ap 60 ai-
dalībnieču, bet diskusiju
vadīja Toronto universi-
lektore Č. Grante. No lat-
n panelī piedalījās dokto-
Irene Briede, no igaunie-
— valodniece Silvija Pēka
lietuviešiem socioloģe So-
Butkēviča. Diskusijās pie-
s arī citas vecās un jaunās
zes pārstāves, galvenokārt
t domu, ka paaudžu star-
vienmēr bijusi jūtama, ti-
pašreizējā laikmetā un ap-
s tā izpaužas spilgtāk un
bīgāk. Sarīkojumu atklāja
adīja padomes prezidija
Irene Maikeldžona, bet no-
na un pateicības vārdus
vicepr-de Laura Krasta.

...rrunās veco ļaužu ...rūpes problēmas

...rio nodibinātā sakaru gru-
...blēmām, kas saistītas ar
... grupu veco ļaužu aprū-
...na visus etnisko grupu un
...zāciju pārstāvjus, kā arī
...interesentus 24. maijā pie-
...s paneļdiskusijā, noskaid-
...angliski nerunātāju un kul-
... atšķirīgo Kanadas iedzī-
... vēlmes un nepieciešamī-
...i aktuālajā jautājumā.
...ijas 24. maijā notiks pl. 10
... Ranimīdes (Runnymede)
...skolas auditorijā (357
...ymede Rd., ziemeļos no
... St.) Ontario sociālo un
...s lietu ministrijas veco
...iroja konsultanta Roberta
... (Kreem) vadībā. Pane-
...opā darbosies Kanadiešu
...s preses apvienības
...ēdis Dr. J. Kiršbaums,
...o izglītības valdes labklā-
... darbiniece psīchiatre N.
...a, kuras resorā ietelp tie-
...ba par palīdzību jaunka-
...em, Hamiltonas vācu ve-
...oņu kluba priekšnieks E.
...n ukraiņu veco ļaužu mīt-
...rstāve E. Pasternaka. Ie-
...ūs teiks Ontario Inter-
... Committee on Aging, ku-
...iatīvā notiek minētās dis-
... priekšsēdis V. Mauko.
...arī Ontario veco ļaužu
...u un mītņu nozares di-
... L. Kraufords.
...ā diskusijas notiek no
... brīvajā sestdienā, būtu
...arī latviešu interesentiem
... skaitā piedalīties, no-
...ot iespējas mūsu veco
... efektīvākai aprūpei ar
...es sociāllietu ekspertiem.

...RONTO DV SPORTA
...BA GADA SAPULCE
... 23. maijā, plkst. 19.30
...mā, 125 Broadview Ave.
...e būs pilntiesīga pie kat-
...dušos biedru skaita plkst.

... DV sporta kluba valde

Delegācijas uz ārzemēm

VAI IESPĒJAMA AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS UN BATUN SADARBĪBA

Jau divos ALAs kongresos nolemts, ka jāsūta delegācijas uz ārzemēm — Dienvidamerikas, Afrikas vai Āzijas valstīm, bet nekas konkrēts šai jautājumā vēl nav noticis, sabiedrībai arvien vairāk nostājoties pret šādu delegāciju sūtīšanu. Baltiešu organizācija BATUN turpretim jau labu laiku sūta savu pārstāvju delegācijas apmeklēt Apvienoto nāciju atsevišķās misijas Ņujorkā, lai uzzinātu attiecīgo valstu nostāju un meklētu draugus Baltijas tautu brīvības centieniem Pēdējā laikā visai bieži izskanējusi doma, kuŗa bija izteikta arī mūsu laikraksta šāgada 11. janvāra numurā, ka panākumi būtu labāki, ja ALA un BATUN savstarpēji apmainītos ar šai jautājumā gūto pieredzi un konstatējumiem. Šai sakarā intervējām BATUN valdes locekli speciāliem projektiem D. Dzintaru Paegli, kuŗš kārto delegāciju apmeklējumus Apvienoto nāciju atsevišķajās misijās. Sniedzam viņa atbilžu saīsinātu atreferējumu.

Redakcija

Delegāciju pamatideju varu tikai atbalstīt, jo tā trimdas latviešu cīņu par brīvības atgūšanu okupētajai Latvijai izvērš patiešām pasaules mērogā. Vairāki Apvienoto nāciju atsevišķo misiju diplomāti BATUN pārstāvjiem ir paskaidrojuši ka personīgi Baltijas valstu jautājumu pārzina, bet nepieciešams pārliecināt arī viņu valdības. Šie diplomāti ieteica sūtīt mūsu pārstāvjus uz attiecīgajām galvaspilsētām. Viņi arī norādīja, ka citas tautas, piemēram, arabi un izraēlieši, sūta līdzīgas delegācijas un ka tām nereti izdodas apciemotās valdības arī pārliecināt. Daži diplomāti pat piesolījās palīdzēt izkārtot baltiešu delegātu tikšanos ar viņu valstu ārlietu ministru vai valdības galvu.

Nevaru izskaidrot, kādēļ ALAs speciālajai darba grupai līdz šim vēl nav izdevies atrast piemērotas valstis, kurp delegācijas sūtīt, t. i. tādas, kuŗas ar mieru tās pieņemt, jo man trūkst sīkāku ziņu par to, kas šai ziņā mēģināts. Zinu vienīgi to, kas bijis rakstīts mūsu presē, tādēļ varu vienīgi minēt dažas varbūtības.

Analizējot valdību atbildes, kuŗas BATUN savāca no daudziem tautiešiem, kuŗi piedalījās mūsu organizētajā vēstuļu rakstīšanas akcijā visu brīvās pasaules valstu galvām, man šķiet, ka ALA kontaktējusi mūsu centieniem mazāk labvēlīgas valstis. Šo iespaidu pastiprina arī BATUN delegāciju iegūtā informācija. 1968./69. gada akcijā esam jau apmeklējuši apm. 75 Apvienoto nāciju atsevišķās misijas, konstatējot, ka 1966. gada apmeklējumu laikā dažas valstis bija mums labvēlīgākas nekā šogad, turpretim citas tagad mums ir manāmi draudzīgākas. Varbūt ārzemju diplomātiem Vašingtonā šoreiz ALAs vārds vēl bija svešs, bet jau nākošajā reizē stāvoklis var izrādīties labāks.

Arī BATUN savu darbību uzsākot, guva līdzīgu pieredzi. Iespējams arī, ka dažu starptautisku apstākļu dēļ apmeklējumus būtu vieglāk sarunāt ar Ņujorkas- nekā ar Vašingtonas sūtniecību starpniecību.

Attieksmē uz jautājumu par sadarbību ar Amerikas latviešu apvienību, varu tikai atgādināt, ka BATUN latviešu sekcijas delegāts līdz šim vienmēr sūtīts uz ikvienu ALAs kongresu. Bez tam kādreiz tika ievadītas informācijas darbinieku sanāksmes. Iegūta arī BATUN igauņu un lietuviešu sekciju piekrišana, ka BATUN var informēt un sadarboties ar atsevišķajām latviešu, lietuviešu un igauņu organizācijām, kuŗas to vēlas. Piemēram, lietuviešu lielā organizācija Bendruomene izmantoja daļu BATUN savāktās infomācijas, lai organizētu jaunu vēstuļu akciju.

Esmu lasījis minējumu, ka ALAs plānotajās delegācijās būtu pat četri locekļi. Varbūt tieši tādēļ dažreiz sabiedrībā dzirdama kritika, ka delegāciju sūtīšana būtu sabiedrisko līdzekļu izšķiešana. Personīgi man liekas, ka pilnīgi pietiktu ar divām personām katrā delegācijā. Daudz vērtīgāk arī būtu apmeklēt divreiz vairāk valstu nekā sūtīt divreiz lielāku delegāciju uz mazāku valstu skaitu. No Ņujorkā gūtās pieredzes zinu, cik ļoti svarīga arī piemērotu delegātu izvēle.

Tikai tādēļ ka presē nav izpaustas detaļas, nevaru vēl pieņemt, ka tās nav izstrādātas un ka tādēļ ALAs projekts būtu kritizējams. Nebūtu arī jābrīnās, ka visas detaļas nevar publicēt, jo visiem taču labi zināms, ka mūsu preses izdevumus rūpīgi studē un analizē arī komūnisti. Tā pat BATUN apmeklējumos iegūto pieredzi un saņemtos padomus varam tikai daļēji nodot laikrakstu atreferējumiem.

Dr. Dzintars Paegle

JAUNAS SEJAS UN IDEJAS

(Pārresums no 1. lpp.)

tus vēl tikai meklē, tādēļ līdz kongresam tie var mainīties.

Netrūks arī dažādu ierosinājumu, taču statūtos nav paredzami grozījumi, jo statūtu komisija nerimtīgajiem grozījumu prasītājiem paziņos, ka iepriekšējā kongresā ieteiktie grozījumi noraidīti. Paredzams ieteikums paaugstināt biedru naudu, iespējams pat līdz 5 dol. gadā. Būs arī priekšlikums par ALAs mūža biedriem, kuŗi maksātu 100 dol., bet ALAs rēgulārajiem izdevumiem varētu izlietot tikai šo iemaksu procentus, apm 5 dol. gadā. Paredz, ka pirmajā gadā varētu rasties ap 50 mūža biedru.

Paredzams arī ALAs darbības paplašināšanas projekts, palielinot pašreizējo valdes locekļu skaitu no 12 uz 15. Trīs jaunie valdes locekļi būs ASV austrumu, vidienes un rietumu apgabalu pārstāvji. Domas dalās par to, kādā veidā pārstāvjus ievēlēt, kaut nav domstarpību, ka šis projekts būtu pieņemams. Vai tos vēlēt visiem delegātiem, vai arī tikai attiecīgā apgabala pārstāvjiem? Un ko darīt, ja, piemēram, no rietumu apgabala ierastos tikai viens vai divi delegāti? ALAs valdes ieskats ir, ka visiem kongresa delegātiem būtu jābalso par šiem apgabalu pārstāvjiem, jo citādi rastos stāvoklis, ka kongress nav atbildīgs par visu ALAs darbību. Visi attiecīgā apgabala ierosinājumi un sūdzības nāktu caur šo pārstāvi. Tas varētu radīt lielāku aktivitāti attālākajās vietās. Bet tālajiem braucieniem uz ALAs valdes sēdēm vajadzētu arī vairāk līdzekļu, un tā rodas jautājums, kas maksātu ceļa naudu. Varbūt varētu vienoties par nokārtojumu, ka financēšanā piedalītos daļēji ALA, daļēji attiecīgā apgabala organizācijas.

ALAs kongresa darba sekā uzņemts arī jautājums par iecerētā dokumentācijas centra radīšanu. To jau plaši apskatīja pērngad Vašingtonas kongresā, daļai delegātu izsakoties pret to, bet nobalsojumā ar 70 balsīm pieņēma lēmumu pilnvarot ALAs valdi plānot šī centra izbūves projektus. Vēlākajās ALAs valdes sēdēs nekādi projekti nav apspriesti, un nav zināms, ka valdei būtu kāds konkrēts priekšlikums centra izbūvei. Tā izmaksas minims aprēķināts vismaz uz 100.000—200.000 dol., bet praktiski tas varētu izmaksāt krietni vairāk. Grūti pieņemt, ka šis jautājums kongresa darba sekā paredzēts tikai tāpēc, lai par to runātu. Varbūt tomēr ir kāds plāns, kā šo centru iekārtot vai iegādāties, jo nebūtu nekādas jēgas, ja par to tikai parunātos un jaunajai valdei atkal uzdotu rūpēties par plānu izstrādāšanu. Ar to tikai zaudētu laiku un novērstu uzbanību no citiem kongresā apskatāmajiem jautājumiem.

Parasti pirms kongresiem ALAs valdei ienāk krietni liels priekšlikumu skaits. Šogad par saņemtiem priekšlikumiem nav runāts, bet tas nenozīmē, ka tādu nebūtu.

Delegātu caurmēra vecums Filadelfijas kongresā varētu būt mazāks nekā iepriekšējos gados. Tomēr krietnā skaitā būs arī rutinētie un gandrīz vai profesionālie iepriekšējo gadu delegāti, tādēļ kongress solās būt bagāts ar jaunām idejām un ierosinājumiem.

V. Irbe

Kokļu informācijas centra vadītājs V. Kārkls (pa labi) un mākslinieks L. Linauts (vidū) pasniedz kokli Smitsoniana mūzeja darbiniekam Skotam Odellam. Foto: Warolin

Kokle Vašingtonas mūzejā

ASV galvaspilsētas Vašingtonas Smitsoniana mūzeja (Smithsonian Institution) mūzikas instrumentu nodaļai 28. aprīlī nodota latviešu kokle, kuŗa papildinās nodaļas tautas mūzikas instrumentu klāstu. Kokli, kuŗas iegādei līdzekļus atvēlēja Amerikas latviešu apvienības kultūras fonds (? — Red.), mūzejam nodeva kokļu informācijas centra vadītājs V. Kārkls un koklēšanas kustības iedzīvinātājs mākslinieks L. Linauts. Kokle atveidota pēc 1938. gadā atrastas Kursas kokles, un to darinājis J Bundža.

Smitsoniana mūzeja interese par kokli sākās pagājušā gada vasarā, kad mūzejs publikas apskatei iekārtoja tautas instrumentu skati. Iepazinies ar instrumentu kollekciju, V. Kārkls informēja mūzikas instrumentu nodaļas darbinieku Skotu Odellu par kokli un koklēšanas atjaunošanas kustību ASV latviešu vidū. Odells jau vairākus gadus sistēmatiski vācis ne tikai dažādas ASV dienvidu pavalstu nomaļos apvidos uzglabājušās tautā gatavotas vijoles, bandžo un dulcimerus, bet arī magnetofona lentē ieskaņojis tautas mūziku veco spēlmaņu izpildījumā. Saņemot latviešu dāvinājumu, Odells izteicās, ka mūzejs plāno iekārtot arī ASV etnisko grupu mūzikas instrumentu skati, kuŗā vieta būtu arī koklei.

V. K.

Raibs mūža gājums

LĀČPLĒŠA KAŖA ORDEŅA KAVALIERIS ALEKSANDRS LĒVINGS 75-GADNIEKS

Katram kaŗavīram, kas piedalījies abos pasaules kaŗos un pārdzīvojis revolūcijas un apvērsumus, mūžs ir bezgala bagāts un raibs piedzīvojumiem. Bet tik raibs kā kapteinim Aleksandram Lēvingam gan, laikam, reti kādam bijis. Atskatoties uz viņa nodzīvotajiem 75 mūža gadiem, gribu īsumā pakavēties pie pašiem redzamākajiem posmiem viņa dzīves gājumā.

Aleksandrs Lēvings (Löfving) cēlies no vecas kaŗavīru ģimenes. Viņa vectēvs, Somijas zviedrs, bijis ģenerālmajors cara Krievijas armijā, bet tēvs — pulkvežleitnants kādā kavalērijas pulkā. Arī vairāki radinieki ir bijuši augstāki armijas virsnieki. Varbūt šie bijis iedīglis Aleksandra Lēvinga agrajai tieksmei uz kaŗa lietām.

Viņš dzimis 1894. gadā 16. maijā Kuldīgā un 20 gadu vecumā iestājies Viļņas karaskolā, no kurienes pārcelts uz Nikolaja kavalērijas skolu Pēterpilī. 1915. gadā viņu paaugstināja par kornetu un iedalīja Marijas Feodorovas 2. leibdragūnu pulkā, kuŗa sastāvā viņš devās uz fronti un pirmo reizi ievainots. 1916. gadā otrreiz ievainots kaujās pie Jēkabmiesta. 1917. gadā Lēvingu paaugstināja par štāba rotmistru un iecēla par pagaidu komandieri trim eskadroniem Sizraņā, bet drīz pārcēla uz 2. Pēterpils kavalerijas robežsargu apsardzīju par sotņas un robežas apsardzības iecirkņa komandieri Somijā. Krievijas cara armijā jubilārs apbalvots ar Sv. Annas 4. šķiras ordeni, Staņislava 3. šķiras ordeni ar šķēpiem un lenti un Sv. Vladimira 4. šķiras ordeni ar šķēpiem un lenti.

Krievijas revolūcijas laikā komūnisti Lēvingu apcietināja un 1918. gada sākumā piesprieda nāves sodu. Tikai pateicoties laimīgam gadījumam, viņam izdevās izbēgt un 1918. gada 17. oktobrī pārbēgt uz Latviju, kur apmetās pie sava svaiņa, virsleitnanta Zorža Baumaņa, Tukumā. Kopīgi ar svaini viņš 1918. gada 12. novembrī, tātad — vēl pirms Latvijas proklamēšanas, noorganizēja Tukumā atsevišķu jātnieku nodaļu civiliedzīvotāju aizsargāšanai pret dezorganizētajām vācu vienībām. Kad vācu ritmeisters Manteufels iebruka Tukumā un Ž. Baumaņa vienībai radās ar to saspīlētas attieksmes, jātnieku grupa pārcēlās uz Liepāju, kur 1919. gada janvārī saņēma pavēli ierasties Rudbāržos. Jau 1919. gada 24. janvārī Baumaņa jātnieki aktīvi iesaistījās frontē. 15. maijā A. Lēvingu iecēla par kavalerijas diviziona komandieri. Lēvings ar saviem jātniekiem bieži nonāca sadursmē ar komūnistiem, vienmēr atrodoties savu vīru priekšgalā. Atsevišķu cīņu epizodus Lēvings jau aprakstījis žurnālos „Lāčplēsis" un „Kaŗa Invalids", tādēļ tos še neatkārtošu.

Pēc kavalerijas diviziona izformēšanas 1919. gada 11. septembrī Lēvingu iedalīja 9. Rēzeknes kājnieku pulkā, kuŗa sastāvā viņš cīnījās pret Bermontu, bet oktobŗa sākumā saņēma galvenā štāba pavēli doties ar kuģi „Saratovu" uz Liepāju, lai, ņemot līdz dažus jātniekus ar 4 zirgiem, tur organizētu partizānu eskadronu pilsētas fortu aizstāvēšanai. Šo uzdevumu Lēvings paveica visai asprātīgā veidā, par ko arī presē jau rakstīts.

Par drošsirdību izlūku gājienā pie Lēnes muižas Kurzemē un par priekšzīmīgu I kavalerijas diviziona cīņu vadību pie Carnikavas A. Lēvingu apbalvoja ar Lāčplēša kaŗa ordeņa 3. šķiru.

Latvijas atbrīvošanas cīņām beidzoties, A. Lēvingu aktīvā darbība vēl nebeidzās. Viņš bija Latvijas militārā atašeja palīgs Polijā, tad kādu laiku darbojās robežapsardzībā pie Pad. savienības un Polijas robežas, pēc tam bija dalībnieks zemessardzes ekspedicijā. Ar valdības piekrišanu un atbalstu viņš 1925. gadā devās propagandas ceļojumā pa Eiropas valstīm, tad uz Ēģipti, Arābiju, Sudānu, Nūbiju un citām vietām, izplatīdams informāciju par brīvo Latviju un sniegdams vērtīgas ziņas Latvijas valdībai. Šis propagandas ceļojums bija pārbagāts un raibs gan ar politiskiem, gan gluži personīgiem piedzīvojumiem. Lēvings kļuva gandrīz vai leģendārs.

Kad 1940. gadā Pad. savienība okupēja Latviju, Lēvings aizbrauca uz Vāciju, kur viņu mobilizēja vācu armijā par tulku pie Melnās jūras flotes. 1943. gadā viņš atgriezās Latvijā, bet jau 1944. gadā devās atkal uz Vāciju, šoreiz jau kā trimdinieks. Pašreiz Aleksandrs Lēvings dzīvo veco ļaužu mītnē Delmenhorstā, Vācijā, kur 16. maijā svinēs savu vētrainā mūža 75 gadiem.

Raits Ritums

Starp iespējamo un . . .

(Pārresums no 1. lpp.)

nezina, kas notiks tad, kad pacietības mērs būs pilns, bet nevienam nav noslēpums, ka tieši jaunatne ir vīlusies komūnismā, jo tas nav devis to, ko solīja viņu tēviem un mātēm.

Ne velti Kremlim nepieciešami „ārējie ienaidnieki", lai mazinātu iekšējo nemieru partijas rindās un padomju iekārtā iežņaugtajās tautās. Ir naivi, pie alus glāzes sēžot, apgalvot: „Mēs krievus pazīstam, viņi nekad nesacelsies pašī pret savu imperiju, jo šāda sacelšanās nozīmētu impērijas bojāeju." Jāievēro tomēr, ka 50 komūnisma valdīšanas gados arī krievu zemapziņā sakrājies milzums neveldzētas atriebības un brīvības slāpju, tā ka reizi pat pacietīgāie zaudēs savu lēnprātību. Protams, mēs neviens neesam aicināti mest Krievijas laidarus, bet mums gan ir jāzina, un vienīgi mums tas ir atkarīgs, ko darīsim tai agrā rīta stundā, kad būs vajadzīga mūsu tiešā palīdzība, ne vairs saīnīi un galda runas. Ja ASV prezidents Niksons aicina izkausēt novecojušos uzskatus par Rietumu un Austrumu pretišķībām, vai mums nebūtu laiks mums izkausēt aizspriedumus pret tiem, kuri dzīvo un strādā uz Latvijas zemes? Ne jau mēs, bet viņi nes savos plecos vislielāko okupācijas nastu. Vai patiešām nav iespējams vismaz daļu šīs nastas novelt uz mūsu pleciem? Darbosimies uz robežas starp iespējamo un neiespējamo, tad uzvarēsim.

Augstākās kultūras bastioni vien nav pasargājuši nevienu tautu no bojā ejas, ja apsīks mūsu vitālitātes avoti, ja nepretosimies ļaunumam un varmācībai mūsu pašu rindās. Nacionālā apziņa un reliģiskās jūtas ir daudz spēcīgāka aizsargpretī pret svešo iespaidu iefiltrēšanos mūsu tautiešu domāšanā nekā nebrīvie kultūras elementi, kaut arī pēdējiem ir neatsverama nozīme. Tautu mūsu noteic Dievs, darbs un dzimtība.

Atzīta Amerikas latviešu republikāņu apvienība

Tāpat kā ASV prezidenta vēlēšanu kampaņas laikā organizācijas United Citizens for Nixon-Agnew latviešu nodaļu kā pirmo etnisko grupu atzina republikāņu partijas vadība, tā tagad arī Amerikas latviešu republikāņu apvienība no partijas saņēmusi partijas centrālkomitejas oficiālu akceptu. Šai sakarā Amerikas latviešu republikāņu apvienības nacionālās komitejas delegācija laikā no 7. — 9. maijam uzturējās Vašingtonā, kur to pieņēma republikāņu partijas centrālkomitejas pr-dis Mortons un citi darbinieki, kā arī atsevišķās vizītēs senātori Dirksens un Goldvoters un tautiešiem labi pazīstamie kongresa locekļi Fords un Dervinskis.

Kā pirms izbraukšanas uz Vašingtonu mūsu laikraksta līdzstrādniekam paskaidroja Amerikas latviešu republikāņu apvienības pr-dis V. Korsts, delegācijas nolūks šajās vizītēs nav tūlīt izteikt konkrētas prasības jautājumos, kas nozīmīgi latviešiem, bet gan personīga iepazīšanās ar partijas vadošajiem darbiniekiem un tieša kontakta nodibināšanu ar viņiem, iespēju robežās, protams, skaŗot arī ASV latviešiem kardinālas lietas. Ar gandarījumu V. Korsts norādīja, ka tik labu un plašu kontaktu ar ASV politiskās vadības personībām līdz šim vēl nekad nav izdevies panākt. „Nepārvērtējot mūsu delegācijas vizīšu nozīmi, esmu tomēr pārliecināts, ka tām var piekrist pat ļoti liela loma mūsu nākotnes darbā, risinot Latvijas brīvības atgūšanas jautājumus," sarunas nobeigumā izteicās V. Korsts.

As.

Debates par vecvecu strīda jautājumu

VIĻA HAZNERA REFERĀTS ANGLIJAS APCIEMOJUMA LAIKĀ LĪDSĀ UN BRADFORDĀ

„Brīvību var pirkt tikai ar asinīm, to nekad neaizmirsīsim!" ar šādiem vārdiem Komitejas Latvijas brīvībai priekšsēdis un DV organizācijas centrālās valdes 1. vicepriekšsēdis Vilis Hazners, viesojoties Anglijā, pabeidza savus referātus par latviešu kaŗavīru gaitām otrā pasaules kaŗā DVF Līdsas un Bradfordas nodaļu izkārtotajos sarīkojumos.

Referents vispirms analizēja neatkarīgās Latvijas aizsardzības spēku stiprumu laikā, kad bijām spiesti parakstīt uzspiestos līgumus ar Pad. savienību par sarkanarmijas bažu iekārtošanu Latvijas territorijā. Otra pasaules kaŗa sākšanās mūs jau tūlīt noškīra no rietumu pasaules, no kuŗas mums vairs nebija nekādas iespējas saņemt apbruņojumu. Ja tā iegādei mūsu skatieni bija vērsti uz Angliju, tad, kaŗam sākoties, šķita, ka palīdzība šai ziņā var nākt vairs tikai no Vācijas. No šī ieskata vadoties, pārkārtoja arī mūsu kaŗaspēka novietojumu. Kaut Latvijas armija bija gatava cīnīties un nest jebkādus upuŗus tēvzemes aizsargāšanai, nepietiekamā apbruņojuma un aizsardzības līgumu trūkuma dēļ ar pārējām Baltijas valstīm mēs nebūtu spējuši ilgi turēties pretim Pad. savienības pārspēkam.

Attieksmē uz latviešu kaŗavīru piedalīšanos otrā pasaules kaŗā, V. Hazners norādīja, ka Latviešu leģionu gan apzīmēja par brīvprātīgo vienībām, bet par brīvprātību nevar būt runas, jo jauniešus iesauca mobilizācijas kārtībā. Leģiona cīņās latviešu kaŗavīri apliecināja izcilu varonību un izpelnījās vislielāko atzinību, gribēdami izpirkt parādu, ka 1940. gada jūnijā Latvija padevās bez cīņas, kaut apzinājās, ka uzvaru nespēs gūt. Bet viņi izjuta svēto pienākumu pret tēvzemi un saprata, ka latviešu tautai, lai nenogrimtu komūnisma verdzībā, atliek tikai viens — cīņas ceļš.

V. Haznera priekšlasījums izraisīja dzīvas debates, kuŗās klausītāji jautāja, vai, Pad. savienībai iebrūkot Latvijā, tomēr nebūtu bijis labāk, ja mēs būtu pretojušies un cīņā miruši uz savas zemes nekā tagad veģetēt svešumā, dažkārt „laužot šķēpus" par to, kuŗās kapsētās rast vietu mūža atdusai.

„Uz šo jautājumu grūti atbildēt," paskaidroja V. Hazners. „Šai ziņā pastāv divi uzskati — par un pret. Es domāju, ka ar nepretošanos mēs izglābām savu tautu. Ja mēs būtu izšķīrušies par cīnīšanos, tad — vai latviešu tauta vispār vēl atrastos savā tēvu tēvu zemē?" Armija gan bijusi gatava nest jebkādus upuŗus, bet virsroku guvis politiskais uzskats, un tā armija, kuŗa radusi paklausīt pavēlēm, paklausījusi arī valdības lēmumam nepretoties, atzīstot, ka armija nav pietiekami apbruņota, bet no Rietumiem nekāda palīdzība nav gaidāma.

„Man mazvērtības komplekss ir vēl tagad," debatēs piebilda Latvijas armijas jātnieku pulka kapteinis J. Rulliņš Bradfordas sarīkojumā, aizstāvot domu par pretošanās nepieciešamību. Citi debatēs atcerējās iebrukušās sarkanarmijas vājo apbruņojumu, laika zoba sagrauztos tankus un kaŗavīru bēdīgo ietērpu. Ar šo 3. šķiras mantu krievi tomēr maldināja par savu īsto stiprumu.

Debatēm pārsviežoties uz Latviešu leģiona gaitām, daudzi bijušie „kanaki" atcerējās gūsta laiku, kas aizvadīts kopā ar V. Hazneru. Atmiņās dzirkstīja daži spilgtākie momenti no šī leģiona fiziski un morāliski grūtākā gaitu posma. „Leģiona cīņas mums devušas lielu gara mantojumu. Mums tagad ir stiprs iekšējs garīgs spēks. Saglabāsim to, būsim lepni uz to, kas esam, jo mūsu nākotne nebūt nav tik tumša, kā to dažkārt iedomājamies," uzsvēra DVF Bradfordas nodaļas informācijas nozares vadītājs G. Tamsons.

Pārrunu nobeigumā klausītāji vēlējās arī tuvāku infarmāciju par latviešu izcelsmes ASV kaŗavīru cīņām kādreizējā Korejas un pašreizējā Vietnamas kaŗā. V. Hazners paskaidroja, ka latviešu jaunieši šajos kaŗos nav piedalījušies un nepiedalās kā brīvprātīgie, bet ir mobilizēti, jo mobilizācijai pakļauti ne tikai amerikāņi, bet arī visi citi, kas dzīvo ASV, kaut nav to pavalstnieki. Latviešu jaunieši cīņās gan krīt par ASV interesēm, bet simboliski arī par brīvības centieniem vispār, tikai svešas armijas rindās.

A. P.

SAV. VALSTIS

ŅUJORKA

● DV namā prof. A. Annus 3. maijā atklāja Dagmāras Igales gleznu izstādi. Pēc viņas uzrunas vanadzes pacienāja klātesošos ar boli. Pirmās dienas apmeklētāju skaits bija ap 100.

ROČESTRA

● R. un M. Ozolu ģimenes mājā, piedaloties tuvinieku un draugu pulkam, māc. T. Zīraks 23. aprīlī vadīja aizlūgumu par mājastēva vecākiem — 93 gadus veco Jāni Ozolu un 86 gadus veco Lidiju Ozolu, kuŗi miruši 16. un 17. aprīlī Vācijas veco ļaužu mītnē Berchtesgadenā un apbedīti vietējās kapsētas latviešu nodalījumā. J. Ozols daudzus gadus strādāja par grāmatvedi kādā tabas preču rūpniecības uzņēmumā Rīgā. Pēc dzimtenes atstāšanas viņš kā bēglis apmetās Berchtesgādenas latviešu nometnē, kuŗu vēlāk, vairumam iemītnieku izceļojot, pārveidoja par veco ļaužu mītni, aizvadot šai skaistajā Alpu pilsētiņā 18 gadu.

Sed.

AICINĀJUMS PIETEIKTIES

Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā pārvalde aicina visas latviešu draudzes ASV un Kanadā nekavējoties pieteikt delegātus, kuŗi brauks uz apvienības ģenerālkonferenci laikā no 29. maija līdz 1. jūnijam Detroitā. Pieteikumi adresējami māc. V. Līventālam vai Sv. Pāvila draudzes priekšniekam R. Kempem — 14319 Terry St., Detroit, Mich. 48227, U. S. A. Draudze centīsies sagādāt konferences dalībniekiem un viesiem apmešanos privātās mājās vai viesnīcās.

Konference notiks Detroitas latviešu Sv. Pāvila draudzes telpās — 10711 West Outer Drive, Detroit, Mich. 48223; tālr. 532-1700. Daži konferencē paredzētie referāti ir ar plašāku nozīmi, tādēļ tie varētu interesēt ne tikai konferences dalībniekus vien. Tā, piemēram, svētdienas rītā prof. J. Rozentāls runās par tematu „Cīņa ap Jaunās derības vēsts izpratni mūsu laikā". Konferences dievkalpojumos 29. maijā plkst. 7 vakarā un 1. jūnijā plkst. 11 dienā piedalīsies vairāki mācītāji, bet sprediķos — pirmajā archibīskaps A. Lūsis un otrā māc. A. Voitkus no Montrealas.

AICINĀJUMS ATMAKSĀT AIZDEVUMUS

Latviešu studentu centrālā savienība atgādina tiem tautiešiem, kuŗi studiju laikā aizņēmušies LSCS stipendiju fonda līdzekļus, ka tie atmaksājami viena gada laikā pēc studiju beigšanas vai pārtraukšanas. Ar atmaksas novilcināšanu tiek kavēta stipendiju piešķiršana jauniem pieprasītājiem, kuŗi nonākuši grūtībās. Aizņēmumu atmaksa sūtāma Rutai Priedkalnai — 955 West Foster Ave, Chicago, Ill. 60640, U. S. A.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10.30—11
Ajax CHOO raidītājs (viļņis 1390)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 8, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-8827, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta.

18. maijā, plkst. 11 rītā jauniešu iesvēte. Iesvētāmo bērnu vecāki lūgti nākt pie dievgalda.

25. maijā, plkst. 2 pēcpusdienā Vasarsvētku dievkalpojums ar draudzes koŗa koncertu. Pie ērģelēm — komponists Imants Sakss.

Jūnijā dievkalpojums notiks ik svētdienu plkst. 11 rītā (15. jūnijā dievkalpojums būs veltīts Aizvesto piemiņai).

Jūlijā un augustā dievkalpojumi katru svētdienu notiks Saulainē — plkst. 10.30 rītā, un dievnamā — plkst. 6 vakarā.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-3331, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 5.

18. maijā, plkst. 11 dievkalpojums. Pēc tam jauniešu grupas izbraukums uz Sidrabeni.

25. maijā, plkst. 11 Vasarsvētku dievkalpojums ar jauniešu iesvēti. Dziedās draudzes koris.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—3739. Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba bazn., 361 Danforth Ave.

BRAMPTONĀ

25. maijā, plkst. 1.30 pēcp. Vasarsvētku dievkalpojums Grace United baznīcā. Tūlīt pēc dievkalpojuma studiju grupas jauniešu grupai.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars. Hamiltona, Latviešu ev.-lut. Kristus draudze, 18 Victoria Ave., South.

18. maijā, plkst. 11 jauniešu iesvētes dievkalpojums. Piedalās Dace Kārkliņa (soprāns). Dziesmu lapiņas.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 88 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685-8190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

18. maijā pl. 3 pēcp. Kristus debesbraukšanas dienas dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

MONTREALĀ

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave. Montreal 29, P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montreālā.

25. maijā, plkst. 11 no rīta Vasarsvētku dievkalpojums Tērvetē.

Māc. A. Voitkus, 3488 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-8294.

Montreālas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

17. maijā, plkst. 7 vakarā iesvētību mācību beigu dievkalpojums.

18. maijā, plkst. 1.30 p. p. iesvētību dievkalpojums ar dievgaldu Redeemer baznīcā, 285 Clarke Ave.

25. maijā, plkst. 1.30 p. p. Vasarsvētku dievkalpojums ar Svētdienas skolas darba nobeigums.

Jauniešiem, kas vēlas iesvētīties 1970. gada pavasarī, iesvētību mācībai jāpieteicas līdz š. g. 25. maijam.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 384 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-8908, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

VASARSVĒTKU VESTS

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Mikelsona vadībā. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12. Ont. jaunatne.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

ČIKAGA

Latvijas ev. lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive Wood Dale, Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Rd.).

Mācītājs Māris Ķirsons — 303 DesPlaines Ave, Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

18. maijā dievkalpojums

25. maijā, plkst. 10 Vasarsvētku dievkalpojums. Dziesmu grāmatas.

29. maijā, plkst. 2 Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā ģenerālkonferences atklāšana. Pl. 8. vakarā LELDAA's Ģenerālkonferences bikts dievkalpojums ar dievgaldu. Svētrunu teiks prāv. V. Šēfers no Montreālas. Piedalās arī citi mācītāji. Grēksūdze — archibīskaps A. Lūsis. Soliste A. Kalniņa, Ērģelniece M. Mičule.

1. jūnijā, plkst. 10 Trisvienības svētku dievkalpojums. Svētrunu teiks archibīskaps A. Lūsis. Piedalās arī citi konferences dalībnieki-mācītāji.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1884 Pauline Blvd.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 532—1700 mācītāja māja 538—7647.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.-lut. Trisvienības draudze. Māc. K. Kampe, 62 Mozart St., Jamaica Plain, Mass. 02130, telef. 522—9310. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St., Roxbury.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo, Mich., 49007.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59408, māc. E. Caune, tālr. PO9-8679.

OKLANDĒ

Centrālā luterāņu baznīcā, 315 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 783.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4. Ont.
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... ar ...... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss
Adrese:
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ......
.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai. (Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 mēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

31. maijā — plkst. 6 vak. TLTA ģimnazijas 13. izlaiduma akts Latviešu namā.

7./8. jūnijā — Jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.

1. novembrī — **DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu kaŗavīra daudzinājumu.**

KIČENERA

31. maijā — pl. 7 vak. DV nodaļas vanadžu kopas rīkotais vīru koŗa Viesturs koncerts un Ceriņu balle ar karalienes vēlēšanām Hungarian Home Club telpās pie Voterlū - Velingtonas lidlauka. Spēlēs Zakuļa kapella.

LONDONA

17. maijā — plkst. 7 vak. Londonas latv. jaunatnes pulciņš „Sakta" rīko 15. gadasvētkus Berkshire Village Inn telpās ar balli, vakariņām un mūzikālās grupas „Mēs no Toronto" priekšnesumiem.

SV. KATRĪNAS

14. jūnijā — pl. 3 p.p. Tradicionālās zušu makšķerēšanas sacīkstes rīko Sv. Katrīnes mednieku un makšķernieku klubs, ar spininga mešanas sacīkstēm Niagaras upē. Sapulcēšanās parastā vietā pie Niagaras upes publiskajā parkā. Beigas plkst. 12 naktī.

NIAGARA

26. un 27. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

OTAVA

24. maijā — plkst. 7.30 vakarā Royal Canadian Legion zālē, Trafalgare House, 110 Argyle Ave. Daugavas Vanagi rīko Tulpju balli ar mūzikāli-vokālā ansambļa „Ceļinieki" priekšnesumiem.

Turpinās asi uzbrukumi Vilsona valdībai

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO BRITANIJAS

Laikraksts „The Scotsman" 2. maija izdevumā atkal bija publicējis plašāku Anglijas parlamenta debašu atreferējumu ar virsrakstu „Uzbrukums 500.000 mārciņu dzeramnaudai". Gan nobalsošanā par augšnamā izdarītajiem grozījumiem Baltijas valstu zelta atsavināšanas likumprojektā valdība atkal guva 21 balss vairākumu, tomēr premjēra Vilsona rīcību vēlreiz asi kritizēja konservātīvo partijas deputāti.

E. Grifits runāja par „kvēlojošām dusmām un kaunu, kuŗu parlamenta locekļi izjūtot sakarā ar valdības rīcību Baltijas valstu zelta jautājumā. Tā parakstījusi vienošanos ar krieviem — Čechoslovakijas apspiedējiem, ar valsti, kuŗas diplomātu runās Apvienotajās nācijās, radioraidījumos un citur Britanija vienmēr tik asi kritizēta. Par spīti tam, premjērs piedāvājis šai valstij 500.000 mārciņu. E. Grifits uzsvēra, ka tā ir tā pati valsts, kuŗa laupījusi brīvību britu pilsonim Dž. Brūkam, neļaujot viņam pat tikties ar britu konsulu. Ar šo valsti tomēr parakstīta vienošanās, un tagad parlamentu aicinot pat apstiprināt 500.000 mārciņu lielu „dzeramnaudu" tai.

Konservātīvo deputāts R. Maksvels-Hīslops apzīmēja Baltijas valstu zelta atsavināšanas likumu par „netīru premjēra darījumu". Viņš teica, ka nav daudz jālauza galva par Vilsona kunga motīviem, kad tas nolēmis atdot viņam nepiederošu naudu citiem bez šīs naudas īpašnieku ziņas un piekrišanas, arī bez britu parlamenta ziņas un piekrišanas. Premjēra rīcības motīvs bijis – sīka, maza cilvēka vēlēšanās izpatikt personai, ar kuŗu viņš tai brīdī runājis. Runātājs norādīja, ka premjērs pat tagad nav personīgi ieradies parlamentā, bet atsūtījis savā vietā uz „ugunslīniju" vienu no jaunākajiem valdības locekļiem (V. Vitloku), lai tas aizstāvētu rīcību, pret kuŗu katrs godīgs cilvēks var just tikai riebumu un kaunu. Maksvels-Hīslops sevišķi pasvītroja, ka premjērs parakstījis šo vienošanos ar krieviem bez parlamenta ziņas. Zelts bijis uzticēts Anglijas valsts bankai. Ja tā rīkotos kāda privātpersona ar tai uzticētu mantu, to apzīmētu par negodīgu piesavināšanos.

Valdības pārstāvis V. Vitloks atbildēja, ka 1967. gadā valdība varējusi izmantot labvēlīgu pagriezienu Anglijas un Pad. savienības attieksmēs sakarā ar Kosigina viesošanos un parakstīt vienošanos ar padomju valdību par britu un krievu savstarpējām financiālajām prasībām ar iespējami izdevīgiem noteikumiem. Anglijas pilsoņi cerējuši uz tiem nodarīto zaudējumu atlīdzību, un „mums piekrīt atbildība par to, lai viņi savās cerībās nepieviltos", pabeidza valdības aizstāvēšanās runu Vitloks, lietodams sen dzirdētos un maz pārliecinošos vecvecos argumentus. Konservātīvo deputāti bieži viņu pārtrauca ar dusmīgiem starpsaucieniem. Kad Vitloks teica, ka līguma parakstīšana bijusi veikalniecisks darījums ar Pad. savienību, atskanēja sauciens: „Tāds bija arī Jūdasa Išariota darījums!" Kad Vitloks savu runu bija beidzis, konservātīvo partijas duputāts Grifits jautāja: „Un tas ir viss, ko jūs varat teikt? Bet kā ir ar parlamenta tiesību neievērošanu? Vai jūs domājat, ka šai punktā jums nav jādod atbilde?" Vitloks klusēja...

Anglijas premjēram Haroldam Vilsonam pašreiz tiešām klājas grūti: pārmetumu krusa uz viņu birst no visām pusēm, arī no paša partijas rindām. Opozicijas partija viņam ironiski ieteic sekot Degolla cēlajam paraugam un atteikties no varas, ja tautas vairākums nestāv aiz viņa. Konservātīvie aizrāda, ka Degolla pretinieki ieguvuši tikai pavisam niecīgu balsu vairākumu, bet Degolls tomēr no amata atteicies, kaut nebija spiests to darīt.

Tomēr veltīgi cerēt: Vilsons nav tik jūtīgs kā Degolls un turēsies pie amatkrēsla, cik ilgi vien spēs, ja vien paša partija viņu nepiespiedīs aiziet. Likteņa ironija ir tā, ka, ja Vilsonam tiešām būs jāiet, tad tas notiks sakarā ar vienīgo pozitīvo likumprojektu viņa valdības laikā. Tas ir likumprojekts par bēdīgi slaveno britu arodbiedrību streiku ierobežošanu. Tā ir vienīgā britu valdības iespējamā rīcība, lai glābtu valsti no bankrota... Kā arī būtu, Harolds Vilsons ieies vēsturē kā viens no visnepopulārākajiem Britanijas premjēriem!

Mag. hist. Austra Augenberga

Latvieši trimdas kaleidoskopā

☆ Vācijā traģiskā nāvē miris jaunais latviešu dzejnieks Paulis Traumanis. Viņa darbi bija iespiesti vispirms Baltiešu kristīgo studentu apvienības izdevumā „Vēstis", vēlāk arī jauniešu žurnālā „Mēs" un Vācijas latviešu laikrakstā „Latvija". P. Traumanis studēja teoloģiju Bonnas un Hamburgas universitātēs.

☆ Bradfordas Bellevue angļu ģimnazijas divas latviešu audzēknes saņēmušas stipendiju 3 mēnešu mācībām Vācijas skolā. Abas skolnieces — Dace Aivara un Dace Prauliņa — nolēmušas pēc vidusskolas beigšanas studēt vācu un franču valodu. D. Aivara apmeklēs skolu netālu no Frankfurtes, bet D. Prauliņa — pie Štutgartes. Abas meitenes beigušas Bradfordas latviešu skolu, Dace Aivara ir arī tautas deju kopas Sakta dalībniece.

☆ Eiropas latviešu jaunatnes apvienības darbiniece Lauma Liepiņa aprīlī beigusi Vupertāles, Vācijā, paidagoģisko augstskolu, sagatavodamās darbam kādā vācu skolā jau maijā. L. Liepiņa pēdējā vēstures eksāmenā augstskolā ieradās Rucavas tautas tērpā, par ko nācās sniegt eksāminētājiem izskaidrojumu.

Ievērību izpelnījies arī viņas rakstu darbs par tematu „Latvijas valsts tapšanas ideja".

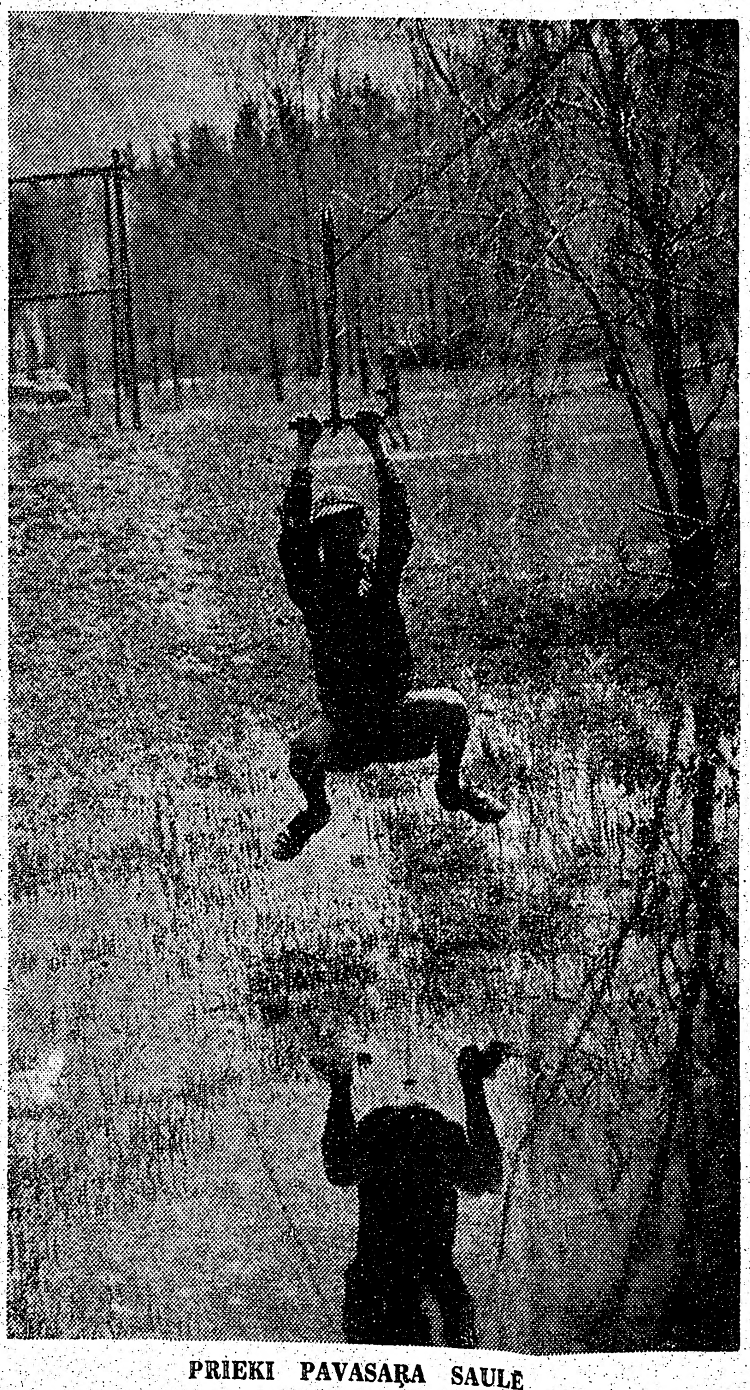

PRIEKI PAVASAŖA SAULĒ

Virves „dzelzceļš" nav pārāk gaŗš, tikai ap 80 pēdu, bet vajadzīgs labs ieskrējiens un māka, lai tiktu pāri slapjajai vietai sausām kājām, kā to Toronto Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā Sidrabenē rāda torontietis Ēriks Kalniņš. Foto: J. Liģers

SĪKĀS ZIŅAS

● Sarkanās Ķīnas aizsardzības ministrs Linpiao izteicies, ka valdība apsveŗ Pad. savienības priekšlikumu atsākt sarunas robežjautājumā, kuŗas izjuka 1964. gadā. Pavasaŗa atkusnī Usuri upes ledus pamazām iziet, kā rezultātā tiešas saskarsmes starp padomju un ķīniešu robežapsardzības spēkiem kļūst arvien mazāk iespējamas. Ledus sakustējies arī citos Tālo austrumu ūdensceļos. Pad. savienība piedāvājusi Ķīnai sarunas, lai nodrošinātu normālu kuģošanu Tālo austrumu upēs, kuŗas veido abu valstu robežu.

● Tikai tagad atklājies, ka nogalinātais ASV prezidents Džons Kenedijs sniedzis Maskavai informāciju par ASV drošības programmu aizsardzībai pret atomieročiem, lai Pad. savienība tādu varētu izveidot arī savai aizsardzībai. Šo ziņu sniedzis amerikāņu žurnāls „Newsweek", kas raksta, ka Kenedijs bijis norūpējies par to, ka Pad. savienībai neesot sava aizsardzības plāna pret raķešuzbrukumiem, lai nodrošinātos arī pret tādiem gadījumiem, ja raķetes izšautu pārpratuma vai cita negadījuma dēļ.

Vai Maskava skolotāju...

(Pārnesums no 2. lpp.)

tagad ir „Lielbritanija" tikai vārda pēc! — Ref.)

Raksta autors domā, ka viņa ieteiktā rīcība būtu ļoti iedarbīga un gūtu plašu atbalsi visas pasaules sabiedriskajā domā tieši tagad, jo tā „pēc Čechoslovakijas izvarošanas" esot noskaņota pret Pad. savienību, pat rietumvalstu komūnistiskajām partijām novēršoties no Kremļa brutālitātes.

Ir raksturīgi, ka minētā raksta autors, pēc vārda (Tibor Szamuely) spriežot, nav anglis, bet nācis no kādas zemes aiz dzelzs priekškara. (Vārds nepārprotami norāda, ka viņš ir ungārs! — LA red.) Bet pašreiz arī būtu grūti atrast britu žurnālistus, kuŗi iedrošinātos atklāti ieteikt tik asu nostāju pret Pad. savienību...

Šķiet arī, ka velti gaidīt noteiktu rīcību no pašreizējās Anglijas valdības, kuŗa līdz kaklam iestigusi rūpēs un klizmās. Mērķtiecīgai un noteiktai rīcībai vajadzīgs plašāks vēriens. Kāds no Vācijas latviešu laikraksta „Latvija" korespondentiem (26. aprīļa numurā) gan runā par angļu „džentlmenismu un plašo vērienu", rakstot par Dienvidafriku, bet šīs britu īpašības jau pieder pagātnei. Tagad tās vairs tikai leģenda. Pašreiz britu salas politiku raksturo sīktirgoņu gars: Angliju interesē tikai materiāli ieguvumi un tas, kas viegli iegūstams — bez lielas pretestības, kā, piemēram, Baltijas valstu zelts. To liecina arī vairāki citi nesni notikumi britu ārpolītikā. A. A.

GOPPERA FONDA BALVOTA GRĀMATA
Dr. N. Vīksniņa
LATVIJAS VĒSTURE JAUNĀ GAISMĀ
vēl dabūjama
OTTO KROLLA KULTŪRAS BIROJĀ
1816 — 16th Avenue
Sterling, Illinois 61081

AIZRĀDĪJUMS NAMSAIMNIEKIEM TORONTO

Visiem Toronto Elektrības pārvaldes darbiniekiem un uzņēmējiem, kuŗiem ir tiesības pārvaldes uzdevumā veikt norādītos darbus jūsu mājā, ir izsniegtas attiecīgas pazīšanas zīmes, kuŗas tiem arvien jānēsā darba laikā.

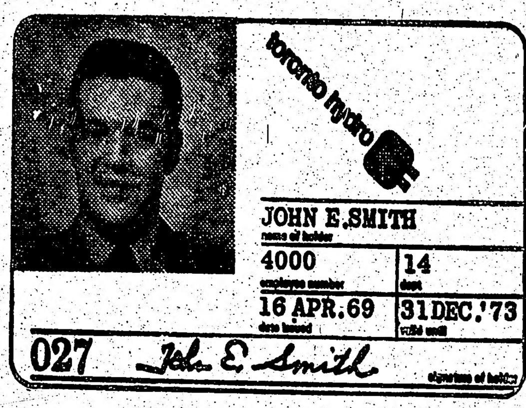

(dabiskā lielumā)

Augšējā attēlā redzama personības apliecība ar darbinieka uzņēmumu uz zelta krāsas fona, nēsājama visiem skaitītāja nolasītājiem un citiem pārvaldes darbiniekiem, kuŗiem tiesības pārbaudīt skaitītāju vai pārējās elektrības ierīces jūsu mājā.

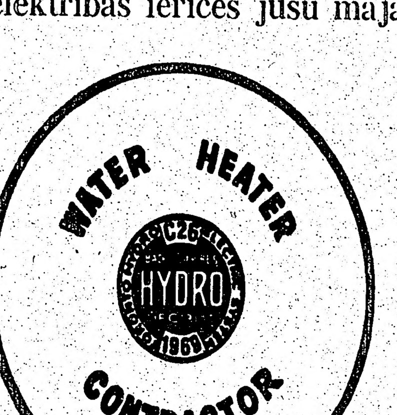

(Attēls valkājamās zīmes lielumā)

Šī zīme, kas ir zili - balt - zelta krāsās ar metalla aizmuguri izsniegta ūdens sildītāju uzņēmējiem, kas tiesīgi Toronto Elektrības pārvaldes uzdevumā veikt vajadzīgos darbus jūsu īpašumā.

Katram, kas uzdodas par Toronto Elektrības pārvaldes darbinieku vai uzņēmēju, pirms to ielaižat savā mājā, uzprasiet pazīšanas zīmi.

Šo sludinājumu jūsu nodrošināšanai lūdz publicēt

toronto hydro
14 CARLTON STREET

A T

Autore stāsta p... šanas 1944. gada... ta ir dzīves stās... tēviem, mātēm, ... izdomu par paz... tiem, kam nebij...

Šī ir GRĀMA... izdevumus P... okupētajā L...

Grāmata glīti ie...

DZĪ...

Saturā: Pilnv... Kult... centi... cilvē... su tr... pie t... Kult... Izlīg...

DAUGAVAS ...
491 College Stre...

PASŪTINĀJUMA...
Lūdzam izsūtīt ...
Samaksai pievien...
Vārds, uzvārds ...
Adrese ...
Datums ...

IEPRIE...
PIE...
PAGAUGSAIŅI...
2 — 2 kg cūku ta... kviešu milti, ...
3 — 2 kg bēkon... žāv. karbonād...
4 — iepriekšējai...
6 — 9 kg mannā ... pēc pasūtinātā...
8 — 19 kg milti ... nātāja vēlēšan...
9 — 20 mārc. (8... tauki 0,5 kg p...
11 — 0,5 kg sviest... kafija, 340 gr ... brutto 5 kg ...
12 — iepriekšējai...
13 — 2 kg sviests, ... kafija, 340 gr ... jaukti augļi. 1...
14 — iepriekšējai...
15 — 2 kg cukurs... 1 kg pupiņu k... gr kakao, 100 ...
16 — iepriekšējais...
19 — 9 kg milti, 6...
20 — 1 kg sviests, ... karbonāde, 0.5... žāvēti jaukti ... cigarettes, bru...
21 — iepriekšējai...
22 — SVĒTKU sa... gr sviests, 340... šokolāde, 225 g... vai piparkūkas...
23 — SVĒTKU s...
24 — SVĒTKU s... sviests, 1 kg r... desa, 500 gr ... biskviti, 100 gr... 227 gr karame...
25 — SVĒTKU s... klāt 500 gr ri...
31 — 9 kg balti... 1 kg sviesta, 2... pupiņu kafijas... rīsu, 225 gr, ...
33 — 18,5 kg cuku... tik, cik vēlaties...
34 — 4,5 kg balt... 2,5 kg bekona, ...
35 — iepriekšējai...
36 — 9 kg baltie... kg rīss 4,5 kg ...
37 — 4 kg baltie... kg žāv. šķiņka...
38 — iepriekšējais...
39 — 4 kg cūku ... mārc. ......
40 — iepriekšējai...
41 — 2 kg cukura...
42 — iepriekšējai...
43 — 4 kg cūku t... mārc. ......
44 — iepriekšējais...
45 — 8 kg cūku ... kopā 38 mārc...
46 — 5 kg milti, 3... 1 kg rozīnes, 2... pulveris, 1 kg... rāts, 200 gr pi... 210/300 gr pudiņa... cukurs — 38 ...
Saiņa cenā ieska...
491 C...
— sainīšu noda...

valdībai

ATKAL DABŪJAMA

LILIJAS ZARIŅAS

SARKANĀ MIGLA

(Trešā izdevumā)

Autore stāsta par dzīvi okupētajā Latvijā kopš Jelgavas krišanas 1944. gada vasarā līdz izbēgšanai uz Rietumiem. Grāmata ir dzīves stāsts par visu, ar ko toreiz bija jāsaduras mūsu tēviem, mātēm, brāļiem un māsām. Tas tālu pārsniedz katru izdomu par pazemojumiem, kuŗi bija jāpacieš un jāpārdzīvo tiem, kam nebija laimes izkļūt brīvībā

Šī ir GRĀMATA, kas pārspēj visus iepriekšējos izdevumus PAR okupantu izrīcībām un DZĪVI okupētajā LATVIJĀ

Grāmata glīti iesieta — 588 lapas puses, maksā $7.50

DRĪZUMĀ DV APGĀDĀ IZNĀKS
Prof. P. Jureviča
refleksijas par latvisko eksistenci

DZĪVE UN LIKTENIS

Saturā:

Pilnvērtīga dzīve. Kāpēc mēs gribam palikt latvieši? Kultūra un tauta. Pie kā turēties? Mūsu nacionālo centienu pamati. Kā dzīvot un izturēt. Kas jāsaka cilvēkiem? Snobisma varā. Jaunatnes veidošanās. Mūsu trimdas tautas pastāvēšanas nosacījums. Turēšanās pie tēvzemes. Eiropas šarms. Kultūras dienu nozīme. Kultūras bardzība. Pārdomas latvju tautas sēru dienā. Izlīgšana ar dzīvi.

158 lpp. Vāku zīmējis Alfreds Jaunzems.
Glīti iesieta maksā $4.20
Pasūtinot līdz 14. jūnijam, cena $3.50

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA,
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINĀJUMA ZĪME.

Līdzam izsūtīt .... eks. „SARKANĀ MIGLA".
.... eks. DZĪVE UN LIKTENIS

Samaksai pievienoju $..............

Vārds, uzvārds ....

Adrese ....

Datums .... Paraksts ....

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PAGAUGSAIŅI — Cenas ASV dolaros

2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg 18.50
3 — 2 kg bēkons vai žāv. speķis, 1 kg cūku tauki, 1 kg žāv. karbonāde vai 1 kg šķiņķis, 5 kg 19.75
4 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg 32.00
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. brutto 10 kg 16.00
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg 22.70
9 — 20 mārc. (8,5 kg) augstākā labuma kausēti cūku tauki 0,5 kg paciņās, brutto 10 kg 25.00
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes brutto 5 kg 22.75
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg 38.50
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolades, 1 kg žāvēti jaukti augļi. 100 cigarettes, brutto 10 kg 38.45
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg 69.00
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonade, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja. 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, brutto 10 kg 38.80
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg 69.90
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg 26.65
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigarettes, brutto 10 kg 31.00
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg 56.00
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes 21.80
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots 35.90
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes 30.00
25 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu 53.00
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu 39.90
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc. 24.90
34 — 4,5 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti, 2,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 20 mārc. 22.70
35 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc. 37.50
36 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 4,5 kg rīss 4,5 kg cūku tauku — 40 mārc. 30.75
37 — 4 kg baltie „American' kviešu milti, bīdelēti; 2,5 kg žāv. šķiņķa, 2,5 kg bekona — 20 mārc. 29.75
38 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc. 51.50
39 — 4 kg cūku tauku; 4,5 kg eksporta bekona — 19 mārc. 29.50
40 — iepriekšējais sainis divkāršots — netto 28 mārc. 52.50
41 — 2 kg cukura, 4,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 19 mārc. 27.50
42 — iepriekšējais sainis divkāršots — 38 mārc. 45.50
43 — 4 kg cūku tauku; 2.5 kg cukura, 2 kg rīsu — 19 mārc. 20.90
44 — iepriekšējais sainis dubultots 36.50
45 — 8 kg cūku tauki, 9 kg eksporta bekona, žāvēts, kopā 38 mārc. 49.50
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 250/350 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 560 gr siers, 1 kg žāv. augļi, rāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncent- cukurs — 38 mārc. 37.00

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

DV GRĀMATNĪCAS
491 College Street, Toronto 174, Ont.
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p.
sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKĀ
ATSEVIŠĶI NUMURI
PERKAMI TORONTO

Vajadzīga
MĀJAS APKOPĒJA
vienai personai.
Brīva istaba ar virtuves lietošanu.
Zvanīt vak. pēc pl. 6
Toronto 763-2578

Divas pieaugušas personas
MEKLĒ DZĪVOKLI
ar vienu vai divām guļamistabām.
Vēlama elektriskā plīts, ledusskapis, garāža, vai arī automašīnas novietošanas vieta.
Zvanīt Toronto 532-0995

FRANK VASS
BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

PĀRSŪTĀM naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35., pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAINĪŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

Vai esat nokārtojuši abonementu?

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

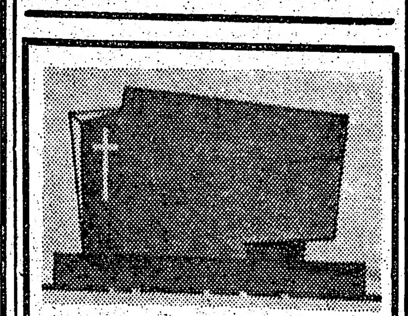

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

ŠOFERIS

VAJADZĪGS LATVIEŠU UZŅĒMUMAM
VIEGLAI PIEGĀDEI
5 DIENAS NEDĒĻĀ
(Uzņēmuma automašīna)
Zvanīt Toronto —
E. LEJIŅAM 363-6496

TEICAMA GRĀMATA DĀVANAI

Ingrīdas Vīksnas

UN GĀJIENS NEAPSTĀJAS

Dziļi personiska pārdomu dzeja, kas rāda mūsu nemitīgo mainīšanos līdzi laika plūsmai. Ar savu piekto grāmatu Ingrīda Vīksna pierāda savu īpatnējo, atšķirīgo stilu un seju mūsu daudzo dzejnieku starpā.

Grāmatai apvalku zīmējis Ed. Dzenis.

GRĀMATAS CENA $4.20

Grāmata pasūtināma DV GRĀMATNĪCĀ —
491 College Street, Toronto 174, Ont.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

L. Zariņa — Sarkanā migla, atm.	$7.50
G. Janovskis — Ēnu menuets, rom.	$4.00
V. Toma — Sērdienes spēks, dzejoļi	$4.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļojumi	$10.00
No Kalpaka priedes līdz Minsterei — Pulkvedim V. Janumam veltīti raksti	$3.00
V. Ģinters — Karogi senajā Latvijā	$4.25
R. K. Masijs — Nikolajs un Aleksandra	$9.00
Dz. Kiršteins — Kaliet sirdis akmenī, brāļi!	$5.00
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis	$3.20
Dr. A. Ziedonis — The religious philosophy of Rainis	$6.80
Angelika Gailīte — Rītausmā	$4.00
T. Zeltiņš — Zvaigznes egles zarā	$4.20
P. Klāns — Karsta dzelzs	$12.00
Ed Salna — Cerību cietumā	$4.00
K. Kundziņš — Atmiņas	$4.00
A. Eglītis — Bezkaunīgie veči	$5.80
J. H. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00
J. Babre — Meditācijas	$3.95
Z. Mauriņa — Pasaules vārtos	$6.80
„ Dzīves apliecinātāji	$3.50
A. Rungis — Tik pie Gaujas, tik pie Gaujas	$4.20
Ed. Freimanis — Apsēstie	$3.60
Ed. Sūna — Negātīvais stils	$12.50
P. Aigars — Sarkanais vilciens	$2.25
Kā to sauc	$6.00
Sveiki, vāverīt	$3.50
J. Grīns — Redaktora piezīmes	$5.25
J. Kronlins — Dieva druva	$4.50
Ingrida Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej	$4.20
A. Irbe — Vientuļa laiva ir nošu zīme, dzej.	$4.00
I. Bērziņa — Nopietnības laiks, dzej.	$3.00
G. Ārvaldis — Māksla un dzīve, traktāts	$6.00
Aspazija simts gados	$7.80
K. Ulmanis — Klausaities vēstures soļos	$2.00
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētku vēsture	$12.00
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētki trimdā	$12.00
Latvijas skatu albums	$7.50
Elza Klaustiņa — To nevar aizmirst	$4.50
T. Zeltiņa sakārt. — Cīruļu zvani, dzeja	$7.50
Ed. Dunsdorfs — Trešā Latvija	$4.25
Astride Ivaska — Ziemas tiesa, dz.	$4.00
A. Ķeniņš — Zvaigžņotā junda, dzejoļi	$4.00
S. Lazdiņa — Mana vaina, rom.	$5.00
A. Dziļums — Aizaugušās drupas	$4.80
M. Eglītis — Rotaļa, stāsti	$3.00
A. Niedra — Atkal Eiropā, rom.	$4.50
Latviešu vēsture dzejā un gleznās 2. gr. Asinis un ugunis	$6.80
„ Svešos ceļos un pajumtē	$6.80
Ceļi, rakstu krājums XIII	$3.20
Latviešu tautas teikas un pasakas 10. gr.	$7.80
K. Dzelzītis — Pasaules krustceļos, dzej.	$3.20
A. Vilnis — Rājiens sirdij, dz.	$3.60
„ Lauru vainags, dz.	$3.25
„ The Laurel wreath (angļu val.)	$2.75
„ In Memory (velt. J. F. Kennedy)	$2.00
G. Janovskis — Pār Trentu kāpj migla, rom.	$4.80
P. Jēgere-Freimane — Es apliecinu tevi	$4.20
A. Daugule — Sadedzinātie tilti, rom.	$3.00

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

TORONTO PILSĒTAS
PAZIŅOJUMS PAR
ATKRITUMU SAVĀKŠANU

Tā kā pirmdiena, 19. maijs
ir pašvaldību svētku diena, šai dienā atkritumus neaizvāks.
Pirmdienas darbu padarīs otrdienā un otrdienas — trešdienā.

H. F. Atyeo, pils. inžen.
ielu komisārs

Vērtīga kultūrvēsturiska grāmata
derīga dāvana skolu jaunatnei.

Angelikas Gailītes

RĪTAUSMĀ

Kultūrvēsturisks stāsts par Andreju Pumpuru un laika biedriem. Autore še rāda savu prasmi vienkārši un skaisti attēlot tā laika notikumus, zīmīgi raksturojot tajos iesaistītās personas.

Vāka apdare ED. DZEŅA

GRĀMATAS CENA $4.00
Pasūtināma DV grāmatnīcā
491 College St., Toronto 174, Ont.

K. Ķezbers — Daktera Applebija kalpi, st. un nov.	$4.00
E. Lūkins — Meditācija par Mendelsonu-Bartoldiju	$2.00
V. Ramons — Putekļi sarkanā rietā, rom.	$4.50
Turģeņevs — Dūmi, rom.	$3.85
L. Dombrovska-Larsena—Uz darbnīcas sliekšņa, pārdomas	$4.50
Danno — Domu atomi, aforismi	$0.50
J. Kronlins — 379 dienas	$9.60
Jānis Rozentāls —	$24.00
K. Ķezbers — Brencītis, pasaka	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas — 8. gr.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas — 9. gr.	$7.80
I. Vīksniņa — Saules sala, rom.	$4.50
G. Saliņš — Melnā saule, dzej.	$4.00
B. Grunde un M Kovaļevska — Meža bērni	$4.00
H. Loftings — Doktors Dūlitls un viņa zvēri	$4.00
Ventiņ puse	$3.60
P. Karells—Sadedzinātā zeme, kauja starp Volgu un Vislu	7.00
P. Babris — Baltic Youth under Communism	$5.95
Čenču Jezups — Pīters Vylāns, rom. latg. izl.	$7.00
A. Johansons — Vecrīgas ziņģu grāmata	$4.00
A. Rasa — Cilvēki un zeme, st.	$3.80
Z. Lagerlefa — Antikrista brīnumi	$4.75
ARCHĪVS VII sējums, raksti par zinātni un teātri	$5.70
A. Bērziņš — The Two Faces of Co-Existence	$6.00
K. Hamsuns — Pēdējais cēliens, rom.	$5.00
Latviešu sinonimu vārdnīca	$6.00
Jūlijs Jēgers un latviešu māksla	$6.00
Latviešu kultūra laikmetu maiņās	$6.00
P. Jurevics — Idejas un īstenība	$6.00
J. Klāvsons — Zīmes, dzeja un proza	$3.80
Prāv. P. Ķirsons — Teici to Kungu, mana dvēsele, spred.	4.50
Z Zemdega — Iznīcības ceļš, stāsti	$3.80
E. Virza — Straumēni IV	$4.00
B. Bičole — Atrita, dzeja	$3.80
O. Rozītis — Pavedieni, stāsti	$3.00
J. Širmanis — Brīnuma pasaule	$4.00
A. Šmits un A. Čika — Neaizmirstami sporta brīži un zvaigznes	$4.50
Latvju raksti I grāmata	$37.50
Latvju raksti II grāmata	$37.50
Latviešu tautas teikas un pasakas 7. gr.	$7.80
Dzintarjūras vasara	$6.80
A. Niedra — Uguni	$4.00
J. Jaunsudrabiņš — Sliņķu virsnieks	$4.00
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī	$3.90
Ang. Gailīte — Dzīves zaļais koks, rom.	$4.50
Rob. Hiršs — Rīgas audums, atm.	$5.00
Ed. Salna — Ausmas atblāzma, stāsti	$4.00
J. Sudrabiņš — Aiz dzeloņžoga, atm.	$3.80
A. Amenda — Apasionāta, rom. par Bēthovena dz.	$9.60
Ž. Karlsons — Divi reiz divi ir pieci	$7.00
L. Tolstojs un kristīgā baznīca	$3.50
P. Dreimanis — Ģimene un tās bērnu audzināšana	$0.50
Korn. Raiens — Pēdējā kauja	$6.56
M. Timma — Miglas kamoliņš, pasakas	$3.25
St. Anders — Bībeles stāsts ar 102 ilustrāc.	$8.50

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

Ja Šerloks Holms būtu Vašingtonā...

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

„Šerloks Holms Vašingtonā" — tā saucās kāda vēlā stundā pagājušajā nedēļā Kanadas televīzijā nejauši redzēta veca filma par slavenā angļu rakstnieka Konān-Doila leģendārā meistardetektīva Holma apbrīnojamajām spējām ar neparastiem loģiskiem secinājumiem atrisināt vissarežģītākos noziegumus. Par leģendāro Šerloku Holmu jaunības dienās jūsmojām, varbūt, mēs visi. Skatoties filmu vecāka vīra acīm, man bija jāpasmaida par vienu otru naīvu mana varoņa izdarību, bet es televīzijas aparātu tomēr neizslēdzu, kamēr detektīva Holma teorija raidījuma beigās, kā parasts, triumfēja.

Vēlā nakts stundā pašķirstot dienas laikrakstus, man galvā iešāvās neparasta doma. Vai Konān-Doila Šerlokam Holmam sarežģītu noziegumu atrisināšanas vietā nebūtu varēts uzticēt loģiski atrisināt daudz sarežģītākas starptautiskās politikas problēmas? Ļaujot fantazijai vaļu, es iedomājos Šerloku Holmu Ričarda Niksona vietā ievēlētu ASV prezidenta amatā. Droši vien, Baltā nama prezidenta darba kabinetā tad ar aizkūpināto tradicionālo pīpi, pārrunājot pašreizējā laika starptautiskās politikas notikumus, Holms savam draugam Dr. Votsonam kādā vakarā teiktu: „Mans mīļais Votson, pānikai nav vietas. Kremļa politikas pamatā ir bailes. Runājot par Kremli, mans mīļais Votson, mums jāizvairās no loģiskiem spriedumiem. Votson, atceraties, ka vislielākajam noziedzniekam raksturīgākā īpašība ir neaprēķināma un neloģiska rīcība..."

Ričards Niksons nav Šerloks Holms. Ja viņš, gatavojoties sarunām ar Maskavu, ir tik piesardzīgs, tad tomēr mēs varētu pieņemt, ka arī viņš apzinās, ka vislielāko noziedznieku izteikta īpašība bieži vien ir šķietama neloģiska rīcība.

Kad pāris dienu pirms gadskārtējās 1. maija dienas parādes Brežņevs šogad pirmo reizi izšķīrās Sarkanajā laukumā Maskavā atklāti nedemonstrēt padomju varas militārā spēka dūri, pirms loģiska secinājuma labu brīdi būtu jāapdomājas pat Šerlokam Holmam. Protams, arī Niksons labi apzinās, ka Pad. savienībā nekas nenotiek nejaušības vai vienkāršas sagadīšanās dēļ. Niksona ārpolītisko padomdevēju vairākums 1. maija miermīlīgo demonstrāciju Maskavā izskaidroja ar politisko vēlēšanos rādīt miermīlīgu seju, lai nodrošinātu labāku klimatu priekšā stāvošajām Vašingtonas un Maskavas sarunām. Dažas prezidenta padomdevēju balsis gan brīdināja, ka aiz „miermīlīgās" 1. maija dienas redzīgām acīm ir saskatāms komūnistu partijas konflikts ar sarkanarmijas vadību. Pamatu politbiroja un sarkanarmijas maršalu konfrontācijai zināmā veidā pastiprināja ziņas par 12 sarkanarmijas ģenerāļu pēkšņo nāvi. Tai pašā laikā no Pad. savienības rietumpasauli sasniedza arī ziņa, ka Taškentā apcietināts un tiesai nodots vienīgais līdz šim aktīvais Kremļa politikas kritizētājs — atvaļinātais sarkanarmijas ģenerālis Grigorenko.

Varētu pieņemt, ka Brežņevs, sekojot Staļina priekšzīmei, sācis kārtējo sarkanarmijas tīrīšanas akciju. Nav jāaizmirst, ka šāgada nesekmīgo atentāta mēģinājumu pret Kremļa vadoņiem Maskavā izdarīja kāds jauns sarkanarmijas virsnieks. No otras puses, sakarību starp Sarkanā laukuma atentātu un pēkšņajām sarkanarmijas ģenerāļu aiziešanām viņsaulē nav vēl iespējams saskatīt. Un tomēr jājautā, vai tā ir tikai sagadīšanās vai kas cits, ka valstī, kur viss notiek pēc plāna, 20 dienu laikā pēkšņi zemes gaitas beidzis ducis „neuzvaramās armijas" ģenerāļu? Tiesa, puse no viņiem vairs nebija aktīvajā dienestā, taču zīmīgi, ka sarkanarmijas oficiozs „Krasnaja Zvezda" atzīst to, ka ģenerāļi Popovs un Kondoncevs miruši „neparastos apstākļos traģiskā nāvē".

Ārzemju diplomāti Maskavā sarkanarmijas ģenerāļu miršanas sērgu izskaidro vai nu ar liela apmēra katastrofu, kaut kam misējoties jaunu ieroču izmēģinājumā vai arī ar jau minēto teoriju par Brežņeva sākto armijas tīrīšanas akciju. Domājams, ka pat Šerloks Holms pagaidām nevarētu dot loģisku izskaidrojumu. Ja apmirušo ģenerāļu vietā „Pravda" ziņotu par 11 politbiroja varasvīru traģisko nāvi vai šķiršanos no šīs pasaules pēc „īsas un grūtas slimības", tad lietas būtu daudz savādākas. Bet politbirojs vēl arvien turas stingri seglos un zīmīgā kārtā tieši pašreiz par saviem politiskajiem mērķiem liek runāt sev paklausīgajiem sarkanarmijas maršaliem.

Atceroties pirms 24 gadiem panākto uzvaru Eiropā, sarkanarmijas oficiozā „Krasnaja Zvezda" 8. maijā pirmajā lapā Pad. savienības kaŗa ministrs maršals Andrejs Grečko „dedzīgiem vārdiem" pieteica padomju militārā spēka pavairošanas nepieciešamību. Maršals Grečko padomju pilsoņus brīdināja no trešā pasaules kaŗa, kuŗu pret Pad. savienību perinot Vašingtona, Bonna un Izraēla. Citā laikrakstā Varšavas pakta valstu spēku komandieris maršals Ivans Jakubovskis savukārt brīdinājis arī no ķīniešu draudiem un apzīmējis rietumvalstu „tiltu celšanas" politiku uz komūnistu pasauli par rietumnieku pretrevolūcionāru subversijas paņēmienu.

Laikrakstā „Krasnaja Zvezda" Pad. savienības kaŗa ministra vietnieks Jevgeņijs Sokolovs pagājušajā nedēļā rakstīja: „Rietumu valstis drudžaini gatavojas jaunam kaŗam ar Pad. savienību." Viņš kaŗu Vietnamā un amerikāņu lomu žīdu un arabu konfliktā apzīmēja par bīstamu draudu pasaules mieram. Daļa šī padomju maršala raksta bija veltīta arī Pekingai, nosodot tās pretpadomju aktīvitāti.

Viens no visaugstākajiem sarkanarmijas politrukiem — ģenerālis Aleksandrs Epiševs laikrakstā „Komsomoļskaja Pravda" deklarējis, ka ideoloģisks kompromiss Rietumu un Austrumu starpā nav iedomājama, tādēļ Pad. savienībai reāli jāpieņem iespēja, ka Rietumi sāks trešo pasaules kaŗu, uzbrūkot Pad. savienībai. Pēc komisāra Epiševa pārliecības, rietumvalstu plānotais kaŗš pret Pad. savienību tomēr beigšoties ar padomju uzvaru, un pēc tās komūnisms dominēšot visā pasaulē. Epiševs uzsvēris, ka padomju jaunatne esot audzināma militāri-patriotiskās tradicijās, mācot tai nīst ienaidnieku, mīlēt savu zemi un brīnišķīgos komūnistu partijas ideālus.

Citos rakstos mazāka kalibra sarkanarmijas vadītāji līdzās Pekingas nolamāšanai daudz vārdu veltījuši arī „internacionālā cionisma" resp. Izraēlas nolikšanai.

Stāvokli Vidējos austrumos ASV prezidents Niksons jau atkārtoti salīdzinājis ar pulveŗmucu, kuŗai pielikts laika deglis. Niksona un, varbūt, arī Kremļa bažām par Izraēlas lomu turpmākajos notikumos pasaulē zināmu pamatu dod sensācionālais vācu preses atklājums, ka Izraēlas rīcībā esot jau vismaz 5 atombumbas. Izraēlas valdība gan oficiāli noliedz šādu atomarsenāla pastāvēšanu, bet daži valdībai tuvu stāvoši avoti apliecina, ka vāciešiem tomēr taisnība.

Var pieņemt, ka mazajam žīdu Dāvidam šobrīd lingas vietā ir atombumbas. Tās nav vājākas par tām, ar kuŗām ASV otra pasaules kaŗa beigā piespieda kapitulēt Japānu. Kas notiks, ja Dāvids izmisumā vai iedomātas varenības kulminācijas brīdī liktu lietā jaunos bīstamos ieročus?

Ja Šerloks Holms šobrīd patiešām atrastos Baltajā namā, tad viņš mums, droši vien, atbildētu: „Šāda iespēja nav izslēgta. Par to domājot, manai mugurai pārskrien salti šermuļi..."

Aleksandrs Ķegumnieks

Vietkongi piedāvā mieru, bet slepeni gatavojas jaunai ofensīvai

Vietkongi miera sarunās Parīzē nākuši ar jaunu plānu, prasot pagaidu koalicijas valdību un brīvas vēlēšanas Dienvidvietnamā. Ziemeļvietnamas delegācija šim priekšlikumam tūlīt piekrita, bet ASV un Dienvidvietnama no komentāriem atturējās līdz šī plāna tuvākai izvērtēšanai.

Vietkongu jaunais plāns prasa izbeigt visas cīņas pirms vispārējām vēlēšanām Dienvidvietnamā. Pirmsvēlēšanu koalicijas valdība būtu izveidojama no nacionālajiem un komūnistu pārstāvjiem. Saigonas avoti izteikušies, ka 50.000 amerikāņu kaŗavīru atvilkšana gaidāma jau jūlijā. Dienvidvietnamas militārie spēki paredz ieturēt vienu dienu pamieru, lai atzīmētu Budas dzimšanas dienu 30. maijā.

Paredzams, ka ASV prezidents Niksons dos savai delegācijai Parīzē rīkojumu rūpīgi pārbaudīt vietkongu jauno 10 punktu miera plānu, vai tas domāts tikai propagandai, jeb vai varētu būt pamats nopietnām sarunām. Plāns prasa arī ASV kaŗaspēka atvilkšanu no Dienvidvietnamas bez jebkādiem noteikumiem, neminot tomēr ne vārda par Ziemeļvietnamas militāro spēku izvākšanu, oficiāli pat nepieminot, ka Hanojas kaŗaspēks Dienvidvietnamā vispār atrodas. Līdzīgas komūnistu prasības ASV un Dienvidvietnama noraidījušas jau agrāk.

ASV ārlietu ministrs Rodžers izteicies, ka vietkongu miera plāns satur vairākus nepieņemamus punktus, bet tajā atrodami arī jautājumi, kuŗus vērts pastudēt. Ārlietu ministrs gan nepaskaidroja, kuŗas plāna daļas tādas būtu. Rodžers ar to devis pirmo oficiālo Niksona valdības atbildi uz vietkongu miera priekšlikumu Parīzē, domājot par savu paredzēto ceļojumu uz Vietnamu, Dienvidāziju un Irānu.

ASV īpašais sūtnis Parīzē tikās ar Dienvidvietnamas delegācijas pārstāvi Kvanpongu, lai iepazītos ar Saigonas nostāju pret šo vietkongu plānu. Dienvidvietnamas valdība paziņojusi, ka ir gatava tūlītējām sarunām par 10 punktu plānā minētajiem 3 punktiem, kuŗi paredz kaŗa gūstekņu apmaiņu, demilitārizētās joslas atjaunošanu starp abām Vietnamām un vienošanos par 1962. gada Ženēvas līgumu attieksmē uz Laosu.

Pie kāda sagūstīta komūnistu politiskā virsnieka atrasts vietkongu dokuments, kas satur plānu par vasaras ofensīvu, lai pasteidzinātu ASV kaŗaspēka izvākšanu no Dienvidvietnamas, kā arī izveidotu koalicijas valdību Saigonā. Amerikāņi domā, ka ofensīva var sākties 19. maijā, atzīmējot Hočimina dzimšanas dienu.

Atrasto dokumentu izgatavojusi Dienvidvietnamas „atbrīvošanas frontes" (vietkongu) galvenā mītne, un tajā uzsvērta vasaras ofensīvas nozīme ar mērķi panākt ASV politiskā kursa maiņu Dienvidvietnamā komūnistu labā.

Militārie avoti komūnistu militāros spēkus paredzamajai ofensīvai novērtējuši uz 200.000 vīru, kuŗu vairums sakoncentrēts Kambodžas un Laosas robežu tuvumā gar t.s. demilitārizēto joslu.

Paredzamā komūnistu vasaras ofensīva nostāda Niksona valdību lielas problēmas priekšā — izbeigt kaŗu Vietnamā vai to paplašināt.

Padomju ģenerāļu mīklaina nāve

Rietumu presē nule parādījusies ziņa, ka pēdējo nedēļu laikā miruši 12 padomju savienības ģenerāļi. Informācija galvenokārt ņemta no sarkanarmijas laikraksta „Krasnaja Zvezda" (Sarkanā Zvaigzne), kurš ziņojis, ka ģenerāļi miruši „traģiskā nāvē" vai arī „pēc ilgas slimības", piemēram, 59 gadus vecais ģenerālmajors Igors Antonovs. 58 gadus vecā ģenerālleitnanta Aleksandra Dimitrijeva nāves veids nav minēts, tikai piezīmēts, ka viņš miris „pēkšņā nāvē". Par 67 gadus vecā ģenerāļa Marikjana Popova nāvi padomju armijas laikraksts ziņojis, ka viņš miris „traģiskos apstākļos". Popovs agrāk bija sarkanarmijas infanterijas daļas štāba priekšnieks. Dažas dienas vēlāk paziņots, ka „ar nopietnu slimību" miris arī 65 gadus vecais ģenerālis Valentīns Penkovskis, kas bijis aizsardzības viceministrs, kā arī tālo austrumu un Baltkrievijas militāro apgabalu galvenais komandieris. Jau nākošajā dienā „Krasnaja Zvezda" atkal ziņoja, ka „veicot savus pienākumus, traģiskā nāvē miris 49 gadus vecais gaisa aizsardzības spēku aviācijas komandieris ģenerālis Anatolijs Kadimcevs. 8. maijā „Krasnaja Zvezda" savukārt paziņojusi ģenerālleitnanta Jevgenija Smornova, 51 gadu vecā aizsardzības ministrijas centrālā departamenta vice priekšsēža nāvi „pēc īsas, bet bet nopietnas slimības".

Rietumu žurnālisti nav ieguvuši norādījumus par kādiem iespējamiem sakariem mirušo ģenerāļu starpā, tādēļ galvenokārt apmierinājušies ar padomju armijas laikrakstā sniegto informāciju. No privātiem avotiem tomēr iegūtas ziņas, ka ģenerālmajors, Igors Antonovs bijis apcietinājumā un apsūdzēts par „padomju iekārtas apmelošanu".

Plašākus norādījumus Reutera ziņu aģentūra Maskavā ieguvusi par agrākā ģenerālmajora Pjotra Grigorenko darbību. Viņš bijis viens no izteiktākajiem Maskavas intelektuāļiem t. s. atkritēju grupā. Par padomju iekārtas kritizēšanu Grigorenko izstumts no armijas jau Chruščova varas laikā, kad viņš nosūtīja toreizējam Kremļa diktātoram vairākas vēstules, kurās nosodīja brīvības apspiešanu Pad. savienībā. Chruščevs, protams, atzina, ka šādas vēstules var rakstīt tikai traks cilvēks, tādēļ atņēma Grigorenko ģenerāļa dienesta pakāpi un lika viņu ievietot garā vājo iestādē „ārstēšanai".

Jāpieņem, ka ģenerālis Grigorenko vairāk palīdzējusi Chruščova novelšanās no troņa nekā trako māja, jo viņš pēc atlaišanas kādu laiku vēl darbojās par lektoru Frunzes militārajā akadēmijā Maskavā, bet savu nostāju pret padomju varu nemainīja, tā kļūstot par čekas novērošanas objektu. Grigorenko grēku mērs likās pilns, kad viņš sāka interesēties par Krimas tatāriem, kuŗi par sadarbību ar vāciešiem otra pasaules kaŗa laikā masveidīgi izsūtīti uz Uzbekistānu un citām tālākajām padomju republikām, kur kļuvuši par apspiestu minoritāti. Kad pirms apmēram divām nedēļām izsūtītie Krimas tatāri, kuŗi nometināti Uzbekistānā, ar 32.808 parakstiem iesūtīja komūnistu partijas centrālkomitejai Maskavā gaŗu petīciju, sūdzoties par policijas un čekas vajāšanām, neļaujot viņiem atgriezties savā dzimtenē, Grigorenko par protestēšanu pret tatāru apspiešanu apcietināts Uzbekistānas galvaspilsētā Taškentā, tieši sešas nedēļas pēc Jana Jakimoviča arestēšanas Rīgā par intelektuāļu pretpadomju kustības vadīšanu Latvijā.

Kā Grigorenko tā Jakimoviču tiesās viņu apcietināšanas vietās, kuŗas atrodas tālu ārpus ārzemju preses darbības loka, kā Taškenta, tā Rīga kļuvušas tikai par Pad savienības provinces pilsētām. Grigorenko cīnījies otrā pasaules kaŗā un divas reizes ievainots, tādēļ tagad staigā ar spieķa palīdzību.

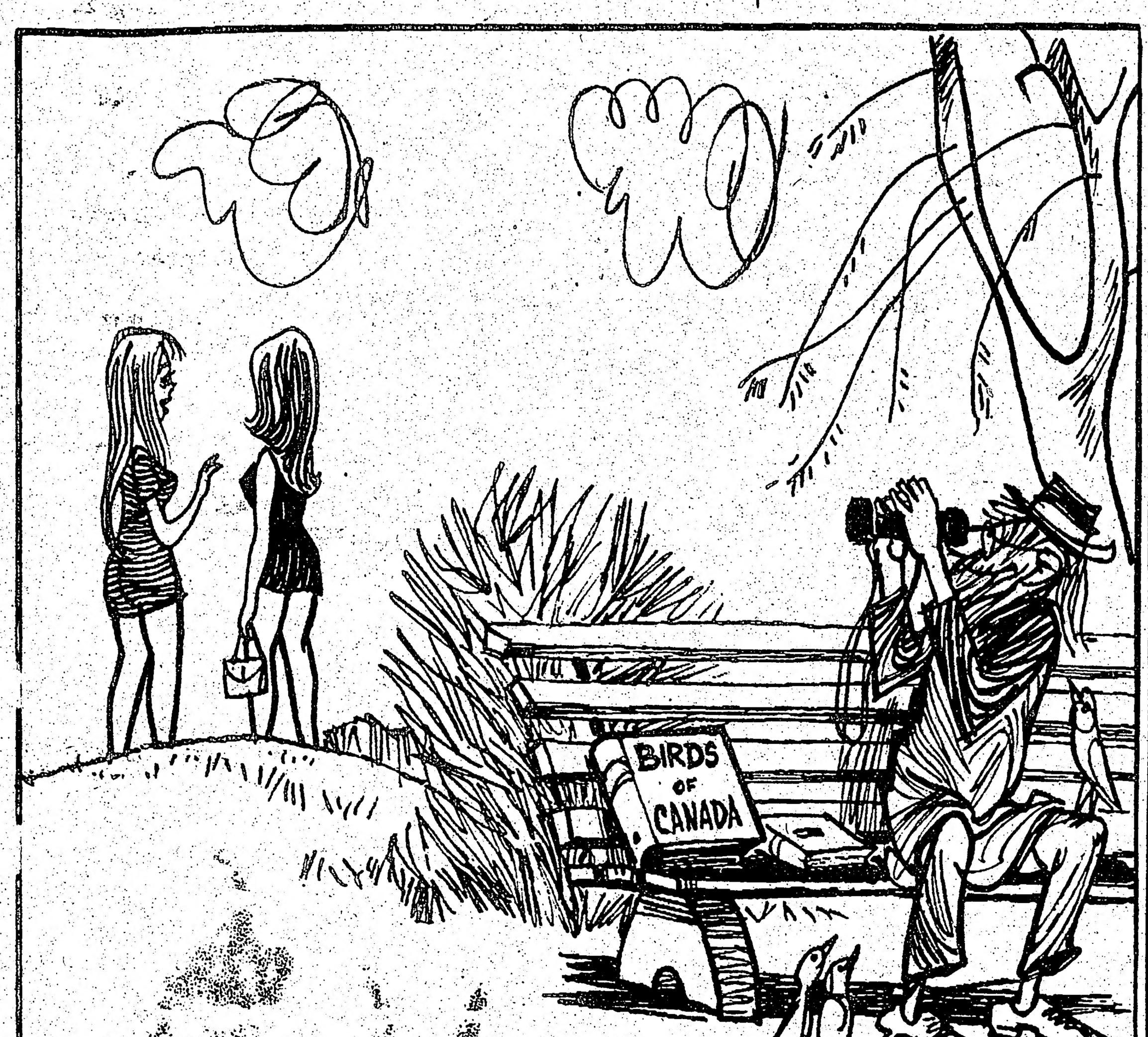

PAVASARĪGS SENTIMENTS — Dadža karikatūra

SPORTS

KANADAS LATVIEŠU MEISTARSACĪKSTES VOLEJBOLĀ

vīriešu un sieviešu vienībām notiks 31. maijā Toronto. Tuvāka informācija sekos.

ZIEMEĻAMERIKAS BALTIEŠU BASKETBOLA UN VOLEJBOLA MEISTARSACĪKSTES

kā jau ziņots, notiks 17. un 18. maijā Toronto Downsview Secondary School modernajās vingrotavās (7 Hawksdale, austrumos no Wilson un Keel ielu krustojuma). Sacensību sākums abās dienās plkst. 2.30.

Pirmās dienas programmās vīriešu volejbolā sacentīsies latvieši ar lietuviešiem (plkst. 12.30), igauņi ar lietuviešiem un latvieši ar igauņiem. 2. un 3. vietā palikušās vienības spēkosies vēlreiz, spēlējot 3 setus, lai noskaidrotu otru finālistu. Meiteņu volejbolā tiksies latvietes ar lietuvietēm (apm. plkst. 3), bet sieviešu volejbolā arī latvietes ar lietuvietēm. Jaunatnes basketbolā plkst. 12.30 spēlēs latvieši ar igauņiem, sekos lietuviešu un igauņu spēkošanās, bet ap plkst. 2 sacentīsies latviešu un lietuviešu senioru vienības. Pēdējā spēlē ap plkst. 5 tiksies lietuviešu un igauņu seniori.

Otrā dienā plkst. 12.30 jaunatnes basketbolā spēkosies latvieši ar lietuviešiem, bet plkst. 2 notiks oficiālā meistarsacīkšu parāde un atklāšana. Vīriešu volejbola finālspēle paredzēta plkst. 2.30, bet ap plkst. 5 spēkosies latvieši un igauņi senioru basketbolā.

Ž. Z.

TENISISTI GATAVOJAS JAUNAJAI SEZONAI

Jaukais laiks laukumos jau izvilinājis baltā sporta piekritējus, rosīgi jaunajai sezonai sākot gatavoties arī latviešu tenisistiem. Šāgada plašākie tenisa sarīkojumi būs Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes 26. un 27. jūlijā Klīvlendā, Kanadas baltiešu meistarsacīkstes 30. un 31. augustā Toronto, Kanadas latviešu meistarsacīkstes, kuŗām laiks vēl nav izraudzīts, Montrealas un Toronto vienību sacensības un dažādas īpašas sacīkstes jaunatnei. Neizmantots nepaliks arī jaunizveidotais tenisa laukums Sidrabenē.

Tenisa interesenti Kanadā, kuŗi vēlas piedalīties organizētajā latviešu tenisa dzīvē, tuvāku informāciju var saņemt no LSAK tenisa nozares vadītāja M. Mackara — 256 Bain Ave, Toronto; tālr. 463-4902.

—cbb—

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Sakarā ar Toronto iedzīvotāju skaita strauju vairošanos, iespējams, ka 1985. gadā Toronto kļūs lielākā Kanadas pilsēta, pārspējot Montrealu, — paredz Montrealas tirdzniecības eksperts A. Varkentins. Savā iesniegumā Centrālajam hipotēku un mājokļu koncernam Varkentins vaino politiski nestabilo situāciju Kvebekā Montrealas gausajā augšanā.

★ Ministru prezidents Trudo pieprasījis opozicijas atbalstu inflācijas apkaŗošanai ar svītrojumiem valdības izdevumu budžetā, tomēr nepaskaidrojot, kur un kad tie tiks izdarīti. Dzīves dārdzība aprīlī cēlusies par 1,4%, sasniedzot 124.6, t. i., par 4.4% vairāk nekā pērnajā aprīlī.

★ Misisaugas sociāllietu padome, kuŗā darbojas gan ārsti, gan garīdznieki kopīgi ar pašvaldību darbiniekiem un policijas pārstāvi, iesaistījusi savā darbā arī jauniešu grupu. 7 skolēni darbosies padomes uzdevumā, pētījot, kādēļ jaunieši smēķē marihuanu un lieto narkotiskas vielas, un kāda palīdzība viņiem nepieciešama.

★ Toronto likumdošanas komiteja gaida nu jau 9 mēnešus uz izglītības valdes atbildi par iespējamas programmas izstrādāšanu skolēnu brīdināšanai no aviācijas līmes ostīšanas sekām. Pēc pagājušajā vasarā pilsētas austrumu daļas vecāku neapmierinātības pilsēta apņēmās izdot nosacījumus līmes ostīšanas netikuma apkaŗošanai, bet izglītības valde uz pilsētas iesniegumu nav pat atbildējusi... „Jūs taču nevarat gaidīt, lai viņi atbild, ja tai pašā laikā atrodas dažādos ārzemju ceļojumos", zobojās Marg. Kembela, norādīdama uz izglītības valdes darbinieku braucieniem uz Havaju u. c. pag. ziemā, kas izraisīja daudz nepatīkamu komentāru presē.

★ Kanadas raidītāju sabiedrība (CBC) direktoru sapulcē nolemts pārtraukt visas cigarešu reklāmas, tiklīdz notecēs pašreizējo līgumu termiņi ar cigarešu un tabakas firmām. Par galveno iemeslu lēmumam CBC prezidents Dž. Dēvidsons min veselības apsvērumus. Lēmums sabiedrībai sagādās ap 700.000 dol. zaudējumus gadā, tomēr to cer atsvērt ar citu firmu sludinājumiem. Līgumi ar tabakas firmām vairumā izbeidzas šāgada 1. septembrī.

Vai Trudo ar bērnu naudu...

(Pārnesums no 1. lpp.)

dīs vēl lielākas nodokļu nastas uzlikšanā tieši tiem, kas to tikko spēj panest jau tagad.

Trudo pagājušajā nedēļā parlamentā gan paziņoja, ka valdība izvairīšoties no nodokļu paaugstināšanas. Viņš reizē pieteica valdības nodomu saimniekot ienākušo līdzekļu robežās. Tas nozīmē valdības taupīšanas politikas īstenošanu. Bet kur gan valdība ir paredzējusi ietaupīt? Pieņem, ka valdība pārkārtos piemaksas lauksaimniekiem, zvejniekiem un citām līdz šim atbalstītajām vārīgajām saimnieciskajām nozarēm. Varbūt šīs piemaksas pilnīgi likvidēs. Par lielākiem nodokļiem lielajiem pelnītājiem, lielajiem saimnieciskajiem un rūpniecības pasākumiem tomēr netiek minēts ne pušplēsts vārds.

Lielākais pārsteigums bija Trudo norādījums, ka valdība daudz līdzekļu paredzējusi ietaupīt ar līdzšinējo labklājības veicināšanas programmu pārkārtošanu. Ģimeņu atbalstīšanai ar t.s. bērnu naudu 6 līdz 10 dol. apmērā par katru bērnu valdība gadā izdod 562 milj. dol. Bērnu naudu Kanadas pilsoņi saņem jau kopš 1946. gada, un to uzskatīja par vienu no tālejošākajiem īstenotajiem tautas labklājības likumiem. Pēc Trudo izteicieniem, turpmāk bērnu naudu saņems tikai maznturīgās ģimenes. Ietaupījumus no ģimeņu atbalsta summām Trudo paredzējis izmantot citiem mērķiem, cita vidū arī tik svarīgai lietai, kā divvalodu sistēmas veicināšanai Kanadas apmērā. „Taisnīgā sabiedrībā", acīm redzot, runāšana divās mēlēs ir svarīgāka par mātēm piešķirto atbalstu bērnu audzināšanai.

Nav domājams, ka Kanadas saimnieciskā dzīve jaunu impulsu iegūs pēc tam, kad Otava būs apmainījusies ar diplomātiskajiem pārstāvjiem ar Pekingu. Ārlietu ministrs Šārps paziņojis, ka jūnija sākumā esot cerības Stokholmā vienoties ar Maocetunga emisāriem. Nav nekāds noslēpums, ka sarkanās Ķīnas atzīšana ir paša ministru prezidenta Trudo ierosināta ideja. Par to, cik labvēlīga Pekinga ir Otavai, varbūt liecina nesenās sarkanās Ķīnas rīcība, Kanadas vietā izdarot lielu kviešu iepirkumu Francijā. Jāšaubās, vai šis notikums atvērs Otavai acis.

Pagaidām Trudo centieni meklēt nevajadzīgu draudzību ar „humāno" Mao nav izraisījuši nopietnas protesta demonstrācijas. Varbūt šādas demonstrācijas tomēr neizpaliks, ja Kanada bez ierobežojumiem pieņems visus Mao diktētos noteikumus.

Runājot par protestēšanu, jāievēro, ka par studentu radikālo aktīvistu demonstrācijām parlamentārajai komisijai liecinājis Kanadas karaliskās jātnieku policijas (RCMP) šefa vietnieks Kellijs. Šis kompetentais drošības iestādes ierēdnis norādījis, ka nemieru ierosinātāji Kanadas augstākajās mācību iestādēs patiesībā ir svešu valstu aģitātori. Viņš norādīja uz ciešajām saitēm, kuŗas pastāv starp t.s. sarkano un melno fronti. RCMP ir nopietni studējusi „melnā spēka" un kreiso radikālo aktīvistu metodes. Šie pretvalstiskie elementi bijuši iejaukti visās lielākās universitāšu nekārtībās.

Britu Kolumbijā radikāļi okupēja dažas universitātes ēkas pēc tam, kad tur kādu laiku bija uzturējies labi zināms amerikāņu studentu nemiernieku vadonis. Nemieri Vindzoras universitātē radās īsu laiku pēc kāda no Vācijas iebraukuša aktīvista apmeklējuma. Sēra Džordža Viljama un Makgila universitātes nekārtības sekoja pēc vairāku vadošu amerikāņu radikāļu vizītēm. Nēģeŗu „melno panteŗu" vadoņi pēc komūnistu inspirētās konferences Montrealā, kur tie centās panākt savas gribas uzspiešanu ar varu, devās uz Halifaksu un citām pilsētām nolūkā organizēt tūlītējus vai vēlāka laika nemierus.

Radikāļu aktīvisti cenšas konsolidēt savus spēkus, un ir jāuzskata, ka šīs mazās, bet aktīvās pretvalstiskās grupas ir nopietns drauds Kanadas nacionālajām interesēm. Citiem vārdiem, augstais Kanadas drošības iestādes ierēdnis apliecinājis, ka aiz Kanadas dumpīgo studentu aktīvistu mugurām stāv starptautiskas sazvērestības aģenti. Ka tas tā, to pierāda radikāļu centieni meklēt atbalstu arī strādniekos un panākt viņu piedalīšanos dažādos streikos. Tas ir tikai viens solis radikāļu plānā sagrābt savās rokās varu. Kellija liecības laikā bijušais tiesību profesors Makgugans gan norādījis: „Daudzi universitāšu vadītāji šaubās, vai RCMP ierēdņi ir pietiekami kvalificēti, lai atšķirtu vienkāršas balamutes no tiem, kas patiešām vēlas gāzt pastāvošo iekārtu." Naīvi universitāšu prezidenti var turpināt šaubīties par Kanadas drošības ierēdņu kompetenci, bet Kellija liecība parlamenta komisijā norāda, ka vismaz viens Kanadas iestādījums ir jau saskatījis īstos studentu dumpju iemeslus. Tā ir laba zīme.

Alfons Rūsa